

Marlo Morgan:

Vidd hírét az Igazaknak

* * *

Fordította: Balázs Éva 1996.

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:

Marlo Morgan: Mutant Message Down Under. HarperCollins 1994.

Magyar Könyvklub kiadásában.

ELŐSZÓ

Merész, páratlan kalandba keveredik egy amerikai orvosnő, amikor elfogadja egy ismeretlen ausztrál bennszülött törzs, az Igazak népe hívását, és velük megy négy hónapos vándorútjukra, keresztül a földrész kietlen pusztaságain. Mezítláb gyalogol tüskebokron át, csupasz bőrét vörösre perzseli a sivatagi nap, orrát-száját böngyölök lepik, tűrőképességét nap mint nap bizonyítja nomád társainak, míg befogadják, és készséges türelemmel tanítani kezdik. És elsajátítja különös, mély életbölcsségüket, évezredes kultúrájukat.

Megtanulja a minden embernek megadatott tehetség tiszteletét, az őszinteség szavak nélkül is kifejező erejét, az emberi érintés melegségét, a test és a lélek összhangját a tánc és az ének gyógyító hatalmát, az életben maradás rejtélyeit tikkasztó szárazságban és sodró árvízben. És teljesíti, amire kérték: közvetíti az Igazak üzenetét az egész emberi nemnek.

Vigyázzatok a Földre! Ne irsátok az erdőket, ne pusztítsátok el a vadállatokat! Hagyjatok fel a levegő szennyezésével, egymás gyilkolásával! Találjatok vissza a természetbe! Ha nem szívlelitek meg az üzenetet: nyomtalanul eltűnik bolygónk a

világmindenségéből. Ha megszívlelitek, megtaláljátok létezésetek valódi értelmét, akár az Igazak népe.

Marlo Morgan könyvében meghökkentő kalandokkal, páratlanul érdekes, különös szokásokkal, sok szeretettel és melegséggel, a kitartás és erő hőstetteivel s egy ősi kultúra mának szóló tanításaival találkozik az olvasó.

* * *

Ajánlom ezt a könyvet édesanyámnak, gyermekeimnek, Carrinek és Stevenek, vejemnek, Gregnek, unokáimnak, Sean Jeanningnek és Michael Lee-nek, s legfőképpen édesapámnak.

TARTALOM

VIDD HÍRÉT AZ IGAZAKNAK	1
ELŐSZÓ	1
TARTALOM	4
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS	9
AZ OLVASÓHOZ	11
1. KEDVES VENDÉG	15
2. A TITKOS SZAVAZÁS	25
3. CSAK MEZÍTÁB	35
4. VIGYÁZZ, KÉSZ, RAJT!	41
5. BEILLESZKEDNI A TÁRSADALOMBA	55
6. A DÍSZVACSORA	65
7. TELJES BIZTONSÁG	74
8. VEZETÉK NÉLKÜLI TELEFON	87
9. A PUSZTÁBA ILLŐ KALAP	94

10	AZ ÉKSZER	102
11	A MÁRTÁS	105
12	ÉLVE ELTEMETVE	117
13	GYÓGYÍTÁS	122
14	TOTEMEK	135
15	MADARAK	140
16	A VARRÁS	142
17	A GYÓGYÍTÓ ZENE	146
18	ÁLOMVAĐÁSZ	151
19	MEGLEPETÉS VACSORÁRA	158
20	CSOKOLÁDÉ HELYETT HANGYA	163
21	AZ ÉLEN	172
22	AZ ESKÜ	183
23	ÁLOMIDŐ	191
24	EMLÉKEK	205
25	BIZALOM	212

26	BOLDOG HÉTKÖZNAPOT!	216
27	ELSODORVA	220
28	KERESZTELŐ	225
29	BÚCSÚ	230
30	VIDÁM BEFEJEZÉS?	234

Az ember csupán vékony szál az élet szövedékében. Bármit igazít rajta, magának teszi.

Amerikai törzsfőnök, Seattle

Csak az állja ki a próbát, aki rááll, hogy kipróbálja.

Királyi Fekete Hattyú, törzsfőnök

Majd ha az ember kivágja az utolsó fát, megmérgezi az utolsó folyó vizét, kifogja az utolsó halat is, akkor rádöbben, hogy a pénzt nem lehet megenni.

Algonkin indián jóslat

Üres kézzel születünk,

Üres kézzel távozzunk.

A valódi életet

üres kézzel éltem át.

Marlo Morgan

Köszönetnyilvánítás

Ez a könyv nem készülhetett volna el, ha nem ál mellettem két különleges ember, két igaz lélek, aki védőszárnyai alá vett, szeretettel ösztönzött, szárnyalni tanított. Hálás köszönettel tartozom Jeanette Grimme-nek és Carri Garrisonnak, amiért osztottak velem az írás gyötrelmeiben.

Köszönöm Stephen Mitchell írónak, amiért a következő mondatokkal segített és biztatott: "Ha nem fordítottam volna le szavaikat, egész életemben arra törekedtem volna, hogy a gondolataikat fordítsam le."

Köszönet illeti Og Mandinót, dr. Wayne Dyert és dr. Elisabeth Kübler-Rosst, a kiváló írókat, lektorokat és segítőkész embereket.

Nem feledkezhetem meg Marshall Ballról sem, aki a tanításnak szentelte életét.

Hálával gondolok nem utolsósorban Nola nénire, dr. Edward J. Stegmanre, Georgia Lewisra, Peg Smithre, Dorothea Wolcottra, Jenny Deckerre, Jana Hawkinsra, Sanford Deanre, Nancy Hoflundra, Hanley Thomasra, Marlyn Reiger és

Richard Reiger tiszteletesre, az Arrow Printing munkatársaira: Walt Bodine-ra, Jack Smallra, Jeff Smallra és Wayne Bakerre, a Harper-Collins munkatársaira: Stephanie gunningra és Susan Moldowra, továbbá Robyn Bemre, Candice Fuhrmanre, s végül megkülönböztetett szeretettel Steve Morganre, az MM elnökére.

Az olvasóhoz

A könyvben leírtak tények, valóságos élmények hívták életre. Az olvasó meggyőződhet majd róla, nem vittem magammal jegyzetfüzetet. A történetnek az a feladata, hogy az ausztráliai bennszülöttek egyik kis törzsét megvédje a jogi felelősségre vonástól. Szándékosan ne említettem távoli barátaim nevét, akik kerülni akarják a nyilvánosságot, és megőriztem a számunka szentnek számító hely titkát is.

Nem kell az olvasónak azon elfáradnia a könyvtárba, hiszen nem feledkeztem meg az alapvető történelmi áttekintésről. Nem szükséges elutaznia a távoli Ausztráliába sem, mert a bennszülöttek mai életkörülményeit bármely amerikai város szegénynegyedében megismerheti, ahol a színes bőrűek többsége munkanélküli-segélyen él. A szerencsésebbje nem állástalan, igaz, csak alantasabb munkához jut; a kultúránk pedig kihalófélben van ahogy Amerika őslakosai esetében történt, mivel életüket kijelölt korlátok közé szorították, és több nemzedékük számára megtiltották a szent hagyományok gyakorlását.

Amitől nem kímélhetem meg az olvasót, az az Igazak üzenete.

Amerika Afrika és Ausztrália láthatólag azon fáradozik, hogy javítsa az emberfajták közötti kapcsolatot. Ám valahol az ausztrál kontinens legeldugottabb vidékén, a világtól elzárva ősi életforma maradt fenn. Különleges embercsoport él ott, amely nem tudja, mi a rasszizmus, csupán az emberekkel és a természettel törődik. Ahhoz, hogy pontosan megértsük ezt az életet, jobban meg kell ismernünk a létező embert és az emberi létezést.

E könyv szerény magánkiadványként indult, s mégis nagy feltűnést keltett. Bizonyára olvasóim is más és más következtetéseket vonnak le belőle. Úgy tűnhet például: az az ember, akire közvetítőmként és tolmácsomként hivatkozom, az elmúlt években nem tartotta be az állami törvényeket, szabályokat: nem törődik a népszámlálással, az adókkal, a választásokkal, a földhasználati joggal, a bányászati engedéllyel, a születés és halál bejelentésével és így tovább. Sőt a törzs más tagjait is engedtlenségre buzdítja. Sokan kérték tőlem, hogy hozzam nyilvánosságra ennek az embernek a nevét, továbbá hogy vezessek el egy csoportot a távoli sivatagba, járjuk végig ugyanazt az utat. Nem tehettem eleget a kérésnek. Bizonyára lesz olyan, aki azzal vádol, hogy magam is szemet hunyok a törvénysértések fölött, illetve hogy nem mondok igazat, s a törzs talán soha nem is létezett.

Válaszom a következő: nem egész Ausztrália bennszülött lakosságáról beszélek. Csupán a földrész mindentől távol eső vidékén élő, vadaknak vagy ősembereknek emlegetett kortársaink nevében szólok. Mielőtt 1994 januárjában visszatértem az Egyesült Államokba, újra felkerestem őket. Újra áldásukat és beleegyezésüket kaptam, hogy végezzem ezt a munkát.

Azoknak az olvasóimnak, akik csupán szórakozást keresnek soraimban, azt kívánom: olvassák könyvemet élvezettel, aztán felejtsék el, mint afféle könnyű előadást. Ha a mesét keresik benne, nem fognak csalódni: azt kapják, amit vártak.

Ám aki fogékony az üzenetre, tisztán megérti majd az üzenet szavát. És nemcsak eszével, hanem érezni fogja zsigereiben, szívében, minden porcikájában. Belegondol, hogy vele is megtörténhetett volna, hogy őt választják ki erre a vándorútra. Elhiszi majd nekem, hogy olykor nem bántam volna, ha nem rám esik a választás.

Mindannyian vágyunk olyan élményre, amely valamilyen isten háta mögötti vidékhez fűződik; én a szó legszorosabb értelmében az isten háta mögött jártam. Velem a valóságban megtörtént mindaz, amit más csak szeretett volna megélni. Én a saját bőrömmön tapasztaltam mindent.

A könyvet lapozva olvasóm szívét talán majd megérintik hőseim. Angolul írt szavaim mögött a világ minden emberének közös nyelve: az érzés szól.

Ízlelgesse hát az üzenetet, kedves Olvasó, szemezgesse ki belőle, amit jónak talál, a többit pedig hajítsa féle; hiszen ez a világ rendje.

A természeti népek hagyományainak megfelelően új nevet választottam magamnak, amely kifejezi ott fölfedezett képességemet.

Őszinte hívük: Utazó nyelv

E regény megírására ausztráliai élményeim ösztönöztek. A történet játszódhatna akár Afrikában, akár Dél-Amerikában vagy bárhol a világon, ahol még ismerik a civilizáció szó eredeti jelentését.

Az olvasó dolga csupán annyi, hogy megértse a neki szóló üzenetet.

M.M.

1. Kedves vendég

Ha voltak is intő jelek, én nem észleltem semmit. Az események megindultak a maguk útján. A ragadozók már ott ültek mérföldekkel távolabb, zsákmányra várva. A csomagra, amelyet egy órával korábban kipakoltam, holnap reggel rákerül a "nem kézbesíthető" címke, és hónapról hónapra ott porosodik a raktárban. Úgy tűnt, csupán az idegen országban eltűnt amerikaiak számát fogom gyarapítani.

Tikkasztó októberi reggel volt. Az ötszillagos szálloda bejárata előtt ácsorogtam az ismeretlen vezetőt keresve. Gyanútlanul, nem észlelve baljós jeleket, szívem valósággal ujjongott. Remekül éreztem magam, izgatott és elszánt voltam. Úgy éreztem: ez az én napom.

Nyitott dzsip hajtott be a kör alakú bejárat elé. Emlékszem a gumik surrogó hangjára a gőzölgő járdán. A rozsdás járgányra finom permet szóródott az utat szégyelmező bíborvörös virágokkal teli bokrok mögül. Az autó megállt, a sofőr pedig, egy harminc körüli bennszülött, egyenesen rám nézett. "Jöjjön", intett felém fekete karjával. Ő egy szőke amerikaiat keresett, én meg arra vártam, hogy elkísérjenek a benn-

szülött törzshöz. Az egyenruhás ausztráliai portás szigorú és rosszálló szemében illettünk egymáshoz.

Már akkor nyilvánvaló volt, hogy túl vagyok öltözve, amikor magas sarkú cipőmben felügyetlenkedtem magam a terepjáróra. A jobbomon ülő vezető sortot, elnyűtt trikót viselt, meztelen lábán pedig tornacipőt. Amikor arról volt szó, milyen járművel jutok el a találkozóra, másra számítottam, mondjuk egy Holdenra, az ausztrál autógyártás büszkeségére. Nem gondoltam volna, hogy vezetőm egy ilyen teljesen nyitott alkalmatosságon érkezik élém. Mindenesetre inkább legyek elegáns, mint nem megfelelően öltözött az ünnepélyes fogadáson, a rám váró díszlakomán, gondoltam.

Bemutatkoztam. A férfi csak bólintott, úgy tett, mintha pontosan tudná, ki vagyok. A portás zordan nézett ránk, amint elhajtottunk előtte. Végimentünk a tengerparti város utcáin, elhagytuk a verandás házsorokat, a tejvókat és gyorsbüféket, majd a kopár, csupa beton parkolókat. Amikor rákanyarodtunk a hatfelé elágazó körforgalmú útkereszteződésre, megkapaszkodtam az ajtó fogantyújában. Miután kikeveredtünk belőle és a nekünk megfelelő irányban autóztunk már, a nap a hátamra tűzött. Megállapítottam magamban, hogy az újonnan szerzett barackszínű kosztüm és a hozzá illő selyemblúz is kezd nagyon meleg lenni. Találgattam, merre lehet az épület, ahova hivatalos vagyok. Azt hittem, a külvárosban, de tévedtem. Rátértünk a tenger-

parttal párhuzamos főútra. A találkozó valóban a városon kívül volt, jóval messzebb a szállodától, mint ahogy vártam. Levettem a kabátomat és arra gondoltam, milyen ostoba voltam, hogy nem tájékozódtam idejében. De legalább volt egy hajkefe a táskában, és vállig érő szőkített hajamat divatosan befontam és feltűztem.

Kíváncsiságom nem hagyott alább attól a pillanattól, amikor az első telefonhívást kaptam, bár nem mondanám, hogy igazán meglepődtem. Végére több helyről, szervezettől kaptam elismerést, és a program, amelyen dolgoztam, igazi sikert aratott. Munkánknak előbb-utóbb fel kellett tűnnie: félreérthetetlenül öngyilkos magatartást tanúsító városi félvér felnőtteket karoltunk fel, akik számmára értelmes célt és anyagi feltételeket próbáltunk találni. Azon azonban meghökkentem, hogy a törzs, amely jelentkezett és fölvette velem a kapcsolatot, kétezer mérfölddel távolabb él, a kontinens túlsó partján. Az általánosságoknál is jóval kevesebbet tudtam az ausztráliai bennszülött népekről, hacsak nem számítom a fülembé jutott felszínes megjegyzéseket.

Fogalmam sem volt róla, hogy zárt, egységes népcsoportról van-e szó, vagy az amerikai őslakókhoz hasonlóan nagy különbségek, nyelvi eltérések jellemzőek az itt élőkre.

Valójában arra voltam kíváncsi, hogy vajon mit fogok kapni: újabb fából faragott díszablát, amelyet hazaküldhetek Kansas Citybe, vagy csupán egy csokor virágot. Azt talán mégsem ebben a százfokos melegben. Túl körülményes lenne föl szállni vele a visszafelé induló gépre. A vezető pontosan érkezett, ahogy megbeszéltük, déli tizenkettőkor. Ebből legalább tudhattam, hogy ebédre vagyok hivatalos. Találgattam, mivel kínál a bennszülött tanács. Reméltem, hogy nem a szokványos vendéglői ausztrál étellel. Talán összeütnek valami házi kosztot, és életemben először végre megízlelhetem a bennszülött konyha ételeit. Képzeletemben színes tállakkal megrakott asztal jelent meg.

Az előttem álló események különleges élménynek ígérkeztek, és várakozással tekintettem a feltehetően emlékezetessé váló nap elé. A mai alkalomra vásárolt táskámban velem volt egy 35 mm-es filmfelvevő és egy magnó. Mikrofont vagy reflektort ugyan egyetlen szóval sem említettek, sem azt, hogy beszédet kellene tartanom, én mindenesetre felkészültem. Egyik legnagyobb erényem mindig is az előrelátás volt. Végére betöltöttem az ötvenedik életévemet, éppen elég kellemetlenség és csalódás ért már életemben, hogy változtatni tudjak terveimen és feltaláljam magam. Barátaim megállapították, hogy gyakorlatiasan önálló vagyok. Mindig tartogat egy második megoldást is a tarsolyában, szokták mondogatni.

Egy több pótkocsit vontató kamionszerelvény húzott el a szemközti sávban. A kocsik bodrosan gomolygó, forró füstfelhőket püfögtek ki az úttest közepére. Hirtelesen abbahagytam az elmélkedést, mert a sofőr megrántotta a kormányt, és letértünk egy göröngyös földútra, ahol mérföldeken át vörös port vertünk fel magunk mögött. Egyszer csak a két kikoptatott kerékcsapás is eltűnt, s rájöttem, hogy nincs út előttünk. Bokrokat kerülgetve bukdácsolunk a hepehupás, homokos kietlenségben. Időnként megpróbáltam beszélgetni, ám a nyitott autó állandó zúgása, a hangos súrlódás, ahogy az alváz leért a földre, és a le-föl zötykölődés megghiúsította kísérleteimet. Össze kellett szorítanom a számat, hogy ne harapjam meg a nyelvemet. A vezető sem mutatott hajlandóságot a beszélgetésre.

Fejem úgy billegett, mint egy rongybabáé. Egyre jobban szenvedtem a hőségtől. Harisnyanadrágom olyan érzést keltett, mintha ráolvadt volna a bőrömrre, de nem mertem levenni még a cipőmet sem, mert attól tartottam, hogy röpül, bele a rőt-színű pusztaságba, amely körülvelt bennünket, ameddig a szemünk ellátott. Nem hittem volna, hogy hallgató vezetőm megállna. Bepárásodott szemüvegemet gyakran törölgettem ruhám szélével. A legkisebb mozdulattól is patakozott rólam a veriték. Éreztem, ahogy megolvad rajtam a festék, és az orcámra kent rózsapír a nyakamra

folyik. Bizakodva tűnődtem, talán kapok majd húsz percet, hogy rendbe szedjem magam a bemutatkozás előtt. Ragaszkodni fogok hozzá!

Ránéztem az órára: már két órája zötykölődtünk a sivatagban. Emlékezetem szerint évek óta nem volt ilyen melegem. A sofőr még mindig hallgatott, legfeljebb véletlenül hümmögte el magát. Egyszeriben rádöbrentem: be sem mutatkozott. Talán nem is azon az autón ülök, amelyiken kellene! De hisz ez ostobaság. Most már amúgy sem tudnék kiszállni, és a vezető annyira biztosnak látszott benne, hogy én leszek az utasa.

Néhány óra múlva megálltunk egy hullámbádogból készült tákolmány közelében. Előtte kis tűz parázlott, amely mellől két bennszülött asszony állt fel közeledtünkre. Mindketten középkorúak voltak, alig viseltek valamit magukon, de barátságosan mosolyogtak ránk. Az egyikén fejpánt volt, amelytől göndör fekete haja furcsán szétállt, és ez szélesítette arcát. Karcsúak voltak és izmosak, arcuk kerek és széles, barna szemük csillogó. Miközben lekászálódtam a terepjáróról, sofőröm oda-szólt hozzám: – errefelé egyébként én vagyok az egyetlen, aki beszél angolul. Én leszek a tolmácsa és a kísérője.

Nagyszerű, gondoltam magamban. Hétszáz dollárt költöttem repülőjegyre, szállodára és új ruhákra, hogy megjelenjek az ausztráliai bennszülöttek előtt. Erre kiderül, hogy még csak nem is beszélnek angolul, és nem törődnek a divattal.

Ám ha már itt voltam, meg kellett próbálnom beilleszkedni, bár a szívem mélyén úgy éreztem: nem fog menni.

A két asszony idegen csengésű, tompa hangokat hallatott, önálló szavaik nem kerekedtek ki mondattá. Kísérőm hozzám fordult és elmagyarázta, hogy csak azután kerülhet sor a fogadásra, ha megtisztítottak engem. Fogalmam sem volt, mit értett ezen. Igaz, több réteg por lepett, megizzadtam az úton, láthatóan nem erre célzott. A kezembe adott valami ruhafélét, amelyet kibontottam, és kiderült róla, hogy egy darab anyag, amelyet a test köré kell tekerni. Azt mondta, vetkőzzek le, és ezt öltsem fel. – Micsoda? – kérdeztem hitetlenkedve. – Komolyan mondja? – Erre szigorúan megismételte az utasítást. Körülnéztem, hol öltözhetnék át, de nem találtam alkalmas helyet. Mit tehettem volna? Túl messzire eljöttem, túl sok kényelmetlenséget elszenvedtem ahhoz, hogy most meghátráljak. A fiatalember arrébb ment. – A mindenségít, legalább nem olyan meleg, mint a rajtam lévő göncök – gondoltam. Így hát amilyen ügyesen és gyorsan csak tudtam, levettem vadonatúj, de bepiszkolódott ruhadarabjaimat, takarosán összehajtogattam őket, majd fölvettem a bennszülött viseletet.

Holmimat rátettem a közelben egy nagy, gömbölyű kőre, amely nemrégén még a két várakozó nő ülőalkalmatosságául szolgált. Sutának éreztem magam a fakó rongyban, hiányzott jó benyomást keltő öltözetem. Kísérőm újra előkerült. Ő is átöltözött. Az ágyékkötőt leszámítva meztelenül állt előttem, és mezítláb volt, akárcsak a két nő a tűz mellett. A férfi további utasításokkal látott el: vessek le mindent, cipőt, harisnyát, fehérneműt, ékszer, még a hajamat összefogó csatokat is szedjem ki. Kíváncsiságom fokról fokra csökkent, balsejtelmem egyre nőtt, de engedelmeskedtem neki.

Emlékszem rá, hogy ékszereimet eldugtam a cipőm orrába. Ösztönös női mozdulattal, melyet senkitől sem tanultam, fehérneműmet a kupacba rakott ruhám közé rejtettem.

Sűrű, szürke füstoszlop szállt föl a parázsló szénről, amikor nyers zöld ágat tettek a tűzre. A fejpántos nő nagy, fekete sólyomszárnyra emlékeztető tárgyat vett elő, és legyezőszerűen kinyitotta. Tetőtől talpig legyezni kezdett vele. A füst gomolyogva fölszállt, a torkomat fojtogatta. Ekkor az asszony mutatóujjával kört rajzolt a levegőbe, és én azonnal megértettem, hogy meg kell fordulnom. A szertartás a legyezővel megismétlődött a hátam mögött is. Ezután a füstön keresztülhatolva át kellett lépnem a tűzön.

Végül azt mondták: megtisztultam, és engedélyt kaptam, hogy beléphessek a bádobódéba. Miközben bronzbőrű kíséremmel a bejáráshoz léptünk, láttam, hogy a nő, aki a szertartást végezte, felkapja összes holmimat és a lángok fölé tartja. Rám nézett, elmosolyodott, és amikor tekintetünk találkozott, elengedte a kezében tartott kincseket. Amim csak volt, mind a tűz martalékává vált!

Egy pillanatra megállt a szívverésem: nagyot sóhajtottam. Máig sem értem, miért nem tiltakoztam kiabálva, miért nem kaptam ki azonnal a lángok közül a tárgyaimat. Nem tettem semmit. Az asszony arc kifejezése elárulta, hogy nem rosszul tette, amit tett; mintha így jelezte volna az idegennek járó vendégszeretetet. Egyszerűen tudatlan – mentegtettem magamban. Fogalma sincs a hitelkártyákról és a fontos iratokról. Még örülhettem, hogy a repülőjegyemet a szállodában hagytam. Szerencsére maradtak ott más ruháim, és tudtam, hogy valahogyan majd csak végigmegyek a szálloda hallján ebben az öltözékben is, ha eljön az ideje. Gondolatban így vigasztalódtam: "Ugyan, Marlo, egy olyan rugalmas nő, mint te, nem fog belebetegedni ebbe a vacak kis esetbe." Ám titokban mégis az járt az eszemben, hogy legalább az egyik gyűrűmet később kikotrom a hamu alól. A tűz előbb-utóbb kialszik, és remélhetőleg kihűl, mielőtt a terepjáró visszaindul velünk a városba.

Mégsem így történt.

Csak utólag értettem meg, mi volt a jelentése annak, hogy levettem értékes, mindaddig szükségesnek tekintett ékszereimet. Meg kellett tanulnom, hogy ezek az emberek nem olyan drágaköves aranyórával mérik az időt, amelyet most örökre elnyelt a föld.

Még később azt is megértettem, hogy meg kell szabadulnom a tárgyakhoz és bizonyos hiedelmekhez való ragaszkodásomtól, ez fontos lépés a lét értelme felé vezető emberi fejlődésben.

2 A titkos szavazás

Beléptünk a három fallal határolt fedett pajtába, melynek nem volt ajtaja-ablaka, minek is lett volna? A pajta arra szolgált, hogy árnyékot adjon vagy védelmet a juhoknak. Bent egy másik, kövel körülrakott tűz fokozta a hőséget. Semmi sem utalt az ember kényelmi szükségleteinek kielégítésére: nem voltak székek, nem volt padló, sem ventilátor; nyoma sem látszott az elektromosságnak. Az egész hullámbádog tákolmányt ócska, korhadó lécek tartották össze, bizonytalanul.

Az utóbbi négy órában vakító fényhez szokott szemem gyorsan alkalmazkodott az árnyékos és füstös hely sötétjéhez. Bennszülötteket láttam állni vagy ülni a puszta homokon. A férfiak a fejükön színes, gazdagon díszített pántot viseltek, a felkarjukon és a bokájukon pedig tollakat. Ugyanolyan ágyékkötő volt rajtuk, mint a sofőrön. Ő nem volt kifestve, ám a többiek arcát, karját és lábát minták díszítették. Fehér pontok, csíkok és gondosan megrajzolt alakzatok. Gyíkok ékeskedtek a karokon, míg a lábakon és hátakon kígyók, kenguruk és madarak.

A nők dísztelenebbek voltak. Olyan súlyúak lehettek, mint én, hatvanöt kiló körüliek. Többnyire idősebb asszonyok voltak jelen, akiknek világos csokoládészínű

bőrük finomnak és egészségesnek látszott. Nem viseltek hosszú haját, göndör tincsek tapadtak szorosan fejükhöz. Azok, akiknek valamivel hosszabb hajuk volt, keskeny pánttal szorították le. A bejáratnál ősz hajú öregasszony állt, nyakát és bokáját festett virágfüzér díszítette, amelyen minden levél, minden egyes virág porzója művészi gonddal volt kidolgozva. Az asszonyok két, vagy az enyémhez hasonlóan egy darab ruhaanyagot tekertek testük köré. Csecsemőt vagy kicsi gyermeket nem láttam közöttük, csak egy serdülő fiút.

Tekintetemet a csoport legfeltűnőbbben öltözött tagja, egy őszülő, fekete hajú férfi vonzotta magára. Szépen gondozott szakálla kiemelte markáns, erőteljes, méltóságteljes arcvonásait. Pompás, fényes papagájtollakból készült fejdísz viselt. Tollak tarkállottak a karján és a bokáján is. Derekat apró darabokból összefűzött szíj övezte, mellét kövekből és magokból készült dísz ékesítette. Egy-két nő nyakán hasonló, de kisebb méretű lánc díszelgett.

A férfi mosolyogva nyújtotta felém kezét. Amint belenéztem fekete, meleg tekintetű szemébe, a teljes béke és biztonság érzése áradt szét bennem. Még sosem láttam az övénél szelídebb arcot.

Mindazonáltal felemás érzelmek vettek erőt rajtam. A sok festett arc, a hegyes, éles lándzsát tartó férfiak sora félelmet ébresztett bennem. Pedig mindenki nyájasan nézett rám, a légkör barátságosnak és nyugalmasnak tetszett. Ostoba bizalmatlankodásomat legyűrve próbáltam megnyugodni. Ez az egész egy csöppet sem hasonlított arra, amit vártam. Álmomban sem képzeltem volna, hogy ennyi kedvesnek látszó ember körében ilyen riadtnak érezhetem magam. Legalább a fényképezőgépem ne lett volna a lángok martaléka; micsoda képeket ragaszthatnék az albumba, micsoda diákat mutogathatnék elbűvölt rokonaimnak, barátaimnak! Megint eszembe jutott a tűz. Száma vettem, hogy mi is égett olyan jól. Beleborzongtam még a gondolatába is: nemzetközi vezetői engedélyem, narancsszínű ausztrál papírpénzek, egy száz dollárról szóló csekkem, amelyet ifjúkori tárcám titkos rekeszében őriztem eddig, a kedvenc rúzsom, amelyet nem lehet kapni ebben az országban, gyémántköves óráim és a gyűrű, amelyet Nola nénitől kaptam a tizennyolcadik születésnapomra. Ez mind odalett.

Kétségbeesett gondolataimat az zavarta meg, hogy tolmácsom, Ooota bemutatott a törzsnek. Hosszú, elnyújtott "ooo"-val ejtette ki a nevét, végtelennek tetsző "oooo"-nak hangzott, amit azután kurta, pattanó "ta"-val fejezett be.

A barátságos, különleges szemű férfiban a bennszülött törzs bölcs főnökét tisztelték. Bár nem ő volt a legidősebb férfi, de a mi fogalmaink szerint ő hasonlított a leginkább egy törzsfőnökre.

Egy asszony botokat kezdett összeütogetni, majd sorban a többi nő is csatlakozott hozzá. A dárdás férfiak ütemesen doboltak fegyverük hosszú nyelével, a többiek meg tapsoltak. Aztán mindannyian éneklésbe, vagy inkább monoton kántálásba kezdtek. Kézmozdulattal jelezték, hogy telepedjek le a homokos földre. A törzs corroboree-t, ünnepi gyűlést tartott. Egyik dal követte a másikat. Korábban nem vettem észre, hogy néhányan nagy, hüvelyes termésből készült bokaperecet viseltek, de most, hogy figyelmem középpontjába kerültek, jól hallottam, amint a száraz magok zörögnek. Egy asszony táncolni kezdett, s követték társnői. Olykor a férfiak magukban táncoltak, máskor a nők is beálltak közéjük. Eljátszották nekem egész történelmüket.

Végül a zene és a tánc fokozatosan lassult, míg minden mozgás meg nem szűnt. Csupán egyetlen hang hallatszott, amely egy ütemre vert a szívemmel. Mindenki némán és mozdulatlanul nézett a törzsfőnökre. Ő fölemelkedett és odalépett hozzám. Mosolyogva megállt előttem. Leírhatatlanul bensőségesnek éreztem a pilla-

natot. Mintha régi barátok volnánk, pedig most találkoztunk először. Tudtam, hogy pusztá jelenléte megnyugtat és biztosságot nyújt számomra.

A bölcs levett az övéről egy hosszú tokot, mely kacsacsőrű emlős bőréből készült, és megrázta az ég felé. Kinyitotta, tartalmát a földre szórta. Kavicsok, csontok, fogak, tollak és kerek bőrpikkelyek hullottak körém. A törzs néhány tagja segített megjelölni a helyet, ahova az egyes darabok estek. Lábuk nagyujjával ügyesen jeleket húztak a döngölt földre. Aztán mindent visszatettek a tokba. A bölcs mondott valamit, és a tokot átnyújtotta nekem. Eszembe jutott Las Vegas, így hát én is a magasba emeltem a magokkal teli alkalmatosságot és megráztam. Aztán kinyitottam és szét-szórtam a benne levő dolgokat, nem ügyelve rá, hogy mi hova esik. Két férfi négykézlábra ereszkedve mérte, hova estek az én darabjaim, és összehasonlította dobáso-mat a törzsfőnökével. Néhányan megjegyzéseket tettek, de Ooota nem mutatott hajlandóságot, hogy lefordítsa, miről volt szó.

Aznap délután más próbákat is végeztünk. Az egyik legérdekesebb próba középpontjában egy szem gyümölcs állt. Vastag héjú gyümölcs volt, mint a banán, de a formája körtére hasonlított. A kezembe adták, felszólítottak, hogy fogjam és áldjam meg. Vajon mit érthettek ezen? Fogalmam sem volt róla, így hát egyszerűen azt mondtam: – Álld meg, uram, ezt a gyümölcsöt. – Ezután visszaadtam a törzs bölcsé-

nek. Ő fogott egy kést, levágta a gyümölcs tetejét, és hámozni kezdte. Nem úgy jött le a héja, mint a banáné, lefelé, hanem mint az almáé, körbe. Amikor elkészült vele, minden arc felém fordult. Megszeppentem a sötét szemek keresztüzében. Mintha gyakorolták volna, egyszerre szólaltak meg: – Ah! – Ez mindig így történt, ha a törzsfőnök gyümölcsöt hámozott. Nem tudtam, hogy ez az "ah" az elismerés jele volt-e, vagy éppen ellenkezőleg, az elmarasztalásé, de ösztönösen éreztem, hogy a héj nem szokványos módon kunkorodott, és bármi volt is a szertartás rendeltetése, átmentem a vizsgán.

Fiatal nő lépett hozzám, kezében kavicsokkal teli tállal. Nem is tál lehetett, inkább öblös fakéreg, de annyira meg volt rakva kövekkel, hogy nem láttam jól. Ooota jelentőségteljesen nézett rám, majd így szólt: – Válassz egy követ! Bölcsen dönts! Az fogja óvni az életedet.

Hideg borzongás futott végig rajtam azonnal, tenyeremet forró izzadság öntötte el. Egész bensőm megmozdult. Gyomrom görcsbe rándulva jelzett: "Mit jelent sen ez? Ez fogja óvni az életemet?"

Csak néztem a köveket, de mind egyformának látszott. Egyik sem tűnt ki a többi közül. Mind szürkésvörös kavics volt, akkora, mint egy ötcentes vagy egy ne-

gyeddolláros. Azt kívántam, bárcsak volna valamelyik fénylőbb, vagy valamiben más, mint a többi. De nem volt szerencsém. Ezért hát csaltam: figyeltem, úgy tettem, mintha elmélyülten válogatnék, aztán leemeltem egy követ a kupac tetejéről, és dadalmasan fölmutattam. Csupa helyeslő arcot láttam magam körül, magamban pedig azt gondoltam megkönnyebbülten: jól választottam!

Csupán azt nem tudtam, mit csináljak vele. Nem hajíthatom el, mert végig sérteném őket. Végso soron nekem ez a kő nem jelent semmit, de ők nagyon fontosnak tartják. Nem volt zsebem, amibe beletehettem volna, így a körém tekert lepel mellrészébe rejtettem, mert úgy gondoltam, ott lesz a legjobb helye. Nyomban el is feledkeztem rögtönzött zsebem tartalmáról.

Ezután eloltották a tüzet, összeszedték kevés holmijukat és kifelé indultak a sivatagba. Barna, majdnem teljesen csupasz felsőtestük csillogott a ragyogó napon, miközben induláshoz készülődve sorban álltak. Ezek szerint vége volt a fogadásnak, nincs díszebéd, nincs kitüntetés. Ooota indult utolsónak, de ő is ment a többiekkel. Néhány lépés után azonban megfordult, és odakiáltott! – Indulunk! Gyere utánunk!

– Hova megyünk? – kérdeztem.

– Vándorútra.

- Mégis hova?
- Keresztülmegyünk egész Ausztrálián.
- Nagyszerű! És mennyi ideig fog tartani?
- Körülbelül három teljes holdtöltét.
- Micsoda? Hogy három hónapig gyalogolunk?
- Igen. Nagyjából három hónapig.

Mély levegőt vettem, aztán így szóltam a távolabb álló Oootának:

– Ez nagyon érdekesen hangzik, de beláthatod, hogy nem mehetek veletek. Kötelezettségeim, elintézetlen ügyeim, rendezetlen számláim vannak. Nem így készültem. Időre volna szükségem, hogy elintézzem a dolgaimat, mielőtt vándorútra kelek. Lehet, hogy nem érted, de én amerikai vagyok és nem ausztrál állampolgár. Nem kerekedhetek föl és nem tűnhetek csak úgy el egy idegen országban. Felidegesíteném az ausztrál bevándorlási hivatalt, az én kormányom meg helikoptereket küldene a felkutatásomra. Máskor, ha lesz időm jó előre felkészülni, talán veletek tartathatok, de ma semmiképpen sem. Egyszerűen nem tehetem. A mai nap nem alkalmas erre.

Ooota elmosolyodott: – Minden rendben lesz. Mindenki tudni fog a dologról, akinek tudnia kell. Népem meghallotta a segélykiáltásodat. Ha a törzs egyetlen tagja is ellened szavazott volna, nem indulnánk útra. Kiálltad a próbát, elfogadtak. Ez a legnagyobb megtiszteltetés, nem tudom jobban elmagyarázni. Ezt az élményt nem szabad kihagynod. Ez a legfontosabb dolog, amit életedben teszel. Ezért születél meg. Isteni akarat testesül meg; ez a küldetésed. Többet nem mondhatok. Gyere utánam – azzal megfordult és indult.

Mozdulatlanul néztem az ausztráliai sivatagot. Hatalmasnak, kietlennek tűnt, mégis szépek láttam, lenyűgözött a végtelenbe simuló táj. Még ott állt a terepjáró, benne az indítókulcs. De vajon merről jöttünk? Hiszen egy idő után még út sem volt, órákig tekeregtünk, kanyarogtunk. Nem volt cipőm, vizem, ennivalóm. Ebben az évszakban a sivatag hőmérséklete 37 és 57 Celsius-fok között ingadozik. Örültem, hogy egyhangúlag befogadtak, de engem nem kérdezett meg senki. Nekem nincs szavazati jogom? Úgy látszott, hogy nincs beleszólásom a döntésbe.

Nem én akartam menni. Ők utasítottak, hogy bízzam rájuk az életemet. Most ismertem meg őket, és még csak nem is értünk egymás nyelvén. Mi van, ha kirúgnak az állásomból? Elveszítem a nyugdíjjogosultságomat. Ez örülség! Nem mehetek!

Aztán arra gondoltam: egy kétfelvonásos darabba kerültem. Az első felvonást itt játsszák a bádogépítményben, aztán kivonulnak a pusztaságba és ott folytatják. Nem mennek túl messzire, hiszen nincs élelmük. Legfeljebb kint kell töltenem az éjszakát a sivatagban. De még azt sem. Csak rám néznek, és látják, hogy nem nomád élethez vagyok szokva, hanem városi összkomforthoz. Az is igaz persze, hogy kibírom, ha kell. Nem, nem! Megértetem velük, hogy csak egy éjszakát fizettem ki a szállodában. Legkésőbb holnap délre vissza kell érnem, különben kifizethetek még egy napot, csak hogy ennek a tanulatlan népségnek a kedvében járjak.

Néztem az egyre távolodó, egyre kisebbnek látszó csapat után. Nem volt időm mérlegelni az előnyöket és hátrányokat. Minél tovább őrlődöm, annál messzebbre kerülnek. Hangosan kimondott szavaim olyan mélyen beleivódtak emlékezetembe, mint művészi gonddal készített faberakás: "Istenem, Uram, tudom, hogy szeretted megtréfálni a híveidet, de ez mégiscsak több a soknál!"

félelem, döbbenet, hitetlenség, tompa zsibbadtság kavargott bennem, ahogy gépiesen elindultam a magukat Igazaknak nevező bennszülöttek nyomában.

Nem kötöztek meg, számat nem tömték be, mégis fogolynak éreztem magam. Úgy tűnt, hogy áldozata vagyok az ismeretlenbe tartó erőltetett menetnek.

3 Csak mezítláb

Nem jutottam messzire, amikor éles fájdalom hasított a lábamba. Lenéztem és megláttam, hogy egy csomó tüske állt bele. Ha kihúztam őket, minden lépésnél még több került a helyükbe. Megpróbáltam fél lábon ugrálni, s közben a másiktól igyekeztem kirángatni az égetően szúró tövist. Néhányan visszafordulva néztek, és bizonyára nagyon mulatságosnak találták, mert szájuk széles vigyorra húzódott. Oota megállt, megvárt. Együttérző arccal mondta: – Felejtsd el a fájdalmat. Majd akkor ráncigáld ki a tüskét, ha tábort verünk. Tanulj meg tűni. Figyelj valami másra. Később rendbe hozzuk a lábadat is. Most úgysem tehetsz semmit.

Figyelj valami másra. Jól értettem, mit akart mondani a barátom. Hiszen tizenöt éven át akupunktúrás orvosként fájdalommal küszködő betegekkel foglalkoztam. Betegségek végső stádiumában gyakran kell döntenie az öntudattól megfosztó fájdalomcsillapítók, illetve az akupunktúrás kezelés között. Az akupunktúrát választó betegeknek én is mindig pontosan ezt mondtam. Betegeimtől elvártam, hogy képesek legyenek másra figyelni, és most tőlem várják el ugyanezt. Könnyebb mondani, mint megcsinálni, de végül sikerült.

Nemsokára megálltunk egy rövid pihenőre, ekkor láttam, hogy a legtöbb tüske beletört a lábamba, és mélyen befűrődött több helyen vérző bőröm alá. A fűnek, melyen lépkedtünk, spinifex a neve. A botanikusok a pázsitfélékhez sorolják ezt a pengeéles, sodrott levelű növényt, amely megköti a homokbuckákat és kevés vízzel is beéri. A fű megnevezés tulajdonképpen félrevezető. Nincs olyan fűféle, amelyhez hasonlíthatnám. Nem elég, hogy az éle vág, mint a kés, de még a kaktuszéra emlékeztető tüskéi is vannak. Ahol belefűrődtek a húsomba, égő, vörösen feldagadt nyomot hagytak. Szerencsére félig-meddig a természetben élő ember vagyok, szeretem a mérsékelt napot, szeretek mezítláb járni, de effajta terepen, ilyen hosszú meneteléshez a talpam egyáltalán nem szokott hozzá. Hiába próbáltam elterelni a figyelmemet, fájdalmam nem szűnt, és mindkét lábamat élénkpiros és barna, vérző sebek borították. Ahogy lenéztem, már nem tudtam megkülönböztetni töredezett körömlakkom és a vérem pirosát. Merő nyers hús lett a lábam.

Némán mentünk tovább. Nagyon szokatlan volt, hogy senki sem szólalt meg. A homok meleg volt, de nem süttött a forróságtól. Tűzött a nap, de nem kibírhatatlanul. Néha megkönyörült a természet rajtam, mert könnyű, hűsítő szellő kerekedett. Ahogy a távolba néztem, nem láttam tisztán a föld és az ég találkozását. Bármelyik irányba fordultam, mindenütt azt láttam, hogy az ég kékje egybefolyik a homokkal,

mint egy akvarellen. Tudományon csiszolt elmém felmérte az ürességet. Egy több ezer méter magasban lévő felhőcsoport magányos fának, vagy talán inkább i betűnek tűnt a látóhatáron. Csupán a meztelen talpak alatt megcsikorduló kavics neszét hallottam. Az egyhangúságot csak néha törte meg a közeli bokrok alatt egy-egy sivatagi állat. Nagy barna sólyom bukkant elő valahonnan, és csapkodva körözött a fejem fölött. Úgy éreztem, mintha engem követne. A többiektől távol maradt. Én annyira kiríttam a csoportból, nem csoda, hogy jobban szemügyre akart venni.

Egyszerre minden figyelmeztetés nélkül az egész csapat irányt változtatott. Meglepett a dolog, mert nem hallottam, hogy bárki utasítást adott volna. Úgy tűnt, hogy mindenki megérezte, mit kell tenni – már persze engem kivéve. Azt hittem, talán régi nyomokon haladtak, de szemmel láthatóan nem volt semmiféle ösvény a tüskés bozóttal benőtt homokon. A pusztta sivatagban vándoroltunk.

Fejemben zűrzavar uralkodott. A csendben semmi sem zavarta meg gondolataim csapongását.

Valóság? Vagy csak álom? Azt mondták, keresztülmennek egész Ausztrálián. De hát az képtelenség! Hónapokig akarnak gyalogolni? Ráadásul nincs semmi értelme. Hallották a segélykiáltásomat. És azt mire véljem, hogy ezért születtem meg?

Micsoda tréfa ez? Nem az az életcélom, hogy szenvedjek, miközben fölfedezem Ausztália ember nem járta vidékeit. Aggódtam amiatt is, hogy eltűnésem halálra rémíti a gyerekeimet, különösen a lányomat. Annyira szeretjük egymást. Eszembe jutott a háziasszonyom, ez a tekintélyes idős hölgy is. Ha nem fizetek lakbért, talán elrendezi a dolgot a háztulajdonossal. Éppen a múlt héten vettem bérbe egy televíziót és egy képmagnót. Jó kis móka lesz, ha elkobozzák.

Nem hittem, hogy egy napnál hosszabb ideig kibírjuk. Hiszen nem volt enni-innivalónk.

Hangosan elnevettem magam. Ez a sors iróniája. Hányszor mondogattam, hogy szeretnék nyerni egy egzotikus utazást, teljes ellátással! Hát megkaptam. Semmiről sem kellett gondoskodnom. Még fogkefét vagy váltás ruhát sem kellett becsomagolnom. Nem egészen így képzeltem, de mondani ezt mondtam.

Ahogy telt a nap, a talpamat, a sarkamat, a bokámat teljesen elborították a vágások, a lábam felpuffadt, visszataszító színű lett a sebekre rászáradt vértől és a duzzanatoktól. Már alig tudtam lépni, a vállam leégett és fáj, arcom és karom vöröslött a horzsolásoktól. Körülbelül három órát gyalogoltunk aznap. Tűrőképességem nagyobbak bizonyult, mint hittem. Időnként úgy éreztem, hogy menten elájulok, ha

nem ülök le pihenni. Aztán mindig történt valami, ami elvonta a figyelmemet. Megjelent a sólyom, titokzatos rikoltásokat hallatva a fejem fölött, aztán valaki mellém lépett, és vízzel kínált a nyakába vagy a derekára kötött szokatlan edényféléből. A gondviselés éppen a legjobbkor jótékonyan elterelte figyelmemet, új erőt adva. Végül elérkezett az ideje az éjszakai táborverésnek.

Mindenki azonnal megtalálta a maga dolgát. Tüzet gyújtottak, de nem gyúfával, hanem azzal a módszerrel, amelyet a cserkészlányok évkönyveiből ismertem. Én magam sohasem próbáltam taplóval és pálcikával tüzet csiholni. Sőt a cserkészparancsnoknak sem sikerült. Nem tudtak annyi hőt fejleszteni, hogy fellobbanjon a pici láng. Ezek az emberek azonban nagyon értették a dolgukat. Volt, aki tüzelőfát gyűjtött, mások növényeket szedtek. Két férfi egész délután cipelt valami terhet. A két lándzsára kötözött hatalmas, színtelen batyu olyan súlyosnak látszott, mintha már-ványtömb lett volna benne. A férfiak most leültek, és elkezdtek kipakolni.

Egy nagyon öreg asszony közeledett felém. Olyan vénnek látszott, mint a kilencvenéves nagyanyám. Haja hófehér volt. Millió apró ránc szabdalta arcát. Teste szikárnak, erősnek és meglepően hajlékonynak tűnt, két kiszáradt, csontos lába patára emlékeztetett. Rajta láttam korábban az aprólékosan kifestett nyakláncot és boka-díszet. Kis kígyóbőr erszény volt a derekára kötve, abból valami színtelen kenőcsfélét

tett a tenyerébe – mint megtudtam, levélolaj-keveréket. Rámutatott a lábamra, én pedig bólintással jeleztem, hogy elfogadom a segítséget. Leült mellém, mindkét lábamat az ölébe vette és magában dúdolva bekente duzzadt sebeimet a balzsammal. Az ének megnyugtató volt, akár egy altatódal. Megkérdeztem Oootától, hogy mit jelent a szöveg.

– Bocsánatot kér mind a két lábadtól. Elmondja nekik, hogy mennyire becsüld őket. Elmondja, hogy itt a csapatban mindenki nagyra becsüli a lábát. Arra kéri őket, hogy gyógyuljanak, erősödjenek meg. Hangjával gyógyítja sebeidet. Azzal serkenti működésre az erősítő, életet adó nedveket. Kéri a lábadat, legyen erős és kitartó.

Nem képzelődtem. Sebeim égő, szúró, sajgó fájdalma csakugyan csillapodott, és lassan megkönnyebbültem.

Ahogy ott ültem, két lábamat a nagyanyai ölben pihentetve, emlékezetemben felidéztem a nap élményeit. Hogyan történt? Hol kezdődött?

4 Vigyázz, kész, rajt!

Kansas Cityben kezdődött. Sosem felejttem el azt a reggelt. Hosszú, borongós napok múltán, mindenki öröme végre kisütött a nap. Korán elmentem a munkahe-lyemre, hogy előkészítsek néhány dolgot a betegeimnek. Az asszisztensemet csak két óra múlva vártam, igyekeztem kihasználni az időt, szerettem az előkészületek nyu-godt perceit.

Kulcsom éppen megfordult az ajtózárbán, amikor meghallottam, hogy csörög a telefon. Történt valami rendkívüli? Ki telefonálhat ilyen korán, jóval a rendelési idő előtt? Berontottam a szobámba, fél kézzel fölkaptam a telefonkagylót, a másikkal felkattintottam a villanykapcsolót.

Izgatott férfihang köszöntött. Azonnal megismertem, az az ausztráliai orvos volt, akivel a kaliforniai orvoskongresszuson ismerkedtem meg. Otthonról hívott.

– Nem akar néhány évig itt Ausztráliában dolgozni?

Nem jött ki hang a számon, majdnem elejtettem a kagylót.

– Halló? Ott van még a vonalban? – kérdezte az ausztráliai orvos.

– I-i-igen – hebegtem. – Mondja, ez ugratás?

– Komolyan beszélek. Nagy hatással volt rám különleges betegségmegelőző-
oktató programja, itthon lelkesen meséltem róla a kollégáimnak. Ők javasolták, hogy
hívjam meg hozzánk. Szerezzon öt évre szóló vízumot, és jöjjön el. Írhatna tanköny-
vet, taníthatna, megismerhetné a mi egészségügyi rendszerünket. Csodás lenne, ha
sikerülne, és magának is jó alkalom lenne, hogy néhány évet idegen országban tölt-
sön.

Mint a köröm alá fúródott szálka, olyan idegennek tűnt a gondolat, hogy el-
hagyjam tóparti otthonomat, évtizedes orvosi praxisomat, betegeimet, akikhez baráti
szálak fűznek. De az is igaz, hogy nagyon kíváncsi voltam egy olyan egészségügyi
ellátásra, amely a gyógyításból kizárja a nyereség fogalmát, amelyben a különböző
szakterületek együttműködnek és nincs óriási szakadék az orvosok és a természet-
gyógyászok között. Vajon találnék-e Ausztráliában magamhoz hasonlókat, akik iga-
zán a gyógyítás és a jobbitás szolgálatában állnak? Vagy csak új formában tapasztal-
nám azt a negatív bánásmódot, amely az Egyesült Államok gyakorlatában alakult ki?

Őszintén bevallva, maga Ausztrália vonzott leginkább. Amióta az eszemet tudom, minden könyvet elolvastam, amely Ausztráliáról szól. Sajnos nem volt sok belőlük. Az állatkertben mindig megkerestem a kengurut és vadásztam a ritka alkalmakra, hogy koalát láthassak. A maga rejtélyes módján ez a cél volt álmaim netovábbja. Felnőtt, önálló, tanult nő létemre is sóvárogva vágytam egyszer az életben meglátni ezt a világ végén is túl lévő földrészt.

– Gondolja meg – unszolt az ausztráliai. – Két hét múlva megint felhívom.

Ami az időt illeti, nem köt semmi. Lányom és vőlegénye két héttel ezelőtt tűzték ki esküvőjük időpontját. Vagyis szabad vagyok, felnőtt életemben először ott élhetek, ahol akarok, azt csinálhatom, amire lelkem mélyén vágyakozom. Fiam és lányom megértő volt, mint mindig. Miután elváltam az apjuktól, gyerekeim lettek a legjobb barátaim. Most már mindketten önálló felnőttek, végre itt a lehetőség, hogy valóra váltsam álmaimat.

Hat héttel később – azalatt megtartottuk az esküvőt, és átadtam valakinek orvosi praxisomat – lányom és az egyik legjobb barátnőm társaságában a repülőtéren álldogáltam. Különös érzés volt. Évek óta először fordult elő, hogy nincs autóm, lakásom, nincsenek kulcsaim – még a bőröndömön is csak számszár. Mindenemet el-

adtam, kivéve néhány dolgot, amelyet elhelyeztem egy raktárban. Néhány családi ereklyét Patci nővérem gondjaira bíztam. Jana barátnőm a kezembe nyomott egy könyvet, aztán átöleltük egymást. Carri lányom még lefénképezett utoljára, majd az utaslépcső vörös szőnyegén elindultam Ausztrália felé. Ekkor még nem tudtam, hogy mennyire igaz lesz anyám mondása: "Okosan válassz, mert amit kérsz, azt meg is kapod." Bár anyám több éve meghalt, azon a napon eszembe jutott gyakran emlegetett intelme.

A Nagy-tavak vidékéről igen hosszú a repülőút Ausztráliáig. Az utasok szerencséjére még a hatalmas sugárhajtású gépeknek is le kell szállniuk üzemanyagért, így legalább Hawaiiban meg a Fidzsi-szigeteken friss levegőt szívhattunk. A kényelmes Quantas gép fedélzetén a legjobb, legújabb amerikai filmeket vetítették. Az utazás azonban így is kimerítő volt.

A távoli földrész tizenhét órányi repülőútra van az Egyesült államoktól. Szárguldottunk a holnapba. Utazás közben arra gondoltam: mennyire biztosak vagyunk mi itt abban, hogy lesz holnap, a világ sértetlenül fennmarad. A távoli földön már holnap volt. Nem csoda, ha a hajdani tengerészek üdvrivalgásban törtek ki, amikor átlépték az egyenlítőt, azt a képzeletbeli határt a tengeren, ahol új nap, az idő kezdődik. Ez az érzés még ma is magával ragadja az utazót.

Amikor Ausztráliába értünk, az egész gépet és az utasokat fertőtlenítették, nehogy valami betegséget hurcoljunk e magányos földrészre. Az utazási iroda erre nem készített föl. Amint gépünk földet ért, megkértek bennünket, hogy maradjunk a helyünkön. Két repülőtéri alkalmazott végigsétált a pilótafülkétől a gép farkáig, és mindent teleszórt fertőtlenítőszerrel. Megértettem az ausztráliaiak aggályait, de kissé sértő volt, hogy testemet egy kártékony rovarhoz hasonlították.

Szép kis fogadtatás! Odakint a repülőtér, a környezet olyan volt, mint otthon. Azt gondolhattam volna, hogy még az Egyesült Államokban vagyok, csupán a közlekedés volt ellentétes irányú, mint a miénk. A taxi vezetője a jobb oldalon ült a kormánynál. Ajánlott egy valutaátváltó helyet, ahol a zöld hasú dollárhoz képest szép tarka, amerikai tárcámhoz képest túl nagy bankókat vettem föl, és megcsodáltam a díszes két- és húszcentes érméket.

Néhány nap alatt úgy éreztem, könnyen hozzá lehet szokni Ausztráliához. Nagyvárosai mind a tengerparton fekszenek. Mindenki szereti a strandot, a vízi sportokat. Az ország területe majdnem ugyanannyi négyzetkilométer, mint az Egyesült Államoké, még a formája is hasonló; ám a közepe megműveletlen, kopár föld. Én legalább jól ismertem otthon a Painted-sivatagot és a Halál-völgyet. Az ausztráliaiaknak azonban nehéz lehet elképzelni, hogy a mi országunk közepén gabona terem

és tengernyi sorban sárga kukorica. Ausztrália belseje annyira alkalmatlan az emberi életre, hogy a Királyi Légi Mentőszolgálat egy pillanatra sem marad munka nélkül. A pilóták részt vesznek a mentőakciókban, üzemanyaggal vagy autóalkatrészekkel segítik ki a bajba jutott vezetőket. Az embereket repülőgépeken szállítják orvosi kezelésre, hiszen több száz mérföldnyi körzetben nincs kórház. A távoli, elszigetelt vidéken élő fiatalokat rádióon oktatják.

A városokat nagyon modernnek találtam, Hilton-szállodákkal, Holiday-lánccal, Ramadával, üzletsorokkal, divatszalonokkal és gyors közlekedéssel. Az élet azonban más volt. Az amerikai különlegességek utánzataival még csak most kísérleteznek, de kóstoltam remek burgonyapürés húspástétomot, amelyet csak Angliában ettem. Ritkán szolgálnak fel az ételek mellé vizet, jégkockát pedig sosem tesznek bele.

Szeretem hallgatni az embereket, elszórakoztat, ahogyan beszélnek. Sok mulatságos különbséget fedeztem fel az amerikai és az ausztrál nyelvhasználat között. A tortát például süteménynek mondják, a járdát ösvénynek, az aljnövényzetet bokornak, a ciszternát billibongnak, a motorház tetejét sapkának, a szalvétát francia szóval szerviettnek. Ha a boltban vásárolsz, nem azt mondják: "egy dollár lesz, kérem", hanem azt: "köszönöm, egy dollár lesz". Furcsa világ.

A sör nemzeti büszkeség, kincs. Én azonban sohasem voltam oda a sörért, ezért nem kóstoltam meg azt a sok fajtát, melyet kínálnak. Minden ausztrál államnak saját söre van, és az emberek hűségesen kitartanak például a Foster's vagy a Four X mellett.

Minden népnek megvan náluk a maga beceneve. Az amerikaiakat legtöbbször jenkinnek hívják, az új-zélandiakat kiwinek, az angolokat a "pom" szóval illetik.

Egy hozzáértő szerint a "pom" szó arra a vörös tollra utal, amelyet az európai katonák viseltek, mások szerint onnan származik, hogy a 19. Században ide száműzött fegyencek ruhájára rávarrták a Prisoner of His Majesty (őfelsége rabja) rövidítését: POM.

Mindent szeretek, ami az ausztrálokkal kapcsolatos. Nagyon tetszik az éneklő beszédük. Ők persze rám mondták, hogy furcsa a kiejtésem. Barátságosnak, közvetlennek találtam őket, ahogy az első pillanatban otthonos légkört teremtenek az idegenek számára.

Az első napokban több szállodát is kipróbáltam. Valahányszor bejelentkeztem, mindenütt egy kis fémkancsóban tejjel kínáltak. Persze nem csak engem, hanem minden vendéget. A szobámban elektromos teafőzőt, filteres teát és cukrot találtam.

Ebből megtudtam, hogy az ausztrálok tejjel és cukorral isszák a teát. Viszonylag hamar az is kiderült, hogy sajnos igazi amerikai kávé nem tudok beszerezni.

Első szállásomon, egy motelben az idősebb tulajdonos kézzel írt étlapot tett elém, és megkérdezte, hogy akarok-e reggelizni. Igenlő válaszomra afelől érdeklődött, hogy mikorra kérem, s följánlotta, hogy a szobámba küldeti. Másnap reggel, fürdés közben a folyosó felől léptek zaját hallottam, de nem jött be senki. Vártam a kopogtatást, de nem történt semmi. Aztán ajtócsapódásféle hallatszott. Törölközés közben megcsapta orromat az étel illata. Körülnéztem, de nem volt ott az ennivaló, pedig határozottan éreztem az illatát. Biztosan a szomszédból jön, gondoltam.

Legalább egy órát készülődtem, bepakoltam a holmimat. Éppen raktam be a bőröndömet a bérelt autóba, amikor egy fiatalember közeledett felém a járdán.

– Napot, ízlett a reggeli? – kérdezte.

– Tévedés történhetett, nem kaptam reggelit – válaszoltam mosolyogva.

– Az lehetetlen, magam szolgáltam föl – mondta a fiatalember, majd odament a motel külső falánál egy fogantyúhoz, és megemelte. Kisebb fülke tárult fel, amelyben műanyag tálban ízlésesen feltálalt, immár hideg tojásrántotta állt. Ezután be-

mentünk a szobámba, a fiatalember kinyitott egy szekrényajtót, és megmutatta a látványt onnan is. Mindketten nevettünk. Szóval ezért éreztem a reggeli illatát, csak éppen nem találtam meg. Ez volt az első emlékezetes meglepetés Ausztráliában, és nem tudtam, hogy semmi ez azokhoz képest, amelyek még várnak rám.

Mindenki nagyon kedves volt. Előzékenyen segítettek házat bérelni, s végül találtam is egyet egy szép, rendezett kertvárosban. A környék fehér, földszintes, elől és oldalt verandás házai nagyjából azonos időben épültek. A fürdőszoba több részre oszlott. A vécét kis fürkében rendezték be, elkülönítve a fürdőkádtól és a mosdókagylótól. Beépített bútorok helyett régimódi ruhásszekrényeket használnak. Egyetlen otthonról hozott készülékem sem működött, mivel itt teljesen mások voltak a konnektorok. Új hajszárítót és sütővasat kellett vennem.

A kertben különleges virágok és fák pompáztak. Az állandó melegben egész évben virágzott minden. Éjszakánként békák brekegtek a lombok között, számuk hónapról hónapra növekedett. Az egész országban károkat okoztak, s mivel kedvükre szaporodhattak, a szomszédság összefogott ellenük. Az én kertem azonban biztos menedék volt számukra.

A helyiek megtanítottak a gyeptekére, és bevontak különböző szabadtéri sportokba, amelyekhez szinte kötelezően illik fehérbe öltözni. Ezért jártam végig a kizárólag fehér inget, fehér nadrágot és szoknyát, fehér cipőt és zoknit, sőt fehér kalapot árusító üzleteket, de be is szereztem kellő mennyiségben az előírászerű sportruhát. Elvittek egy ausztrál futballmeccsre is, amely meglehetősen furcsa volt. Azok a labdarúgók, akiket addigi életemben láttam, erős, biztonságos védőöltözetet, sisakot viseltek, egész testüket befedték. Ezeken a játékosokon pedig csak rövid nadrág, rövid ujjú ing volt, semmi egyéb. A strandon láttam olyan embereket, akik áll alatt megkötött kalapszerűséget hordtak, mint kiderült, ők az életmentők. Cápaveszély esetére vannak külön életmentőik. A ragadozók ritkán támadnak emberre, de a veszély megfelelő felkészültséget igényel.

Ausztrália a világ legkopárabb és legszárazabb földrésze. A partokhoz közeli hegyek miatt az eső többnyire a tengerre hullik, és a szárazföld 90 százaléka félsivatagos pusztaság. A Sydney és Perth közötti hétezer mérföldes repülőúton nem látni egyetlen várost sem.

Az egészségügyi program keretén belül végiglátogattam a legfontosabb városokat. Az Egyesült Államokban és itt is olyan speciális mikroszkópom volt, amely a teljes vér vizsgálatára alkalmas, s nincs szükség szétválasztásra. A teljes vér egyetlen

cseppjét elemezve több szempontból is követni lehet a betegben végbemenő kémiai reakciókat. A műszert videokamerához és képernyőhöz kötöttük. Az orvos mellett ülő beteg láthatta fehér és vörös vérsejtjeit, a baktériumokat és a zsírszövetet. Mintát vettem és megmutattam betegeimnek saját vérképüket, ezután arra kértem például a dohányosokat, hogy menjenek ki és szívjanak el egy cigarettát. Néhány perc múlva újabb mintát vettünk, és a betegek láthatták, milyen hatást vált ki egyetlen cigaretta. A módszer igen hatékornak bizonyult a közvélemény formálásában, az emberek nevelésében, sokat segített abban, hogy mindenki felelősséget érezzen egészségi állapotáért. Az orvos bármely célból élhet a műszer adta lehetőséggel, megmutathatja a betegnek a vér zsírszintjét, vagy az immunreakciók lassulását, majd együtt megvitathatják, hogy mit tehet a beteg saját gyógyulása érdekében. Nálunk a biztosítótársaságok nem fedezik a betegségmegelőző vizsgálatok költségeit, az embereknek tehát a saját zsebükből kell fizetniük. Reméltük, hogy az ausztrál rendszer méltányosabb lesz. Feladataim közé tartozott, hogy megismertessem a gyakorlatot, gondoskodjam a készülékről, leírjam a szükséges utasításokat és végül vezessem az oktatást. Nagyon fáradtságos, de tartalmas program volt, és én csodálatos időt töltöttem a távoli földrészen.

Egy szombat délután elmentem a természettudományi múzeumba. Vezetőnk, egy magas, elegánsan öltözött nő, érdeklődött az Egyesült Államok iránt. Beszélgetni kezdtünk, és hamarosan barátságot kötöttünk. Egyszer azt ajánlotta, hogy találkozzunk és ebédeljünk együtt. A város szívében tudott egy izgalmas helyet, ahol állítólag jövőmondók is vannak. Sosem felejttem el, ott ültem az étteremben barátnőm felbukkanását várva, s közben azon tűnődtem, hogy pontos létemre mi vonzhatja hozzám az örökös későket. Közeledett a záróra, de a barátnőm még sehol sem volt. Lehajoltam, hogy fölvegyem a táskámat onnan, ahová negyvenöt perccel korábban letettem.

Meglepetésemre egy magas, ösztövé, kreol bőrű, tetőtől talpig fehérbe öltözött, turbános fiatalember lépett az asztalomhoz.

- Bizonyára kíváncsi a jövőjére. Szívesen megjósolom önnek – kezdte halkan.
- Ó, én csak egy barátnőmet vártam. Úgy látszik, valami közbejött, Majd máskor.
- Talán ez a legjobb alkalom – mondta a fiatalember, miközben velem szemben kihúzta a széket a kétszemélyes kis kerek asztal alól. Leült, majd kezébe vette a

kezemet. Fölfelé fordította a tenyeremet, és olvasni kezdett belőle. De nem a kezemet nézte, tekintetét mereven rám szegezte.

– Nem enni jött ide, önt ez a földrész, a sors hozta erre a helyre. Itt valakivel találkoznia kell, hogy segítsenek egymáson. E találkozóról már azelőtt döntés született, hogy ön a világra jött volna. Valójában ön abban a pillanatban született messze odaát, a világ tetején, amikor az a másik itt, az isten háta mögött. Az egyezés az ön örökkévaló létének legalkalmasabb szintjén kötöttetett. A megállapodásnak megfelelően ötven év eltelte előtt ön nem kutathatott a másik után. Most eljött az idő. Amikor találkozni fognak, lélekben azonnal ráismernek egymásra. Ez minden, amit önnek mondhatok.

Majd felállt és kiment az ajtón, azt hiszem, az étterem konyhájába. Egy szó sem jött ki a számon. Nem volt számomra semmi értelme annak, amit mondott, de olyan meggyőződéssel beszélt, hogy kénytelen voltam komolyan venni.

Az eset felcsigázta barátnőm kíváncsiságát, amikor este felhívott, hogy ki-mentse magát, amiért nem tudott eljönni a közös ebédre. Rajtam is újra erőt vett az izgatottság, miközben elmeséltem neki, mi történt. Megfogadta, hogy másnap feltétlenül megkeresi a jövőmondót, és kifaggatja a saját jövője felől.

Mire legközelebb telefonált, lelkesedése már jócskán alábbhagyott.

– Az étteremben nincsenek férfi jósok – mondta csalódottan. – Mindennap más van ott, de mindannyian nők. Kedden Rose dolgozott, de ő nem tenyérből jósol, hanem kártyából. Biztos vagy benne, hogy jó helyre mentél?

Tudtam, hogy nem vagyok örült. A jövőmondást soha nem tartottam többre szórakoztató érdekességnél, és annyi bizonyos, a fiatalember nem érzéksalódás volt. No persze, az ausztrálok azt gondolják: a jenikik mind habókosak. Mellesleg senki nem veszi az ilyesmit komolyan, csak tréfának tekinti, Ausztráliában pedig sok alkalom kínálkozik a szórakozásra.

5 Beilleszkedni a társadalomba

Csupán egyetlen dolog nem tetszett nekem ebben az országban. Azt tapasztaltam, hogy a földrészt eredeti őslakóit, a sötét bőrű bennszülötteket hátrányos megkülönböztetés sújtja. Ugyanolyan bánásmódban részesülnek, mint amilyenben Amerika őslakos népei. Az isten háta mögötti föld, amelyen élniük adatott, terméketlen homok, az északi vidék pedig durva sziklás és tuskés bozót. Az egyetlen lakható terület, amelyet még a maguk földjének vallhatnak, ma már nemzeti park is egyben, és a turistákkal kénytelenek osztozni rajta.

Egyetlen bennszülöttet sem láttam semmilyen társadalmi szervezetben, sem az egyenruhás iskolások közt. Több felekezetben megfordultam, de sehol sem ültek bennszülöttek az ünnepi szertartásokon. Egyetleneggyel sem találkoztam, aki a fűszeresbolt pultja mögött állna, a csomagfelvételt intézné a postán, eladó volna egy-egy nagy áruházban. Jártam minisztériumokban, de ott sem láttam bennszülött hivatalnokot. Nem dolgoznak benzinkutaknál, nem szolgálnak ki gyorsbüfékben sem. Úgy tűnt, hogy kevesen vannak, bár gyakran felbukkantak különböző turistaprogramokon. A nyaralók mint látványosságot tekintik meg őket a hamisítatlan ausztrál

birka- és marhalegelőkön, ahol mindeneként dolgoznak és tanoncnak nevezik őket. Mesélték, hogy a gazda általában nem tesz feljelentést, ha vándorló bennszülöttek megölik a birkáit. Egyrészt mert csak annyit vesznek el, amennyire valóban szükségük van, másrészt a gazdák attól félnek, hogy a bennszülöttek, a nekik tulajdonított természetfölötti képességekkel, bosszút állnak.

Egy este láttam néhány huszonéves félvér ausztrál fiataalt, akik konzervdobozba töltött benzint szippantva ballagtak a belváros felé. Láthatóan elkábultak a párologó folyadéktól. A benzin, mint tudjuk, szénhidrogének és adalékanyagok keveréke. Mindezek ölik a csontvelőt, a májat, a vesét, a mellékvesét, a gerincvelőt és az egész központi idegrendszert. De csak álltam ott, és semmit sem tettem a többiekhez hasonlóan, akik akkor este a téren tartózkodtak. Még csak nem is szóltam. Nem léptem közbe, hogy félbeszakítsam az önpusztító szórakozást. Később megtudtam, hogy egyikük meghalt ólommérgezésben és légzési elégtelenségben. Tragédiáját olyan mélyen átéltem, mintha régi barátomat vesztettem volna el. Úgy éreztem, meg kell néznem őt holtában. Mint olyan ember, aki egész életét a betegségek megelőzésének szenteli, tudtam, hogy a kultúra és a személyes életcél elvesztése sokban hozzájárul az önpusztító életmódhoz. Az bántott a legjobban, hogy bár láttam ezt a fiatal embert, a kisujjamat sem mozdítottam érte, nem figyelmeztettem. Megbeszéltem a dolgot új

ausztrál barátommal, Geoff-fel, egy nagy autókereskedés tulajdonosával. Annyi idős, mint én, nőtlen, olyan, mint egy ausztráliai Robert Redford. Találkoztunk már, amikor egy hangverseny utáni gyertyás vacsora alkalmával megkérdeztem tőle: szerintetek ismerik-e az emberek az ilyen szomorú eseteket. Vajon megpróbálnak-e fellépni ellenük?

– Igen, állítólag – válaszolta. – De eredménytelenül. Nehéz megérteni a bennszülötteket. Primitív, vad bozótlakó nép. Mi följánlottuk, hogy tanítjuk őket. Miszionáriusokat küldtünk a megtérítésükre. És mi történt? Őseik valaha kannibálok voltak. A maiak sem tagadják meg hagyományaikat, ősi hiedelmeiket. Legtöbbjük önként a sivatag embertelen kegyetlenségét választja, egy olyan földet, mely tele van megpróbáltatásokkal. *Ennél a népnél nincs erősebb a világon.* Csak keveseknek sikerül befogadni mind a két kultúrát, de általában azok sem lesznek boldogok. Az izgat megvallva, kihalóban lévő fajta ez. Saját maguk tehetnek róla, hogy egyre fogynak. Reménytelenül tudatlanok, és nem hajtja őket semmiféle sikervágy. Kétszáz év múlva sem lesznek képesek beilleszkedni közénk. Meg sem próbálják. Teljesen megbízhatatlanok, nem lehet rájuk számítani, még azt sem tudják megmondani, mennyi az idő. Hidd el, reménytelen vállalkozás lenne felkarolni őket.

Néhány nap elteltével sem tudtam kiverni a fejből a szerencsétlen fiatalember halálát. Megbeszéltem a dolgot egy kolléganőmmel, aki szintén az egészségügyben dolgozott és hozzám hasonlóan speciális programot vezetett: idős bennszülöttek életmódjával foglalkozott. Összeírta azokat a vadon termő növényeket, fűveket, virágokat, amelyekről tudományosan bizonyítható, hogy szerepük lehet a betegségek megelőzésében vagy kezelésében. Szakértői bennszülöttek voltak. Magas életkoruk és a körükben tapasztalható fejlődési rendellenességek ritkasága önmagáért beszélt. Ismerősöm bevallotta, hogy nem tettek nagy előrelépést a faji megkülönböztetés megszüntetése terén. De hajlandó segíteni nekem, ha mindenképpen meg akarom próbálni, hogy tehetek-e valamit.

Meghívott huszonnégy fiatal félvér bennszülöttet és bemutatott nekik. Azon az estén a kormány ingyenes vállalkozási rendszeréről beszéltem, és ismertettem a hátrányos helyzetű városi fiatalok érdekeit képviselő Junior Achievement nevű szervezet munkáját. Azt a célt tűztük ki, hogy találunk valamilyen termelőtevékenységet a csoport számára. Megegyeztünk, hogy segítünk nekik a nyersanyagbeszerzésben, a munka megszervezésében, az előállításban, az eladásban, továbbá hogy bevezetem őket az üzleti és a banki ügymenetbe. Minden érdekelte őket.

Legközelebb a lehetséges tervekről beszélgettünk. Gyerekkoromban nagyszüleim Iowa államban éltek. Emlékszem, hogy a nagymamám feltolta az ablaküveget, fogott egy keskenyre szabott, rugalmas szúnyoghálót ráfeszítette az ablakkeret alá, majd visszaengedte rá az üveget. Így tenyérszerű szúnyoghálóval védett rész keletkezett. A házban, ahol laktam, Ausztrália egyik legrégebbi, jellegzetes kertvárosi épületében, nem volt szúnyogháló. A lakásokban általában nem használtak légkondicionáló berendezést, szomszédaim teljesen felhúzták az ablakaikat, melyeken mindenféle rovarok szálltak ki-be. Szúnyog nem volt, de mindennap hadakozni kellett a repülő csótányokkal. Gyakran arra ébredtem, hogy néhány kemény páncélú, ötcentis bogárral osztozom a párnámon. Hiányzott egy szúnyogháló, mely megvédene a betolakodók ellen.

A csoport elfogadta az ötletet, a szúnyogháló jó kezdésnek ígérkezett a vállalkozás beindításához. Az Egyesült Államokban ismertem egy házaspárt, azt gondoltam, ők segíthetnének. A férfi tervezőmérnök volt egy nagy cégnél, az asszony iparművész. Ha levélben elmagyarázom nekik, hogy mire van szükségünk, biztosan elkészítik a tervet. Az én drága Nola néném otthon, Iowában megígérte, hogy anyagi támogatást nyújt a kezdetben elengedhetetlen befektetésekhez, egyáltalán, az induláshoz. Szereztünk helyet a munkához. A legideálisabb egy garázs lett volna, de mivel

azt nem találtunk, örültünk, hogy sikerült hozzájutnunk egy fedetlen parkolóhoz, és ott dolgoztunk a szabad ég alatt.

A fiatal bennszülöttek – ki-ki tehetsége szerint – láthatóan gyorsan feltalálták magukat. Volt könyvelőnk, anyagbeszerzőnk, kiderült, hogy van, aki tökéletesen végzi a leltározást. A termelés minden szakaszában megtaláltuk a megfelelő szakembert, s fölismertük az üzletszerzői tehetségeket is. Én a háttérbe húzódtam, és csendben figyeltem a társaság szerveződését. Úgy tűnt, tanácsaim nélkül is egyetértetek abban, hogy az, aki szívesen takarít és elvégzi a portási teendőket, az ugyanolyan hasznos tagja a sikeres vállalkozásnak, mint aki eladja a terméket.

Elhatároztuk, hogy a szűnyoghálót először néhány napos kipróbálásra ajánljuk fel. Azután érdeklődünk, hogy kielégítő-e az áru, és az ügyfél csak akkor fizet, ha elégedett szolgáltatásunkkal. Rendszerint a házaknál vettük fel a rendeléseket, és megismertettem a fiatalokkal az ügynökhálózat jól bevált amerikai módszerét.

Az idő gyorsan telt. Napjaimat munkával, tananyagírással, utazással, tanítással, előadások tartásával töltöttem. Esténként legtöbbször a bennszülött fiatalok társaságában időztem. Az eredeti csoport változatlan maradt. Bankszámlájuk fokozatosan gyarapodott, mindegyiküknek volt már szerény, de saját tőkéje.

Az egyik hétvégét Geoff-fel töltöttem. Meséltem neki a vállalkozásunkról, és arról a vágyamról, hogy segítsék ezeknek a fiatal embereknek az anyagi függetlenség megteremtésében. A nagy cégek aligha fogják alkalmazni őket, de talán vállalkozásba kezhetnek, ha elegendő pénzt tudnak összegyűjteni. Azt hiszem, egy kicsit dicselkedtem is, hiszen volt egy kis részem nyiladozó önbizalmuk építgetésében. Geoff így szól: – Minden elismerésem a lelkes jenkié. – A legközelebbi találkozónkra aztán elhozott néhány történelmi tárgyú könyvet, újságot. Azt a szombatot olvasással töltöttem Geoff teraszán, ahonnan a világ legszebb kikötőjének látványa nyílik.

Az Australian Sunday Times 1923. December 16-i számában George King tiszteletes így írt: "Ausztrália őslakosai kétségtelenül az emberi fejlődés alacsony szintjén állnak. Nincsen hiteles történelmük, nincsenek nagy, sorsfordító eseményeik, nem ismerik eredetüket; ha most eltűnnének a föld színéről, nem hagynának maguk után semmit, ami megőrizné népük emlékezetét; a történelem legkezdetlegesebb fókán barangolnak Ausztrália hatalmas pusztaságain."

A fehérek lakta Ausztrália egy másik elfogadott véleményét John Burless fejezte ki: "Én adok nektek valamit, nektek azonban semmitek sincs, amire nekem szükségem volna."

Az ausztráliai és új-zélandi tudományos ismeretterjesztő egyesület tizennegyedik kongresszusán az etnológus és antropológus szakértők egybehangzóan kijelentették, hogy a bennszülöttek szaglóérzéke fejletlen; emlékezőképességük alacsony szintű; gyermekeikből hiányzik az akaraterő; hajlamosak a hazugságra és a gyávaságra; a fejlettebb fajtákhoz képest sokkal jobban tűrik a fájdalmat.

Ezután olyan könyvek következtek, amelyek szerint az ausztrál bennszülött fiú akkor válik férfivá, ha érzéstelenítés és fájdalomnyilvánítás nélkül tompa kőkéssel végighasítják a péniszét és herezacskóját. A felnőtté avatás szertartásakor a szent ember kövel kiveri a fiatal első fogát, fitymáját felszolgálják ebédre a férfirokonoknak, majd a fiatalot kiteszik a sivatagba, magára hagyják a rémülettel, vérző sebekkel, hogy bizonyítsa be: képes életben maradni. A könyvek arról is írtak, hogy a bennszülöttek egykor kannibálok voltak, az asszonyok olykor megették tulajdon csecsemőjüket, élvezve a legízletesebb részeket. Egy elbeszélés két fivérrel emlékezik meg, akik összevesztek egy nőn. A fiatalabb fiú megsebesítette bátyját, aki saját kezével levágta üszkösödő lábát, majd megvakította öccsét. Ettől fogva boldogan éltek. Az egyik kengurulábon járt és hosszú kötélén vezette a másikat. A hajmeresztő történetnél talán még elképesztőbb volt az a hivatalos sebészeti tájékoztató, amely szerint a bennszülött más embernél érzéketlenebb a fájdalomra.

Az én csapatom tagjai nem voltak vademberek. Leginkább az amerikai hátrányos helyzetű fiataljainkhoz tudtam őket hasonlítani. A társadalomból kivette élnek, a családok több mint fele könyör-adományokon tengődött. Úgy láttam, beérik egy-egy használt farmerrel, egy doboz langyos sörrel, és csak nagy ritkán akad köztük olyan, aki boldogul valahogy.

A következő hétfőn ismét a szűnyoghálógyártás körüli teendőkkel foglalkoztam, amikor egyszer csak rádöbrentem: a mi üzleti életünkben teljesen hiányzó, önzetlen segítségnyújtásnak vagyok tanúja. Igazán üdítő élmény volt.

Kérdezgetni kezdtem a fiatalokat saját kulturális örökségükről. Elmondták, hogy a törzsi életforma régen elvesztette jelentőségét. Csak kevesen emlékeztek nagyszüleik elbeszéléseire azokról az időről, amikor a bennszülöttek egyedül éltek a földrészen. Voltak köztük olyanok, akik a tengeremelléki népek, meg olyanok, akik az emu emberek leszármazottai, de egyben mindnyájan egyetértettek: nem akarták, hogy bőrük sötét színére emlékeztessék őket, és semmi másra sem, ami megkülönböztetésre adhat okot. Abban reménykedtek, hogy egy világosabb bőrű emberrel kötött házasság legalább gyermekeiknek segít majd a beilleszkedésben.

Csapatunk a legszigorúbb mércével mérve is sikeresen működött, ezért aztán nem is lepődtem meg túlságosan, amikor egy nap telefonon meghívtak egy törzsi találkozóra a földrész túlsó végére. Tudatták velem, hogy nem egyszerű találkozórol, hanem az én külön találkozómról van szó. – Kérem, fogadja el a meghívást – kérlett a bennszülött kiejtésű hang.

Új ruhákat vásároltam, megvettem oda-vissza a repülőjegyet, szállást foglaltam. Ismerőseimmel, munkatársaimmal közöltem, hogy egy kis ideig távol leszek, meséltem a különleges meghívásról is. Beavattam Geoff-et, a háziasszonyomat, sőt levélben még a lányomat is. Megtisztelő volt, hogy olyan messzire eljutott munkánk híre, és az ottaniak ki akarják fejezni nagyrabecsülésüket.

– Arra ne legyen gondja, hogy hogyan jut el a szállodától a találkozó színhe-lyére – nyugtatott meg a hang. Úgy volt, hogy délben jönnek értem. Tehát díszebédre számíthatok, gondoltam. Kíváncsi voltam, vajon milyen étellel lepnek meg.

Ooota valóban pontosan tizenkettőkor megérkezett, de hogy milyen ételt tá-lalnak fel a bennszülöttek, azt estig nem sikerült megtudnom.

6 A díszvacsora

Hatott az ismeretlen gyógykeverék, amely levelekből kifőzött olajból készült. Lábam állapota annyira javult, hogy arra gondoltam: talán megpróbálhatnék talpra állni. Tőlem jobbra láttam néhány asszonyt, akik láthatóan összeszokottan végeztek valamilyen közös munkát. Megfigyeltem, hogy nagy leveleket gyűjtöttek: egyikük hosszú, hegyes bottal szurkálta a bozótot és a kiszáradt fákat, egy másik maréknyi valamit szedegetett föl és egy levélre tette. Aztán egy másik levéllel letakarta és összehajtogatta, míg kis csomag nem lett belőle. Ezt egy harmadik asszony gyorsan átvette, a tűzhöz futott vele, és a parázsra tette. Kíváncsivá tett a dolog, hiszen ez lesz az első közös étkezésünk, amelyről hetekig ábrándoztam. Közelebb sántikáltam, hogy jobban lássak, és nem hittem a két szememnek. A kérges tenyérben hatalmas, fehér hernyó araszolt.

Nagy lélegzetet vettem. Nem tudtam volna megmondani, aznap hányadszor akadt el a szavam. Egyben azonban biztos voltam. Soha nem lehetek annyira éhes, hogy hernyót egyem. Ám, mint kiderült, ez jó lecke volt számomra. Sose mondjuk azt, hogy "soha". Azon a napon elhatároztam, hogy ezt a szót igyekszem kitörölni a

szókincsemből. Megtanultam, hogy vannak dolgok, amelyeket jobban szeretek, vannak olyanok, amelyeket kevésbé. A soha szó azonban kizárja a váratlan helyzeteket, végérvényességet fejez ki.

Öröm volt együtt lenni ezekkel az emberekkel. Történeteket meséltek, énekeltek, táncoltak, játszottak, meghitten beszélgettek. Mindig történt valami említésre méltó, amíg az étel elkészültére vártunk. Gyakran dögönyözték, dörzsölgették egymás vállát, hátát, fejét. Magam is tapasztaltam, hogy milyen ügyesen bánnak a nyakcsigolyákkal és a hátgerinccel. Később az út folyamán kicseréltük tudományunkat: én megtanítottam nekik a hát és az ízületek kezelésének amerikai módszerét, ők megismertették velem az ő fogásaikat.

Ezen a napon nem láttam, hogy elővettek volna egyetlen poharat, tányért, tálat is. Jól számítottam. Minden étkezésünk megőrizte a kirándulás közvetlen, kötetlen hangulatát. A levelekbe göngyölt falatokat levették a faszénről. Az én adagomat olyan áhítattal adták át, mintha áldozatot mutattak volna be. Figyeltem, hogyan nyitják ki a többiek a kis batyukat, hogyan kezdenek ujjakkal csipegetni. A kezemben tartott díszvacsora forró volt, de nem volt mit tennem, minden bátorságomat összeszedve neki kellett látnom. A visszataszító hernyónak nyomát sem láttam. Az étel egyáltalán nem úgy festett, mintha csúszómászóból készült volna. Pirosbarnára sült,

porhanyós valamit pillantottam meg, amely pörkölt mogyoróra vagy ropogós szalonnabőrre emlékeztetett. Azt mondtam magamban: "Bátorság, láss neki!". Úgy is tettem, és nagyon finom volt! Nem tudtam, hogy a sütés – az elismerés és tisztelet jeleként – kizárólag az én kedvemért történik, s nem mindennapos dolog.

Akkor este mondták el, hogy honnan szereztek tudomást a városi bennszülöttekkel végzett munkámról. Bár az én csoportom tagjai nem számítottak az őslakosok közé, és különben is más törzshöz tartoztak, engem mégis olyan valakinek tekintettek vendéglátóim, aki törődik a bennszülöttek sorsával. Azért hívtak meg magukhoz, mert úgy gondolták, segítségre van szükségem. Tetteimmal annyit bizonyítottam, hogy őszinte szándék vezérel, de úgy találták, hogy nem értem az őslakosok kultúráját, nem ismerem e törvényeket, szokásokat. A szertartásokkal, amelyeket megérkezésem után végeztek, próbára akartak tenni. Végül megfelelőnek, érdemesnek találtak arra, hogy megismerjem az ember és a környező világ közötti igazi kapcsolatot, a túlvilág, a természetfölötti birodalom – ahonnan valamennyien származunk, és ahova visszatérünk – lényegét. Hittek bennem, hogy meg fogom ismerni saját létezésem értelmét.

Miközben pihentem és fájós lábam gyógyulgatott a levelekből készült jótékony borogatás alatt, Ooota elmagyarázta: óriási dolog e sivatagi nomádok részéről,

hogy maguk közé fogadtak a hosszú vándorútra. Megengedték, hogy az ő életüket éljem. Soha, egyetlen fehér embert sem fogadtak be, de még csak nem is érintkeztek fehérekkel. Mindig kerülték az alkalmat is. Szerintük rajtuk kívül minden ausztrál törzs behódolt a fehérek hatalmának. Ők azonban kitartottak. Általában hat-tíz fős kis családokban vándoroltak, ám erre az alkalomra valamennyien összegyűltek.

Ooota magyarázott valamit a csoportnak, mire mindenki felém fordult és mondott valamit. Bemutakoztak. Furcsa hangzású szavak hangzottak el, és mindegyiknek megvolt a maga jelentése. Nem olyanféle nevek voltak ezek, mint nálunk a Debbie vagy a Cody, így a személyeket a szó jelentéséhez tudtam kötni, és nem csupán a számomra szokatlan kiejtéssel kellett megküzdennem. Náluk is születésekor kap nevet a gyermek, ám ahogy fejlődik, idővel kinövi a nevét, és újabbat, hozzá sokkal illőbbet választhat. Aszerint választanak új nevet – szerencsés esetben többször is az élet során –, ahogy érlelődik bölcsességük, teremtkészségük és élethivatásuk. A mi csapatunkban volt Mesemondó, Szerszámkészítő, Titoktartó, Varrómester, Muzsikus.

Végül Ooota rám mutatott, és mindenki elismételte ugyanazt a szót. Azt gondoltam, a keresztnévemet próbálják kimondani, aztán mintha a családi nevemet hallottam volna. Tévedtem. A szó, amelyet akkor este gyakoroltak, s amelyet viselnem kellett az úton, azt jelentette: Mutáns. Nem értettem, hogy Ooota, az egyetlen, aki

mindkét nyelven beszél, miért választott ilyen bonyolult szót. A mutáns szó valamely alapvető tulajdonság olyan jelentős megváltozására utal, amelynek eredményeként az új soha többet nem lesz azonos az eredetivel. Persze bizonyos értelemben illet rám a név, hiszen az egész napom, sőt az egész életem tökéletesen összezavarodott.

Ootától megtudtam, hogy némelyik bennszülött törzsben összesen nyolc nevet használnak, melyek mintha egy számrendszer számai volnának. Az egy korosztályba és azonos nembe tartozókat egy rokonságba számították, ezért mindenkinek több anyja, apja és testvére volt.

Amint sötétedni kezdett, afelől tudakozódtam, ezek között a körülmények között hogyan végezhetem a szükségemet. Bárcsak több figyelmet szenteltem volna lányom cicájának, Zuke-nak, gondoltam, mert a mellékhelyiség használata itt abból állt, hogy arrébb mentünk a sivatagban, gödröt kapartunk magunknak, leguggoltunk, végül homokkal eltüntettük a nyomot. Figyelmeztettek, hogy óvakodjam a kígyóktól, mert ilyentájt jönnek elő, amikor már nem olyan nagy a forróság, de még nem hűlt le éjszakára a levegő. Így aztán mindenütt gonosz szemeket, méregfogakat véltem látni. Annak idején, amikor Európában utazgattam, a rettenetes vécépapír miatt elégedetlenkedtem, Dél-Amerikába már vittem a megszokottat. Itt azonban ez aggasztott a legkevésbé.

Miután sivatagi kalandom után visszatértem a csoporthoz, kőteát ittunk hagyományos bennszülött módra. Ez úgy készült, hogy forró köveket dobtak egy tömlőnyi vízbe, amelynek igen nagy értéke van erre felé. A tömlőt állatok hólyagjából készítik. A felhevített vízbe gyógyfüveket szórtak, és kellő ideig áztatták őket. Miután elkészült az ital, körbeadtuk a becses edényt. A tea remek volt!

Rájöttem, hogy kőteát csak kivételes alkalmakra készítenek, amilyen az én beavatásom, első napom a vándorúton. Láthatták, hogy milyen keservesen megszenvedem a mezítlás gyaloglást a tűző napon, nélkülözve minden árnyékot, minden közlekedési eszközt. A vízbe tett növényeket nem az étkezés dúsítására szánták, nem is gyógyításra vagy erősítésre. A csapat teljesítményét ismerték el vele. Én sem adtam fel, nem követeltem, hogy vigyenek vissza a városba, nem siránkoztam. Úgy érezték: elfogadtam az ő bennszülött lelküket. Egy idő múlva elegyengették a homokot, aztán mindenki kivett egy-egy összetekert irhát vagy bőrdarabot a közös batyuból, amelyet napközben cipeltek. Egy idősebb asszony egész este bizonytalan arckifejezéssel bámult rám.

– Vajon mit akarhat? – kérdeztem Oootától.

– Azt gondolja, hogy elvesztetted virágillatodat, és talán nem is erről a földről való vagy.

Elmosolyodtam, mire az asszony átadta a nekem járó csomagot. Őt hívták Varrómesternek.

– Dingóbőr – világosított fel Ooota. Sokat hallottam már a dingóról, az ausztráliai vadkuttyáról, amely a nálunk élő prérikuttyához vagy farkashoz hasonló. – Jó puha. Leterítheted a földre és betakarózhatasz vele, de a fejed alá is teheted.

– Nagyszerű – gondoltam. – Válogathatok, hogy testem melyik részének kedvezzek!

Úgy döntöttem, hogy leterítem, ezzel elhatárolva magam a közelben csúszómászó lényektől. Hosszú évek óta nem aludtam földön. Emlékszem, szívesen hevertem gyerekkoromban a kaliforniai Mojave-sivatagban egy nagy, lapos sziklán. Barstowban laktunk. Nyári napokon fogtam egy üveg narancslevet, mogyoróvajás szendvicset és körbebarangoltam a környék legnevezetesebb hegyét. Az uzsonnát mindig azon a bizonyos lapos sziklán ettem meg, utána azzal töltöttem az időt, hogy hanyatt fekve bámultam a felhőket és különféle dolgokat képzeltem róluk. De rég is volt! Érdekes módon az ég semmit sem változott. Mennyi ideig nem szenteltem fi-

gyelmet az égboltnak! Odafönt a kobaltkék mennyezetet ezüstös pontok pettyezték. Tisztán kirajzolódott szemem előtt az ausztrál lobogóra festett minta, amely Dél Kezserztjét jelképezi.

Amint ott feküdtem, végiggondoltam kalandjaimat. El tudom-e mesélni valaha is, hogy mi történt a mai napon? Kinyílt egy ajtó, én beléptem rajta és olyan világba kerültem, amelynek létezéséről sem tudtam. Kétségtelen, hogy itt nincs fényűzés. Életemben sok helyen laktam, sokfelé utaztam, kipróbáltam mindenféle közlekedési eszközt, de ilyen még nem tapasztaltam. Mégsem szorongtam, valami azt súgta, hogy minden rendben lesz.

Másnap reggel majd közlöm velük, hogy egy nap alatt elég jól megismertem kultúrájukat. A lábam most már bírni fogja az utat vissza a terepjáróig. Esetleg vihetnék magammal egy kis lábbalzsamot, mert az valóban sokat segített. Ízelítőül ennyi elég számomra ebből az életformából. Ma már nem lesz semmi bajom, megkínzott lábam is meg fog gyógyulni.

A lelkem legmélyéig hálás voltam, hogy megismerhettem más emberek életformáját. Kezdttem megérteni, hogy nemcsak vér folyik az ember ereiben. Behunytam a szemem, és csendes köszönetet rebegettem a Magasságosnak.

A tábor túlsó felén valaki mondott valamit. A szót valaki más megismételte, s után megint egy újabb valaki. Mindenki ugyanazt a szót ejtette ki, egyenként, mintha egymásnak adogatták volna. Végül Ootára került a sor, az ő fekvőhelye nem volt messze az enyémtől. Felém fordult, és így szólt: – Légy üdvözölve. Szép napunk volt.

Üdvözlő szavai az én kimondatlan "köszönetemre" rímeltek. Most már aztán hangosan mondtam köszönetet.

7 Teljes biztonság

Reggel nem a nap sugarai ébresztettek, hanem a bennszülöttek motozása: az előző este szétszórt tárgyakat szedegették össze. Azt mondták: minthogy a napok egyre forróbbak, a hűvösebb hajnali órákban indulunk el, később pihenünk, aztán egészen éjszakáig folytatjuk az utat. Összehajtogattam a dingóbőrt, és átadtam az egyik csomagoló férfinak. Az irhákat könnyen elérhető helyre tették, mert ha a nap legmelegebb szakaszában nem találunk valamilyen menedéket, hogy wiltját építhesünk, sem bokrokat, hogy alájuk húzódjunk, akkor az éjszakai fekvőalkalmatosságokból csinálunk árnyékot.

A legtöbb állat nem szereti a perzselő napot. Csupán a gyíkok, a pókok és a legyek nyüzsögnek vígan a negyvenöt fokos hőségben. Ilyenkor még a kígyók is elrejtőznek, így védekeznek a kiszáradás és a biztos pusztulás ellen. Nem könnyű észrevenni őket, ahogy közeledtünkre kidugják fejüket a homok alól, és keresik a háborgató zaj forrását. Szerencsére akkor még nem tudtam, hogy Ausztráliában kétszáz fajta, közöttük hetvenféle mérges kígyó él.

Már kezdetben is feltűnt, hogy a bennszülöttek milyen bensőségesen kötődnek a természethez. Mielőtt útnak indultunk, félkört alkotva felsorakoztunk, arccal kelet felé. A törzsfőnök középre állt és kántálni kezdett. A többiek tapsolva, dobogva vagy combjukat csapkodva verték a ritmust hozzá. Körülbelül negyedóráig tartott a minden reggeli szertartás, s mint föltételeztem, nagyon fontos eseménye volt közösségi életünknek. Ez volt a reggeli ájtatosság, figyelem-összpontosítás, célmeghatározás, vagy nevezzük bárminek. Ezek az emberek hisznek abban, hogy minden létezőnek értelme van. Semmi sincs hiába.

Nincsenek szeszélyes véletlenek, balszerencsés események, balesetek. Csupán olyan jelenségek tűnnek titokzatosnak, és megmagyarázhatatlannak, amelyeket a halandó ember eddig félreértett vagy nem tudott megfejteti.

A növényvilág értelme és feladata az, hogy táplálja az állatokat és az embereket, megkösse a talajt, gyönyörködtesse a szemet és tisztítsa a levegőt. Elmesélték, hogy a virágok és a fák alig hallhatóan énekelnek az embernek, s cserébe csupán annyit kérnek tőlünk, hogy mi is énekeljünk nekik. Természettudományos gondolkodásom ezt azonnal lefordította az oxigén-szén-dioxid cseréjének folyamatára. Felvilágosítottak, hogy az állatok elsődleges rendeltetése nem az emberiség táplálása – arra csak akkor szabad sort keríteni, ha éppen úgy hozza a szükség. Az állat vigyáz a

természet egyensúlyára, társa és példaadója az embernek. A törzs ezért gyűlik össze reggelenként, és küld üzenetet a növényeknek és állatoknak. – Felétek közeledünk – kiáltják. – *Tisztelet nektek*, amiért léteztek, s tápláltok bennünket. A növényeken és állatokon múlik, hogy eldöntsék, melyikre essen a választás.

Az Igazak törzse sosem marad élelem nélkül. A világmindenség mindig érti a gondolatainkat. Hitük szerint *a világ a bőség földje*. Ahogy én és minden zenerajongó a zongorista játékát hallgatva tisztelem és csodálom a tehetséget, a teljesítményt, ők ugyanolyan önfeledten istenítenek mindent a természetben. Ha utunkban felbukkant egy kígyó, nyilvánvalóan azért került oda, hogy étekül szolgáljon számunkra. Az étkezés fontos része volt esti ünnepségeinknek. Megtanultam, hogy a táplálék nem magától értetődő dolog. Először is akarni kell, aztán várni rá, és ha teljesül a kérés, minden esetben hálával, tisztelettel fogadni. A törzs tagjai minden reggel köszönetet mondtak a Mindenhatónak az előttük álló napért, önmagukért, barátaikért, az egész világért.

Néha különleges kívánságaik is voltak, s ezt mindig a következőképpen fejezték ki: "Amennyiben a javamat és minden létező javát szolgálja."

A félkörben végzett reggeli ima után Oootát kerestem, hogy megmondjam neki: ideje volna visszakísérnie a terepjáróhoz. Tolmácsomat és pártfogómat azonban sehol sem láttam. Végül úgy döntöttem, kibírok még egy napot.

A csapat nem vitt magával élelmiszert. Nem vetettek, nem termeltek, nem arattak. Csak rótták Ausztrália legeldugottabb zugait a perzselő nap alatt, minden egyes eltelt napot a mindenség bőkezű áldásának tartva. Sosem csalatkoztak a természetben.

Az első nap nem reggeliztünk, ám mint kiderült, ez náluk így szokás. Előfordult, hogy csak éjjel ettünk, vagy akkor, amikor az utunkba került valamilyen enni-való, napszaktól függetlenül. Egy falat itt, egy falat ott, a legkevésbé sem hasonlóan a mi étkezési szokásainkhoz.

Vittünk viszont néhány vizestömlőt. Az emberi test hetven százaléka, mint tudjuk, víz, és ideális körülmények között a szervezetnek három és fél, négy liter folyadékra van szüksége naponta. Tapasztaltam, hogy a bennszülöttek sokkal kevesebbet igényelnek és fogyasztanak, mint én. Egyszóval ritkán ittak a tömlőből. Úgy tűnt, szervezetük tökéletesen hasznosítja az ételek nedvességtartalmát. Bizonyára azt hitték: a hozzám hasonló mutánsok habzsolják az élvezeteket – a vízivást például.

Elszáradtnak tűnő gyökereket áztattunk vízbe étkezéskor. A barna csonkok csonttá keményedve kerültek az éltető folyadékba, és csodával határos módon sokszor olyanok lettek, mint a friss zellergumó.

Ahol semmi sem utalt rá, ott is találtak vizet. Időnként lefeküdtek a homokra, hogy meghallgassák a víz hangját, vagy a tenyerükkel tapogatták végig a talajt. Hoszszú, üreges pálcát dugtak le a földbe, megszívták a végét és azon vékony sugárban felszökött a víz. S bár homokos és zavarosan sötét volt, mégis ízlett és üdített. Mesziről tudták, hogy hol kell vizet keresni, ráismertek a párából, érezték illatát és közelségét a szellőből is. Ekkor értettem meg, miért halt meg sok felfedező, aki nekivágott, hogy föltárja a földrész belsejét. Bennszülöttnek kell lenni, hogy életben maradjon az ember.

Amikor vizet fakasztottunk egy sziklás hasadékból, én is megtanultam, hogy miképpen kell megközelíteni a helyet a környezet beszennyezése, az állatok felriasztása nélkül. Hiszen a víz az övék is. Joguk van hozzá, akárcsak az embernek. A törzs sosem meríti ki a vízkészletet, még akkor sem, ha éppenséggel az egészre szüksége volna. A vízlelőhelyeken mindig ugyanabból a forrásból ittak. Az állatok láthatóan követték példájukat, csupán a madarak szegték meg a szabályt, és kedvükre ittak, fürödtek, ürítettek.

A bennszülöttek olvastak a nyomokból, mindig tudták, hogy milyen állat jár a közelben. Már gyermekkorukban elsajátítják a gyors megfigyelés módszerét, és azonnal képesek megállapítani, hogy lépegető, szökdécselő vagy kúszó lény hagyta-e nyomát a homokon. Lábnymokból felismerik egymást, de a lépés hosszúsága alapján még azt is meg tudják mondani, egészséges-e a másik, vagy mi a baja, ha lassabban jár. Sőt, a legkisebb eltérésből nagy valószínűséggel helyesen következtetnek a vándor úti céljára. Érzékelésük sokkal fejlettebb, mint a más kultúrákon nevelkedett népeké. Hallásuk, látásuk, szaglásuk kifinomultsága szinte már nem is emberi. A lábnyomokból sokkal többet olvasnak ki, mint amennyit a közönséges emberi szem látni képes.

Később értesültem róla, hogy a bennszülött nyomkövetők a keréknyom alapján ki tudják következtetni, hogy milyen típusú jármű haladt arra, milyen sebességgel, de még azt is, hogy hányan ültek benne.

Néhány napig gumókat, gyökereket és más, föld alatti növényeket ettünk, amelyek hasonlóak a burgonyához, vagy a jamgyökérhez. Az érett növény úgy is felismerték, hogy nem húzták ki a talajból. Kezüket föléje tartva megállapították: "Szépen fejlődik, de még nem érett", vagy: "Ennek már új hajtásai vannak". Én minden szárat egyformának láttam, ezért jó néhányat megbolygattam, melyeket a többiek

visszaültettek, így aztán jobbnak láttam, ha csak utasításra húzok ki valamit a földből. Szerintük természetes adottsága mindenkinek, hogy megtalálja a láthatatlan forrásokat. S mivel az én társadalmam nem értékelte, nem bátorította az olyan embert, aki az ösztönös megérzéseire hallgat, sőt elítélte mint természetfölötti, gonosz lényt, nekem külön meg kell tanulnom, hogy miről lehet felismerni a belső sugallatot. Végül jó tanítványnak bizonyultam, és elsajátítottam, hogy miként kell megkérdezni a növényt: vajon készen áll-e rá, hogy küldetésének teljesítéséért elfogadja a tiszteletet. A mindenség hozzájárulását kérve tenyeremmel tapogatva kutattam. Néha meleget éreztem, máskor ujjaimat mintha különös áramütés érte volna, amikor érett növény fölé tartottam. Amikor idáig eljutottam, éreztem, hogy észrevehetően megnő a becsületem a törzs tagjainak körében. Ez azt jelentette számukra, hogy kevésbé vagyok a természettől elfajzott lény, és talán lassan közelítek az igazi élethez.

Az is nagyon fontos volt, hogy a növényeket ne irtsuk ki egészen. Mindig hagyunk annyit, amennyiből új sarj fejlődhet. A bennszülöttek csodálatos módon hallják meg azt, amit ők a termőföld dalának vagy kimondatlan hangjának neveznek. Képesek érzékelni a környezetből érkező rezzenésnyi jelzéseket, amelyeket különlegesen értelmeznek, majd ezeknek megfelelően cselekszenek, mintha igen fejlett és érzékeny égi antennáik volnának, amelyeken a világmindenség üzen a Földnek.

Utunk elején keresztülhaladtunk egy kiszáradt tó medrén. A felszínen szabálytalan, göröngyös peremű, széles gödrök voltak. Egy-két asszony fölszedegette a kifehéredett agyagot, később finom porrá törték, és amikor kellett, ezt használták festéshez.

A nők hosszú botokat cipeltek, azokkal bökdösték a kemény, cserepes, agyagos felszínt. Néhány lábnyi mélységben nedves talajra bukkantak, ahonnan kis kerek iszapgolyókat varázsoltak elő. Letisztogatták őket, és a legnagyobb meglepetésemre kiderült, hogy a gömböcskék valójában apró békák, melyek beássák magukat néhány lábnyi mélységbe, így védekezve a kiszáradás ellen. Mi megsütöttük őket, bőlevű húsuk hasonlított a csirkemellre. A következő hónapokban a legkülönbébb ételeket ettük, amelyekkel az egyetemes élet mindennap kegyesen megajándékozott bennünket. Fogyasztottunk kengurut, vadlovat, gyíkot, kígyót, bogarat, mindenféle méretű és színű hernyót, hangyát, természet, hangyászt, madarat, halat, magokat, diót, gyümölcsöket, felismerhetetlen növényeket, de még krokodilt is.

Az első reggel egy asszony odajött hozzám. Levette fejről a viseltes homlokpántot, magasra összefogta vele a hajamat, és elkészült az új hajviseletem. Szellem-asszonynak hívták. Nem sejtettem, hogy kihez, mihez fűzi szellemi rokonság, de később, amikor összebarátkoztunk, rájöttem, hogy például hozzám.

Észrevétlenül teltek a napok, a hetek, teljesen elvesztettem az időérzékeimet. Már nem kérdezősködtem, hogy mikor megyünk vissza a terepjáróhoz. Nem volt jelentősége, mert valami más vált fontosabbá. Nekik megvolt a maguk célja, de erről nekem ekkor még nyilvánvalóan nem lehetett tudomásom. Ki tudta akkor még, hogy miért, de állandóan próbára tették kitartásomat, vizsgálták megnyilvánulásaimat, gondolataimat. Azon tűnődtem, vajon milyen módszerrel állítják ki a növendék bizonyítványát, ha nem tudnak írni-olvasni.

Néhány nap elmúltával a homok úgy átforrósodott, hogy szinte hallottam a talpam alatt sistergését. Bőröm sercegett, akár a serpenyőben sült hús. Ahogy sebeim száradtak és keményedtek, mintha patám nőtt volna.

Az idő múlásával fizikai állóképességem hihetetlenül megnőtt. Megtanultam, hogyan kell a reggeli és ebéd helyett a környezet látványával betelni. Figyeltem a gyíkokat, a mosakodó rovarokat, rejtett képeket kutattam a köveken, az égen.

Társaim megmutatták a sivatag szent helyeit. Az volt a benyomásom, hogy minden szentnek számít: a sziklacsoportok, a hegyek, a hasadékok, még a sima felületű, kiszáradt medencék is. Úgy tűnt, mintha láthatatlan vonalak húzódnának mindenfelé, amelyek a hajdani törzsek területeit határolták. Beavattak a távolságmérés

titkába is, mely egyszerűen éneklésből áll: a dalokat pontosa szöveggel és szigorúan megtartott ritmusban éneklik. Némelyik dálnak lehetett akár száz versszaka is. Minden szónak és szünetnek megvolt a maga értéke. Tilos volt rögtönözni, eltéveszteni a szöveget vagy a dallamot, hiszen a dal volt a mérőeszköz. Ezért egyik helytől a másikiig végigénekelték az utat. Ezeket a dalfolyamokat egy világtalan barátom mérési módszeréhez hasonlítottam. A szöveg leírásának még a gondolatát is elutasították, csak az emlékezet erejét gyengítették volna. Ha az ember megtanul valamit és arra kényszerül, hogy újból és újból emlékezetébe idézze, végül teljesen átalakul a gondolkodása.

Az égbolt nap mint nap felhőtlenül kéklett, csupán az árnyalatok finomsága tette változatossá. A délidő ragyogó fénye visszaverődött a szikrázó homokon, s résnyire szűkült szemem előtt délibáb remegett a levegőben.

Értékelni kezdtem és nem vettem magától értetődőnek az éjszakai alvás utáni frissességet, mint ahogy becsülni kezdtem a szomjamat oltó kortynyi vizet, vagy az édes és a keserű ízét. Egész eddigi életemet azzal töltöttem, hogy biztos állásom legyen, védekezzem a drágaság ellen, tárgyakat gyűjtsek és takarékoskodjam öreg napjaimra. És itt, a világ végén, egyedül a naponta ismétlődő, hajnaltól napnyugtáig tartó körforgás nyújtott számunkra biztonságot. Nem győztem csodálkozni, hogy a

földkerekség leghátrányosabb helyzetű népcsoportjában, legalábbis ahogy én láttam, senkit sem gyötör gyomorfekély, magas vérnyomás vagy érrendszeri megbetegedés.

Egyszer csak a legfurcsább látványban is fölfedeztem az élet szépségét és megismételhetetlenségét. A sivatagban tanyázó, talán kétszázfajta csúszómászó – mindegyik legalább olyan vastag, mint a hüvelykujjam – úgy kanyargott, mint múzeumi antik vázák oldalán a gazdag kacskaringók. Most is viszolyogtam a kígyóktól, de úgy tekintettem őket, mint a természeti egyensúly fenntartásához szükséges élőlényeket, mint táplálékot, amely kóborló csapatunkat megmenti az éhhaláltól, mint nehezen szerethető teremtményeket, melyeket csak a művészet és a vallás fogad be. Azeelőtt elképzelni sem tudtam volna, hogy valaha füstölt kígyóhúsra fogok vágni, nem beszélve a nyers kígyóról, mégis megtörtént velem. Rájöttem, hogy minden ételnek jó íze lehet.

Több hónapos vándorlásunkat az időjárás különös jelenségekkel tette változatossá. Első éjszaka derékaljként terítettem magam alá a kölcsönkapott állatbőrt, aztán, amikor hidegre fordult az idő, takarónak használtam. A legtöbbször a csupasz földön háltak, szorosan összebújva. Inkább egymás testének melegére hagytak, mintsem a kihűlő parázsra. De azért a leghidegebb éjjeleken több tüzet is gyújtottak. Hajdanán a bennszülöttek szelídített dingókkal vándoroltak, amelyek igaz társakká

váltak, jó szolgálatot tettek a vadászaton és a hideg éjszakákon – ezt jelenti a "három kutya éjszakája" kifejezésük.

Hideg éjszakákon körben feküdtünk a földön. Így jobban be tudtuk takarni magunkat, és melegíthettük is egymást Vájatokat ástunk a homokba, a fenekükre parazsat tettünk, majd betakartuk őket. Az irhák egy részét a homokra terítettük, a többivel betakaróztunk. Egy vájat mellé két ember fért el. A lábak a kör közepén összeértek.

Egy ilyen alkalommal államat két kezemmel megtámasztva bámultam a fejem fölött magasodó végtelen égboltot. Átéreztem azt a meghittséget, amelyet a környezetemben lévő tiszta, ártatlan, őszinte, csodálatos, szeretni való emberek közössége árasztott. Az óriási körben fekvő testek, a két-két ember között parázsló tüzek bizonyára pompás látványt nyújtottak volna, ha valaki odafentről szemlélt volna bennünket.

Bár csak a lábujjaink értek össze, de a napok múltával megtanultam, hogy ezeknek az embereknek a tudata mindig kapcsolatban van a társaik és az emberiség egyetemes tudatával.

Ez volt a magyarázat arra, hogy miért érezték olyan tisztán az én mutáns voltomat, én pedig őszinte hálát éreztem, amiért alkalmat adtak nekem, hogy magamra eszmélhessek.

8 Vezeték nélküli telefon

Ez a nap is nagyjából úgy indult, mit a többi, ezért nem tudhattam, mi vár ránk. Megreggeliztünk, ami nem volt mindennapos esemény. Előző nap találtunk egy őrlésre alkalmas sziklát. Súlyos, nagy, tojás alakú kör volt – túl nehéz ahhoz, hogy magunkkal cipeljük –, amelyet szabadon használhat bárki, aki arra téved és olyan szerencsés, hogy van örölni való termése, gabonája. Az asszonyok finom porrá törték a növényi szárazakat, és fűvel, vízzel összekeverve lapos kis pogácsákká gyúrták. Olyanok voltak, mint az apró lepények.

Kelet felé fordulva elmondtuk a reggeli imádságot, és hálát adtunk mindazért, amit kaptunk. Elküldtük napi üzenetünket a "táplálékok" birodalmába.

Egy fiatalember pattant a kör közepére. Mint megtudtam, ő vállalta magára az aznapi feladatot, ezért korán elhagyta a tábort és előresietett. Már órák óta gyalogoltunk, amikor a törzsfőnök megállt, térdre rogyott. Mindenki köréje gyűlt, ő úgy maradt a térdén, két karját előretartva, enyhén lengetve. Nyomban Oootát kérdeztem, hogy mi történik. Intett, hogy maradjak csendben. Senki sem szólalt meg, de az arcok

feszülten figyeltek. Végül Ooota elmondta, hogy a fiatal férfi, aki korán reggel előrement, most üzen. Azt kérdezi, hogy levághatja-e az elejtett kenguru farkát.

Ekkor döbbsentem rá, hogy miért vándorlunk szótlanul minden nap. A törzs tagjai mindvégig gondolatátvitellel tartották egymás között a kapcsolatot. Ezt tanúsíthatom, hiszen tapasztaltam. Semmiféle zaj sem hallatszott, mégis üzenetet váltottak a húsz mérfölddel előttünk járóval.

– Miért akarja levágni a kenguru farkát? – kérdeztem.

– Azért, mert az az állat legsúlyosabb része, és ő nem olyan erős, hogy elbírja a nehéz zsákmányt. A kenguru nagyobb nála. Azt is mondja, hogy a víz, amelyet útközben talált, poshadt volt és egész teste tűzben ég tőle, arca verejtékben fürdik.

Némán üzentek, telepatikus választ küldtek. Ooota felvilágosított, hogy megállunk egy napra. Néhányan nekiláttak, hogy gödröt ássanak a tűzhelynek, ahol majd a sok húst elkészítik. Mások Orvosságosember és Gyógyító Asszony irányításával növényeket dolgoztak fel.

Egy-két óra múltán visszaért a táborba a fiatalember, meghozta az elejtett, immár farkatlan kengurut. A tetemet kibelezte, a hasítékot kihegyezett botokkal tűzte

össze. A belek kötélként szolgáltak, velük kötötte össze az állat négy lábát. A férfi fején és a vállán cipelte a mázsás hústömeget, pedig szakadt róla a víz és láthatóan beteg volt.

Figyeltem a csapatot, ahogy ki-ki nekilátott a fiatalember gyógyításának, illetve az étel elkészítésének.

A kenguru testét először a lobogó láng fölé tartották; a megperzselődött szőr szaga megtöltötte a levegőt, akár Los Angelest a szmog. Az állat fejét levágták, lábait letörték, hogy az inak meglazuljanak. Ezután a testet közvetlenül a gödörben égő tűz fölé tették, így izzó parázs érte minden oldalról. A mély verem egyik sarkába kis edényben vizet helyeztek, abból hosszú nád nyúlt fölfelé. A tetejére ágakat halmoztak. A következő néhány órában a főszakács időnként ellenőrizte a füstöt belefűjt a nádba, hogy a lenti víz jobban gőzölögjön. Azonnal sűrű párafelhők csaptak elő.

Az étkezés idejére csupán a hús külső felülete sült át, a belseje véres maradt. Szerettem volna a saját adagomat botra szúrva tovább sütni, mint egy hot dogot. Ez sem jelentett gondot. Nyomban faragtak nekem egy alkalmi villafélét.

Eközben persze nem feledkeztek meg az ifjú vadászról sem, aki megfelelő gyógykezelésben részesült. Mindenekelőtt gyógyteát itattak vele. Ezután a gödörből

most kiásott hűvös homokkal beterítették mindkét lábát. Közben elmesélték nekem, hogy ha a fejéből lehúzzák a meleget, kiegyenlítődik a testhőmérséklete. A magyarázatot furcsállottam ugyan, de a fiatalember láza valóban csökkent. A főzetek is hatottak, mert a beleket lazítva megelőzték a gyomorbántalmakat, amelyekre ekkora megpróbáltatás után számítottam.

Mindez nagyszerű élmény volt számomra. Ha nem lettem volna tanúja az esetnek, nehezen hittem volna el a telepátkus érintkezés történetét. Gondolataimat megosztottam Oootával.

Ooota elnevette magát, és így szólt: – Most már tudhatod, mit érez a bennszülött, aki először jár a nagyvárosban, és látja, hogy a tieid érmét csúsztatnak a telefonba, tárcsáznak, majd beszélni kezdenek a kagylóba. Ő is alig hisz a szemének.

– Igazad van – mondtam egyetértve. – Mindkét megoldás jó, de idekint a pusztaságban, ahol nincsenek városok és telefonfülkék, a tiétek biztosabb.

Úgy gondoltam, az otthoniak nem nagyon hisznek majd a gondolatátvitelben. Abba könnyen beletörődnek, hogy a Földön élő emberek kegyetlenül bánnak egymással, de kételkednek benne, hogy létezik nép, mely nem ismeri a fajgyűlölet fogalmát, teljes egyetértésben, harmóniában él, tisztában van saját tehetségével, melyet

ugyanúgy tisztel, mint bárki másét. Az Igazak, legalábbis Ooota szerint azért képesek a gondolatátvitelre, mert soha nem hazudnak, még kis dolgokban sem, sosem mondanak féligazságokat, nem állítanak valótlanyságot. Mivel eleve nem ismerik a hazugságot, nincs titkolnivalójuk sem. Gondolataikat nem rejtegetik egymás elől, és bátran közreadják őket. Ooota elmagyarázta, hogy is van ez az egész. Ha például egy két-éves kisgyerek meglát társa kezében egy játékot – mondjuk, egy madzagon húzott kavicsot –, és meg akarja szerezni, azonnal megérzi, hogy minden felnőtt őt figyeli. Rádöbben, hogy szándéka senki előtt nem maradhat titokban, és hogy nem illik engedély nélkül elvenni a másét. A másik gyerek pedig megtanulja, hogy osztolni kell a tárgyakban, és nem szabad kisajátítani őket. Hiszen a játék örömét már kiélvezte, az élményt elraktározta, ez tölti el boldogsággal, nem pedig a tárgy birtoklása.

A telepátia az emberek közötti érintkezés eszköze. A különféle nyelvek és írott ábécék csak feleslegesen akadályoznák a gondolatok közvetlen cseréjét. Az én világomban azonban ennek nem sok hasznát vennénk, gondoltam, hiszen nálunk az emberek meglopják a vállalatukat, adót csalnak, civakodnak. *Soha nem viselnék el maguk között az igazán őszinte embert.* Nálunk túl sok a csalódás, a sérelem, túl sok a takargatnivaló keserűség.

Én vajon megbocsátanék-e mindazoknak, akik megbántottak? És megbocsátanék-e magamnak, amiért másokat megsértettem? Remélem, egyszer majd olyan őszintén feltárom lelkemet, mint a bennszülöttek, és készen állok rá, hogy szándékaimat megismerjék és megvizsgálják.

Az Igazak népe szerint a hang nem beszédre való. Az ember szívével és gondolataival fejezi ki magát. Ha a beszédet fecsegesre használjuk, szétszórjuk magunkat apró-cseprő, felületes társalgásokban. A hang éneklésre, ünneplésre, gyógyításra szolgál, és csak arra méltó.

A bennszülöttek úgy tartják, hogy az embereknek sok adottságuk van, és mindenki tud énekelni. Ha nem becsülöm ezt a képességet, ha azt hiszem, hogy nincs énekhangom, a bennem lakozó éneklést akkor sem fogom legyűzni.

Később, amikor segítettek kifejleszteni bennem a telepatikus érintkezés képességét, rájöttem, hogy addig ez nem fog sikerülni, amíg úgy érzem, hogy vannak még olyan érzéseim vagy gondolataim, amelyeket nem szívesen tárnék fel. Meg kellett békélnem mindennel.

Így hát megtanultam megbocsátani önmagamnak, nem ítélni a múlt fölött, hanem okulni belőle. Megértették velem, mindezt azért fontos elfogadni, azért kellő-

szintének lenni és önmagamat szeretni, hogy másokat is elfogadhassak és szerethessek.

9 A pusztába illő kalap

A bozótosban rettenetes legyek élnek. Már az első napsugarakra kirajzanak. Sűrű, fekete bolyban lepik el az eget, mintha millió volna belőlük. Úgy festenek, és olyan zajt csapnak, mint a kansasi tornádó.

Nem tehettem ellenük semmit, lélegzethez sem jutottam tőlük. Tele lett velük a fülem, az orrom, a szemem, de még a fogaim közé és a torkomba is beférköztek. Undorítóan édeskés ízük volt, fuldokoltam és öklendeztem tőlük. Testemet teljesen ellepték, és amint végignéztem magamon, olyan érzésem volt, mintha fekete, mozgó pontokból álló páncélzatot viselnék. Nem csíptek, de nagyon szenvedtem tőlük. Hatalmasak voltak és nyüzsögtek, szinte elviselhetetlen mennyiségben. Azt hiszem, a szememet zavarták a legjobban. A bennszülöttek megérzik, hogy hol és mikor rajzának ki az elviselhetetlen útítársak. Amikor látják vagy hallják a rovarok közeledtét, azonnal megállnak, szemüket behunyják és két karjukat lazán testük mellett tartva mozdulatlaná merevednek.

Megtanultam tőlük, hogy mindig a dolgok jó oldalát kell nézni, ám a legyek a vesztemet okozták volna, ha valaki nem ment meg. Az az igazság, hogy ez volt éle-

tem legnagyobb megpróbáltatása. Átélttem, ahogy a testre tapadó milliónyi nyüzsgő rovarláb szinte az örületbe kergeti az embert. De szerencsém volt, és megúsztam.

Egy reggel odajött hozzám három asszony, és először hosszan vizsgálgatták a hajamat, aztán levágták. Harminc éve szoktatóm a hajam, amely sivatagi vándorlásom kezdetén halvány színű volt. Szeretem a hosszú haját, melyet mindig feltűzve viseltem. A többhetes gyaloglás során egyszer sem mostam meg, bontottam ki, fésültem meg a hajamat, és fogalmam sem volt róla, hogyan festhettem. Utunk során nem találtunk tiszta, sima vízfelületet, amelyben megnézhattuk volna magunkat. De nyilván mocskos, kócos és csapzott lehettem. Azt a hajpántot viseltem, amelyet Szellemaszszonytól kaptam, hogy a loboncom ne hulljon a szemembe.

A nők nyomtan lemondtak tervükről, amikor fölfedezték, hogy a szőke hajszálak töve sötét. Azonnal a törzsfőnökhöz siettek és beszámoltak tapasztalatukról. A törzsfő középkorú, higgadt férfiú volt, szép felépítésű teste izmosnak, erősnek látszott. Már vándorlásunk elején feltűnt, hogy milyen nagy tisztelettel beszél népével, hogy sosem felejt el megköszönni, ha valaki szolgálatot tesz a törzsnek. Nem csodálkoztam, hogy éppen őt választották meg vezetőnek.

Eszembe jutott egy eset. Évekkel ezelőtt St. Louisban jártam, s egy kora reggel, úgy hét körül a Southwestern Bell telefontársaság előcsarnokában álltam. A gondnok épp a márványpadlót súrolta, s beengedett, hogy ne kelljen odakint áznom az esőn. Egyszer csak egy hosszú, fekete autó állt meg az ajtó előtt, és belépett a telefontársaság elnöke. Amint észrevett, biccentett felém, a takarítónak pedig jó reggelt kívánt. Aztán megdicsérte a férfi munkáját, elmondta, hogy ebbe az épületbe akárki beléphet, a legmagasabb beosztású kormányhivatalnok is, itt mindig minden csillog a tisztaságtól. Érezhetően komolyan gondolta, amit mondott, nem a levegőbe beszélt. Én csupán szemlélője voltam az esetnek, de láttam felragyogni a büszkeséget a gondnok arcán. Rájöttem, hogy a jó vezetők nem félnek átlépni a határokat. Apám mindig azt mondta: A dolgozók nem a munkahelyen dolgoznak, hanem a többi embernek. Most tapasztalhattam, hogy ugyanez a vezetői magatartás nyilvánul meg az ausztrál törzsfőnök cselekedeteiben is.

Miután ő is megszemlélte a mutáns lenőtt szőke haját, megengedte a többieknek is, hogy lássák a csodát. Kikerekedett szemük ragyogott a gyönyörűségtől. Ooota elmagyarázta: annak örülnek, hogy egyre jobban hasonlítok az igazi bennszülöttre.

Ez volt a szórakozás, majd a három asszony nekilátott, hogy tervszerűen rendbe tegye a hajamat. Fürtjeimet magvakkal, apró csontokkal, száraz termésekkel,

fűszálakkal és a kenguru bőréből készített szíjjal befonták. Miután elkészültek, a világ legszebben kimunkált hajpántjával koronázták meg fejemet. Körös-körül az államig hosszú fürtök csüngtek, közékük ékességek fonva. Kiderült, hogy ez az ősi forma, mely eredetileg a legyek elleni védekezést szolgálta, ihlette a huszadik századi ausztrál sportsapka tervezőit is.

Később is volt szerencsénk repülő légyrajokkal találkozni, és ilyenkor az én magokkal ékesített fejdíszem valóságos istenáldása volt.

Más alkalommal szárnyas, csípő rovarok egész hada támadt ránk, ekkor társaim kígyóolajjal és hamuval kentek be, majd megforgattak a homokban. Ez a meglepő keverék elkedvetlenítette az undok kis csipkedőket. Érdekes volt ebben a ránk kérgesedett bohócjelmezben járni, bár a fülemben kotorászó legyektől és attól az érzéstől, hogy bogarak keringenek a fejemben, a poklok kínját álltam ki.

Faggattam a többieket, hogyan képesek egész életükben küszködve vergődni, örökké túrni magukon a férgeket. Egyszerűen kinevettek. Kisvártatva Fekete Hattyú hívatott magához, beszélni akart velem.

– Te tudod, hogy meddig tart az az örökké? – kérdezte. – Hosszú, nagyon hosszú idő az. Hallottuk, hogy a te hazádban órát viselnek a karjukon az emberek,

mérik az időt, mindent aszerint csinálnak. Ezért kérdezlek: tudod-e, meddig tart az örökké?

– Igen, tudom – válaszoltam.

– Helyes – hagyta rám. – Azért tőlünk is tanulhatsz. Mindennek van célja a világmindenségben. Nincsenek rosszul sikerült dolgok, kudarcok, balesetek. Csupán arról van szó, hogy mi, emberek nem értjük a jelenségeket. Te haszontalannak tartod a legyeket, a pokolba kívánod őket, mire ők is ilyen magatartást tanúsítanak veled szemben. De mindez azért történik, mert nem igazán értesz valamit, mert még nem vagy elég bölcs. Valójában a legyek hasznos élőlények. Bemásznak a fülünkbe, kitisztítják belőle a zsírt és az alvás idején bejutott homokot. Észrevetted, hogy milyen tökéletes a hallásunk? Aztán bemásznak az orrunkba, és azt is kitisztítják. – rámutatott az orromra, majd így folytatta: – A te orrüregeid szűkek, nincs akkora koalaorrod, mint nekünk. A ránk váró napokban egyre melegebb lesz, és szenvedni fogsz, ha nem tiszta az orrod. A nagy forróságban ugyanis nem nyithatod ki a szádat. Neked van köztünk a legnagyobb szükséged a tiszta orrjáratokra. A rovarok bemásznak az orrunkba, a testünkhöz tapadnak, és megszabadítanak bennünket minden felesleges anyagtól. – Karját előrenyújtva folytatta: – Nézd, milyen finom és selymes a bőrünk, hasonlítsd össze a magadéval. Eddig még nem ismertünk olyan embert, aki vándorlás

közben változtatta volna a színét. Amikor hozzánk jöttél, világos volt a színed, azután vörös lettél, most meg száradsz, valósággal összemész. Napról napra kisebb leszél. Még nem találkoztunk olyan valakivel, aki a homokon hagyta volna a bőrét, akár a kígyók. Hidd el, szükséged van rá, hogy a rovarok kitisztítsák bőrödet, és amikor ismét olyan helyre kerülünk, ahol a rovarok letették petéiket, megint gondoskodni fogunk táplálékukról. – Mélyet sóhajtott, és egyenesen rám nézve mondta: – Az emberek nem létezhetnének, ha mindent, ami kellemetlen, pusztá értetlenségből kiirtának. Amikor a rovarok útjába kerülünk, felkínáljuk magunkat. Talán te is kész vagy rá, hogy megadd magad.

Legközelebb, amikor a távolból meghallottam a legyek zümmögését, leoldoztam magamról a fejpántot, hosszan vizsgálgattam, aztán elhatároztam, hogy megteszem, amit társaim tanácsoltak. Amikor megérkeztek a legyek, én már nem voltam ott. Gondolatban New Yorkba repültem, egy nagyon drága gyógyfürdőbe. Becsuktam a szemem és azt éreztem, hogy valaki tisztogatja a fületem és az orromat. Képzeletemben láttam, hogy a szakértelmét igazoló oklevél ott függ a fejem fölött a falon. Mintha száz meg száz apró vattapamacs tisztítaná egész testemet. Kis idő múltán a legyek elrepültek, én pedig teljes valóságomban visszatértem az ausztrál

pusztaságba. Beláttam, bizonyos helyzetekben a megadás az egyetlen helyes megoldás.

Eltűnődtem, mennyi mindent tartottam eddig rossznak vagy lehetetlennek, és mennyi mindenről derült ki, hogy értelme, célja van. Vajon mi lesz a legközelebbi meglepetés?

Úgy látszik, nem ártott nekem, hogy egész idő alatt nem nézhettem tükörbe. Olyan volt az élmény, mintha egy kémlelőnyílásokkal ellátott kabinban utaztam volna. Állandóan kifelé néztem, a többieket figyeltem, érdekelt, hogy mit szólnak ahhoz, amit teszek vagy mondok. Végre teljesnek éreztem az életemet. Az öltözékemet illetően nem voltak elvárásaim, mint korábbi munkám során. Nem voltam kifestve. Az orrom többször lehámlott már. Itt nem folyt színlelés – senki sem akart a figyelem központjába kerülni. A csoportban nem pletykáltak, senkit nem próbáltak kiközösíteni.

Minthogy nem volt tükröm, amely a valóságra ébresztve elriasztott volna, szépnek éreztem magam. A többiek elfogadtak olyannak, amilyen vagyok. Jóvóltukból átéltem, hogy közéjük tartozom, mégis különleges vagyok, csodálatos. Megtudtam, hogy milyen az, amikor valakit feltétel nélkül elfogadnak.

Amikor homok derékaljamon álomra hajtottam fejem, fülemben gyermekkorom kedves meséjének, a Hófehérkének mondókája visszhangzott: „Tükröm, tükröm, mondd meg nékem, ki a legszebb a környéken?”

10 Az ékszer

Minél messzebbre kerültünk, annál nagyobb lett a forróság. És a forróság növekedésével gyérült a növényzet, az élet minden jele. Homokos vidéken vándoroltunk, ahol csak elvétve láttunk egy-egy hosszú szárú, kiszáradt, élettelen fűcsomót. Semmi nem volt a láthatáron – se hegy, se fa, semmi. Ez a homok világa volt, mindenütt homok, homokos dudva.

Egy napon aztán elkezdtek magunkkal cipelni a gyújtófát. A parázsló fadarabot enyhén lengetni kellett, hogy izzásban maradjon. A sivatagban, ahol a növényzet féltett kincs, minden apró fogásra szükség van az életben maradáshoz. A gyújtófa elengedhetetlen volt esténként a tábortűz fellobbanásához, hiszen száraz fű alig akadt. Láttam, hogy a törzs tagjai összeszedik az errefelé tévedt állatok, főleg a dínók ürülékét. Jó és ami a legfontosabb, szagtalan tüzelőnek bizonyult.

Mindenki tehetségesnek születik, jutott eszembe. Ezek az emberek életük során kibontakoztatják magukból a zenészt, a gyógyítót, a mesemondót vagy bármi mást, aztán ennek megfelelően új nevet kapnak és túllépnek korábbi önmagukon. Így

hát, némi öniróniával én is kamatoztatni akartam adottságaimat, kezdetben mint trágyaszedő.

Egyszer egy szép fiatal lány hosszú szárú, gyönyörű sárga virágot hozott elő áhítattal a dudvás bozótból. A nyaka köré tekerte, majd elöl megkötötte, és a virág úgy fityegett a mellén, mint valami értékes kitűző. A többiek köréje gyűltek, csodálták, dicsérték választását. Egész nap vele foglalkoztak. Láttam, hogy a lány ragyog a boldogságtól, és különösen csinosnak érzi magát.

Ahogy elnéztem a lányt, eszembe jutott az az eset, amely nem sokkal azelőtt történt a munkahelyemen, hogy eljöttem otthonról. Fölkeresett egy beteg, akit fokozódó szorongás gyötört. Megkérdeztem tőle, hogy mi nyomasztja, mire elmesélte, hogy egy gyémánt nyakláncának a biztosítását nyolcszáz dollárral emelte a biztosító. Talált valakit New Yorkban, akiről azt állították, hogy hiteles másolatot készít az ékszerről, természetesen hamis kövekkel. Betegem készült New Yorkba, meg akarta várni, míg a másolat elkészül, majd hazarepülve el akarta helyezni a valódi köveket a bank pánccéltermében. A tetemes biztosítási összegtől így se szabadult volna meg, hiszen a legjobb pánccélterem sem szavatol tökéletes biztonságot, de mégis kevesebbet kellene majd fizetnie.

Megemlítettem a közelgő városi bál napját, mire a nő elújságolta, hogy éppen addigra lesz kész a nyaklánc *másolata*, és ő azt fogja viselni.

Annak a bizonyos napnak a végén az Igazak népének leánya levette nyakáról a virágot, a homokba fektette, visszaadta az anyaföldnek. Az alkalmi ékszer megtette a maga szolgálatát. A lány pedig hálás volt és nem felejtette el a figyelmet, amellyel a többiek aznap kitüntették. Mindez azt jelentette számára, hogy társai vonzónak találják. Ennek ellenére sem ragaszkodott hozzá, hogy a virág az ő birtokában maradjon. Annak az a dolga, hogy elhervadjon, elszáradjon, humusszá válva visszatérjen az anyaföldbe, és újra kinőjön, ha eljön az ideje.

Ezért jutott eszembe az otthoni betegem. Jól megnéztem magamnak a bennszülött lányt. Az ő nyakékének célja volt, honfitársnőmének értéke.

Való igaz, hogy világunkban valakik értékrendjével baj van, és alig hinném, hogy e nyílt szívű emberekével itt Ausztráliában, a senki földjén – állapítottam meg.

11 A mártás

Az idő csendes volt, szél se rezzen, szinte állt a levegő. Éreztem, amint nő a szőr a hónaljам alatt, kergesedik talpamon a bőr.

Vándorutunkon hirtelen megállásra kényszerültünk. Olyan helyre értünk, ahol két keresztbe rakott fa sírhalmot jelöl. A kereszt addigra már eldőlt, szétmállott az is, ami összetartotta. Csupán két fadarab, egy hosszabb és egy rövidebb feküdt a földön. A törzs egyik tagja, Szerszámkészítő fogta a két fát, aztán mulatságos kis bugyrából elővett egy bőrszalagot. A szakértő biztonságával gyorsan összekötötte a keresztet. A többiek összekapkodtak néhány nagyobb követ a közelből, és tojás alakban elhelyezték őket a homokon, majd leszúrták a fejfát is.

– Ez törzsi sírhely? – kérdeztem Oootától.

– Nem – válaszolta. – Egy mutáns fekszik alatta. Már hosszú, hosszú évek óta itt van – a tieid már régen elfeledték, talán a társa is, aki túlélte őt és megcsinálta a sírját.

– Akkor miért hoztátok rendbe? – érdeklődtem.

– Miért ne? Mi nem értjük, nem helyesljük, nem fogadjuk el a ti világotok dolgait, de nem ítélezhetünk felettük. Tiszteletben tartunk benneteket. Ott vagytok, ahol lennetek kell, választottatok a múltban és szabad akaratból ezután is meghozzatok a magatok döntéseit. Ezt a helyet ugyanolyan tiszteletben tartjuk, mint a saját szent helyeinket. Meg kell állnunk itt is, hogy elmélkedjünk, és megerősítsük a Mindenhatóhoz, az egész élethez való tartozásunkat. Tudod, ezen a helyen már nincs semmi, még csontok sem. De népem tiszteli a te népedet. Megáldjuk e helyet és megtisztult lélekkel folytatjuk utunkat.

Azon a délutánon magamba szállva töprengtem, visszapörgetem a múlt eseményeit. Nem volt kellemes, inkább gyötrelmes és ijesztő is. Tele voltam régi megrogzott szokásokkal és hiedelmekkel, amelyeket elszánt vakbuzgalommal védelmeztem. Én talán megálltam volna, hogy rendbe rakjak egy zsidó vagy egy buddhista sírt? Emlékszem, milyen dühös voltam egyszer, amikor egy templomból kiáramló tömeg forgalmi dugója miatt elakadt az autóm. Képes volnék-e pártatlan maradni, nem ítélezni, hagyni, hogy mások a maguk útját kövessék? Most már kezdtem érteni: mindenkinek, akivel találkozunk, adunk valamit, ám amit adunk, azt mi magunk választjuk meg. Szavainkkal, cselekedeteinkkel tudatosan teremtyük meg a színteret, amelyen élni akarunk.

Hirtelen szél kerekedett. A fuvallat megborzosolta egész testemet, olyan érdes volt, mintha macska nyelve ért volna meglehetősen cserzett bőrömhöz. Csupán néhány pillanatig tartott az egész, mégis megsejtettem, hogy azoknak a hagyományoknak és értékeknek a tisztelete, amelyeket még nem értek és nem ismerek, de nagyszerű ajándék lesz számomra – nehéz, de szép ajándék.

Azon a teliholdas éjszakán körülültük a tábortűzet. A lobogó lángok fénye narancsvörösre festette arcunkat, s az ételre terelődött a szó. Nyíltan beszéltünk. Ők kérdeztek, én pedig igyekeztem válaszolni, ahogy csak tudtam. Figyeltek minden szavamra. Meséltem nekik az almáról, hogyan nemesítettük különféle fajtáit, hogy hogyan kell elkészíteni az almamártást meg az almatortát. Megígérték, hogy keresnek vadalmát, és akkor be is mutathatom, amiről meséltem. Kiderült, hogy az *Igazak eredetileg csak növényt fogyasztottak*. Évszázadokon keresztül vadon termő gyümölcsöket, jamgyökeret, bogyókat, diókat és magvakat ettek. Ha útjukba került, halat és tojást is fogyasztottak, hogy megtöltsék gyomrukát és erőt merítsenek az élethez. Jobban szeretik az olyan ételeket, amelyeket nem kell a fogukkal marcangolni. Mindig örölt magvakat esznek, de amióta a partvidékről a pusztaság belsejébe kényszerültek, kénytelenek húst is fogyasztani.

Elmeséltem nekik, milyen egy étterem, hogyan találják díszes tálakon az ételeket. Ám amikor a mártást említettem, egészen megzavartam őket. Miért kell mártást lötytyinteni a húsrá? Így hát elhatároztam, hogy bemutatót tartok. Persze nem volt a kezem ügyében semmi edényhez hasonló. Többnyire falatnyi húsokat készítettünk, amelyeket rendszerint a homokra tettünk, miután félreketortuk a parazsat. Előfordult, hogy nyársakon sütöttünk, olykor húsból, zöldségekből, gyógynövényekből kis vízzel ragufélét főztünk. Jobban körülnézve fölfedeztem egy alváshoz használt sima bőrt, és Varróasszony segédletével sikerült a széleit úgy behajtanom, hogy pereme legyen. Varróasszony nyakában mindig ott lógott a zacskó, amelyben a csonttűket és a bőrszíjakat tartotta. A rögtönzött edényfélében állati zsírt olvasztottam ki, majd hozzáadtam a korábban finomra őrölt lisztszerűséget. Sótartalmú fűvel, összezúzott erős borssal fűszereztem, végül vizet öntöttem rá. Miután a mártás besűrűsödött, ráöntöttem a kész, nekem nagyon furcsa leguánhúsra. A mártást megkóstolva mindenki érdeklődő arcot vágott, és nem maradtak el a megjegyzések sem. Nagyon tapintatosan és diplomatikusan nyilatkoztak, amiről legalább tizenöt évvel azelőtti emlékek merültek fel bennem.

Beneveztem a Legjobb amerikai háziasszony-versenyre, amelyen többek között saját recept alapján kellett ragut főzni, ezért aztán minden áldott nap ragut főz-

tem otthon. Tizennégyszer ebédeltünk ragut, utána értékeltük az ízeket, a tálalást, a terítést, hogy kiválasszuk a legjobban. Gyermekeim készségesen kóstolgatta, és hamarosan mesteri tapintattal adták tudomásomra véleményüket. A mama kedvéért kibírták a szokatlan ízek próbáját is! Amikor elnyertem a Kansas háziasszonya címet, mindketten üdvívalgásban törtek ki: "Mi győztünk a raguversenyen!"

Lám, most ugyanolyan kifejezés ült útitársaim arcán. Szívesen tréfálkoztunk mindennel kapcsolatban, amit csináltunk, s a ragu is jó ok volt a nevetésre. De mivel az összefüggések keresése, az elvonatkoztatásra való hajlamuk mindent átítatott, amit csináltak, nem lepődtem meg, amikor valaki megjegyezte, hogy a mártás a mutáns értékrend jelképe. Ahelyett, hogy a valódi életet élnék, a mutánsok a kényelem, a materializmus és a bizonytalanság mártásával öntik le az egyeteme törvényeket.

Megjegyzéseik és megfigyeléseik érdekes módon sosem bíráltak, nem ítélték el, legalábbis sosem ezt szűrtem ki belőlük. Soha nem éreztették, hogy az én népemet rossznak, a magukét jónak tartanák. Úgy viselkedtek, mint a bölcs felnőtt, aki elnézi, hogy a gyerek a bal cipőjét a jobb lábára próbálja ráerőltetni. Hát meg kell azt valakinek magyarázni, hogy nem lehet mérföldeket gyalogolni fordítva felhúzott cipőben? Majd megtanulja a bűtykökből és a hólyagokból. De egy idősebb, bölcsőbb embernek már nemigen van szüksége ilyen szenvedésre.

Később beszélgettünk a születésnap tortáról, a cukormázzról. Különösen kifejezőnek találtam, amit a tortabevonatról mondtak, melyet a mutáns élet jelképének láttak, s azt szimbolizálta számukra, hogy mennyi idő telik el felszínes, fölösleges, tetszetős, csábító dolgok hajszolásával. A mutánsok tehát nagyon keveset törődnek önmaguk felfedezésével, egyáltalán azzal, hogy kik is ők valójában.

Lélegzet visszafojtva hallgattak, amikor a születésnap ünnepségről, tortákról, köszöntőkről, a betöltött évekkel azonos számú gyertyákról és ajándékokról meséltem. – Miért van erre szükség? – kérdezték. – Mi akkor ünneplünk, ha valami rendkívüli történik. Az öregedésben nincs semmi különös. Nem kell hozzá erőfeszítés. Megy az magától is!

– Ha nem ünneplitek meg azt, hogy valaki idősebb lesz egy évvel – érdeklődtem –, akkor mit ünnepeltek?

– Azt, ha valaki fejlődik, ha jobb lesz – hangzott a válasz. – Akkor ünneplünk, ha valaki érettebb, bölcsőbb emberré lesz, mint amilyen az előző esztendőben volt. És mindenki maga jelzi a többieknek, ha eljött az ünnepség ideje.

Ismét egy gondolat, amelyet nem szabad elfelejtenem, figyelmeztettem magam.

Bámulatos, hogy mennyi vadon termő táplálék létezik, és szükség esetén hogyan válik hozzáférhetővé. A száraz, kopár vidékeken, amelyek nem kedveznek a növényeknek, nehezebben lehet rábukkanni bármire is. Amikor azonban beköszönt az esős időszak és a magok gyökeret eresztenek, megváltozik a táj. Csupán néhány nap, és elnyílnak a virágok, termést hoznak, a szél szétszórja a magokat és a vidék ismét kietlenné szárad.

A sivatag partvidékhez közelebbi tájain, továbbá északabbra, a trópusi éghajlatú területeken babszerű növényből készítettünk tápláló ételeket. Találtunk gyümölcsöt és finom mézet is a szasszafrász babérból főtt teánkba. Ha alkalmunk nyílt, lehántottuk a fák papírvékony kérgét, amellyel testünket védtük, ételeinket beteker-tük, s amelyet rágcáltunk is, mert aromatartalma jótékony hatással van a megfázásra, fejfájásra és a nyálkahártya-gyulladásra.

A legtöbb bokorfajta levelei gyógyolajakat tartalmaznak, amelyeket bakteriális fertőzések ellen használnak. Összehúzó hatásuknak köszönhetően bélfertőzéseket gyógyítanak és parazitákat irtanak velük. A növényi szárakból vagy levelekből nyert folyékony kaucsuktej eltávolítja a szemölcsöt, az árpát és a tyúkszemet. Alkaloidtartalma hasonlóná teszi a kininhez. Az aromás növényeket kipréselik és addig áztatják, míg a folyadék elszíneződik. Az így nyert szerrel bedörzsölik a mellet

vagy a hátat, a folyadékot hevítve pedig inhalálásra használják. Vértisztító hatást is tulajdonítanak neki, mondják, hogy élénkíti a nyirokmirigyeket és erősíti az immunrendszert. Létezik egy kis, fűzhöz hasonló fáska, amely úgy hat, mint az aszpirin. Belső panaszokat, rándulásból vagy törésből fakadó fájdalmakat orvosolnak vele, de hatékony az enyhébb izom- és ízületi fájdalmak, sőt még horzsolások esetén is. Egyes fák kergét emésztés elősegítéséhez használják, a másokból nyert gumit vízben feloldva pedig jótékony köhögéscsillapítónak ajánlják.

Mindenesetre ennek az ősi bennszülött törzsnek a tagjai makkegészségesek. Volt alkalmam azonosítani néhányat azokból a virágszirmokból, amelyeket elfogyasztva védettek lettek a hastífusszal szemben. Egészen elképedtem, hogy immunrendszerük talán sokkal ellenállóbb lett a szirmoktól, mint a mi vakcináinktól. Most már tudom, hogy az ausztráliai pöfeteg, ez a hatalmas gombafajta rákölő anyagot tartalmaz, amelyet mostanában vett kutatás alá a tudomány. Egy másik fa kergében daganatképződést gátló anyag, akronicin van.

Több évszázaddal ezelőtt olyan hatalmas, vad vidékre bukkantak, melyek kengurualmát termettek. A mai gyógyszerészetben ebből a növényből nyerik a szteroid szolaszodint, a fogamzásgátló tabletták alapanyagát. A törzsfőnök felvilágosított, hogy minden keletkező új életet örömmel és szeretettel kell fogadni, számítani kell

rá. Az Igazak népe mindig tudatosan készült az új élet fogadására. A gyermek megszületése azt jelentette, hogy földi testet adtak egy lélektárs számára. Ellentétben a mi társadalmunkkal, ők nem várják el, hogy az ember hibák, fogyatékoságok nélkül jöjjön a világra. Mindenki láthatatlan drágakövet rejt magában, akármilyenek született, s ezt csiszolni, formálni kell.

Úgy éreztem, ha a mi könyörgéseinkhez hasonló imát mondanak, inkább olyan gyermekért fohászkodnának, aki nem részesül szeretetben, s nem azért, akit elvetélt az anyja. Minden lélek, mely az emberi létezés formáját választja, egyszer elnyeri a méltó tiszteletet, ha nem az adott körülmények között, az adott szülőktől, akkor majd más időben, más szülőktől. A törzsfőnök kifejtette véleményét a bizonyos törzsekben szokásos rendszertelen nemi viselkedésről, amely nem veszi figyelembe a születések számát. Szerinte talán ez volt a legnagyobb visszalépés, amelyet az emberiség tett. Az én társaim azt vallották, hogy a lélek akkor költözik be a magzatba, amikor az a világ tudtára adja létezését. A halva született gyermek csupán test, amelyben nem lakik élet.

Az Igazak ismerik a dohányt is, de csak különleges alkalmakkor szívják pipáikból a levél füstjét. Mivel nincsenek bővében, ritka és kivételes növénynek tartják, mely serkent, élénkít és kábít is. A pipának szimbolikus jelentése van, vendégek fo-

gadasakor, gyűlések kezdetekor gyűjtanak rá ünnepélyesen. A dohánylevél iránti tiszteletük ősi amerikai hagyományokat juttatott az eszembe. Új barátaim gyakran emlegették, hogy ne felejtsem el: őseink porain járunk. A dolgok nem halnak meg, csak megváltoznak, mondják. Az ember teste visszatér a földbe, hogy táplálja a növényeket, amelyek cserében tisztítják a levegőt. Úgy tűnt, hogy társaim sokkal többet tudnak a drága, minden élő számára nélkülözhetetlen oxigénmolekuláról, mint amerikai ismerőseim többsége.

Az Igazak látása hihetetlenül éles. Nyilván azért is, mert egyes itteni növényfajtákban olyan színezőanyag van, amelyet a természetben gyógyszerként használnak a szem hajsálereinek kezelésekor. Évezredek teltek el, amióta övük Ausztrália földje, s ezalatt megfigyelték, milyen hatást gyakorol a táplálék az emberi szervezetre.

A vadon termő növények fogyasztásával az az egyetlen gond, hogy nagyon sok köztük a mérgező. A bennszülöttek persze nyomban felismerik, melyik növény nem ehető. Megtapasztalták, hogyan kell eltávolítani a veszélyes részeket. Szomorúan meséltek arról, hogy némelyik szétforgácsolódott, elzüllött bennszülött törzsben a keserűség gyakran szül erőszakot, s nem rettennek vissza a legkülönfélébb növényi mérgek alkalmazásától sem.

Már elég hosszú ideje vándoroltam a csapattal, ezért elfogadták kíváncsiságomat, látták, hogy enélkül nem tudom megérteni a dolgokat. Rákérdeztem hát a kannibalizmusra is. Annak idején olvastam történelmi tárgyú beszámolókat, ausztrál barátaim is mesélték – igaz, tréfálkozva –, hogy a bennszülöttek embert esznek, nem kímélve a saját csecsemőiket sem. Megkérdeztem, hogy ez igaz-e.

Igaz, hangzott a válasz, hiszen az idők kezdete óta az emberiség sok mindent kipróbált. Ez a földrész sem lehetett mentes a legkülönbébb változatoktól. Egyes ősi bennszülött törzseknél királyok uralkodtak, másoknál asszonyok, egyes törzsek emberrablók voltak, mások az emberevés kultuszának hódoltak. Ha a mutánsok ölnek, otthagyják a halott testét. A kannibálok megették, hogy fokozzák saját életerejüket. Egyik csoport célja sem jobb vagy rosszabb a másikénál. Az emberölés iszonyú bűn, akár védekezésből, akár bosszúból, akár érdekből, akár élelemszerzésből történik. Az Igazak népét az különbözteti meg a többiektől, hogy nem öl embert.

– Háborúban nem létezik erkölcs – mondták. – A kannibálok azonban sosem öltek meg több embert egy nap, mint amennyit meettek. A ti háborúitokban egyetlen pillanat alatt ezrek pusztulnak el. Talán érdemes lenne vezetőiteknek azt tanácsolni, hogy a harcoló felek egyezzenek meg egy ötperces küzdelemben. Aztán engedjék a szülőket a harcmezőre, hadd szedjék össze fiaik szétroncsolt tetemét, hadd vigyék

haza, gyászolják meg és temessék el. Aztán meg lehet egyezni, hogy lesz-e vagy nem lesz folytatás. Nehéz értelmet találni az esztelenségben.

Akkor éjjel a vékony takarón, melyet azért terítettem magam alá, hogy szemem, szám, arcom ne érintkezzen a puszta földdel, arra gondoltam: bizony nagyon eltávolodtak az embercsoportok mindenben különböznek, messzire elsodródtak egymástól .

12 Élve eltemetve

Nem volt könnyű beszélgetnem társaimmal, mert a törzsi nyelv szavait nehezen tudtam kiejteni. Főleg azért, mert túl hosszúak. A törzset például így nevezték: pitjantjatjara, az embert így: jankuntjatjara. Kezdetben sok kiejtett szót egyformának hallottam, míg meg nem tanultam, hogy mire kell figyelnem. Végül is megértem a világ minden táján élő riportereket, akik nem ejtik helyesen az őslakók nyelvét. Felváltva használják a b, p, a dzs, cs, a d , t, a g , k hangot. Az az igazság, hogy erre nincs szabály, mivel a bennszülöttek nem használnak ábécét. Vitának tehát nincs értelme. Az én gondom az volt, hogy azok az emberek, kikkel vándoroltam, orrhangokat használnak, amelyeket nagyon nehéz volt kiejtenem. Az orrhangú "n" kiejtésekor például nyelvemet hátsó fogaimhoz kellett szorítanom. Ha bárki kíváncsi, mit értek ezen, mondja ki angolul az "indián" szót. Az utolsó "n" hang ejtésekor nyelvét megemeli, majd gyorsan előrenyújtja. Ha a bennszülöttek énekelnek, dallamaik lágyak és finoman ívelők, s időnként hirtelen felcsattannak.

A homokra nem egyetlen szót használnak, hanem húsznál is többet, amelyekkel kifejezik a sivatag talajának területét, rétegeit, különféle fajtáit. Voltak azonban

olyan kifejezések is, amelyeket könnyen megtanultam, mint például a kupi, amely vizet jelent. Láthatóan élvezettel tanulták az én nyelvemet, és a kiejtésben nálam sokkal ügyesebbnek bizonyultak. Mivel ők voltak a vendéglátóim, igyekeztem mindenben megkönnyíteni a dolgukat. Az egyik történelmi tárgyú könyvben, amelyet Geofftól kaptam, azt olvastam, hogy amikor Ausztráliában megalapították az első brit telepet, a földrészen kétszáz bennszülött nyelvet és hatszáz nyelvjárást beszéltek. A könyvek nem említették a telepítést, sem a kézjeleket. Én a jelbeszéd legegyszerűbb módját választottam. Ez látszott napközben a legkézenfekvőbb érintkezési formának, hiszen ők nyilvánvalóan gondolatátvitellel adták tudtul mondandójukat. Egyszerűbb volt hát mutogatni a mellettem lépdelőnek anélkül, hogy hangos beszéddel megzavarnám. A világon mindenütt ismert ujjmozdulattal hívtuk közelebb a másikat, a fölmutatott tenyér "állj!"-t jelentett, az ajkunk előtt tartott ujj azt, hogy "maradj csendben!". Az első hetekben gyakran mondták, hogy maradjak csendben, később aztán megtanultam, hogy nem kell annyit kérdezőgetnem, és türelmesen kivártam az időt, amikor engem is felvilágosítanak.

Egyik nap óriási nevetést váltottam ki társaimból. Megcsípett egy bogár, és én vadul vakarózni kezdtem. A többiek dőltek a vihogástól és utánozni kezdtek. Kide-

rült, hogy a mozdulat azt jelenti: krokodilt láttam. Pedig legalább kétszáz mérföldre voltunk a legközelebbi mocsártól.

Már néhány hete vándoroltunk együtt, amikor a csoporttól félrevonulva csillogó szempárok vettem észre a tábor körül. Minél sötétebb volt az éjszaka, annál nagyobbak láttam a szemeket. Végül a hozzájuk tartozó formát is sikerült kivennem a sötétben. Undok dingófalka volt a nyomunkban.

Visszarohantam a táborba, és felfedezésemről rémülten számoltam be Oootának, aki nyomban a főnökhöz sietett. A közelemben állók érdeklődve felénk fordultak. Csendben vártam, hogy mondjanak valamit, mert addigra már hozzászóltam, hogy az Igazak nem beszélnek vaktában, minden szót meggondolnak, mielőtt megszólalnának. Lassan tízig számoltam, amire Ooota továbbította az üzenetet. Közben valamilyen furcsa szag csapta meg az orromat. Rájöttem, hogy bűdös lettem. Minden kétséget kizáróan a saját bűzömet éreztem, és az arcokon láttam, hogy a többiek is észrevették. Nem tudtam, hogy mitévő legyek. Nem voltunk bővében a víznek, hogy fürdésre pazaroljuk, de még edényünk se lett volna. Fekete társaim nem bűzlöttek úgy, ahogyan én. Szégyelltem a dolgot és szenvedtem tőle, ők meg tőlem. Azt hiszem, az lehetett az oka, hogy leperzselődött testem állandóan hámlott, a szervezetem által elégett zsír pedig tele volt méreggel, hiszen napról napra látványosan

fogytam. Persze az is közrejátszott, hogy nem volt dezodorom és vécépapírom, de volt még valami más is, amit megfigyeltem. Étkezés után nem sokkal a törzs tagjai elvonultak a sivatagba, kiürítették beleiket, és nem árasztottak olyan bűzt maguk körül, mint amilyen hasonló helyzetben a mi életformánkat élő emberekre jellemző. Bizonyos voltam benne, hogy tizenöt évnyi komoly diéta sem volna elég, hogy méregtelenítsem a szervezetemet, de ha itt maradnék az ausztrál sivatagban, akkor gyorsabban menne.

Nem felejttem el, hogy a törzsfőnök hogyan magyarázta meg a helyzetet, és milyen végleges megoldást ajánlott. Őket nem zavarta a dolog; olyannak fogadtak el engem, amilyen vagyok. Nem is a maguk biztonsága aggasztotta őket, hanem szegény állatokat sajnálták, hiszen becsaptam őket. Ooota szerint a dingók azt hitték, hogy a törzs romlott húst cipel magával, és a szag megvadította őket. Nevetnem kellett, mert a bűz tényleg olyan volt, mint a húsé, amelyet a napon felejtettek.

Kértem őket, segítsenek rajtam, ahogy tudnak. Így hát másnap a legnagyobb hőségben közösen ástunk egy negyvenöt fokos lejtésű gödröt, és én belefeküdtem. Teljesen betakartak homokkal, csak az arcom látszott ki. Árnyékot tettek fölém, majd körülbelül kétórányi járásra félrevonultak. Nem mondom, különös érzés eltemetve lenni, teljesen tehetetlenül, hogy még moccanni sem tud az ember. Úgy fogtam fel,

mint újabb tapasztalatot. Ha végleg elmentek és otthagytak volna, belőlem nem marad más, csak a csontvázam. Eleinte féltem, hogy átszalad az arcomon egy kíváncsi gyík, kígyó vagy sivatagi patkány. Életemben először olyan voltam, int a béna, kinek karja és lába nem engedelmeskedik, hiába parancsol neki. De nem gondoltam erre, inkább becsuktam a szemem és pihentem. Elképzeltem, hogyan távoznak testemből a mérgek, magamba szívtam a föld csodálatos, hűvös, frissítő és tisztító elemeit, így gyorsabban telt az idő.

Most értettem meg a régi mondást: "A szükség találékonnyá tesz." Mennyire igaz! A bűzt pedig elnyelte a föld.

13 Gyógyítás

Közelgett az esős évszak. Egyszer csak felhőt pillantottunk meg az égen. Ritka és érdekes látvány volt. Kivételesen oltalmazó árnyék borult fejünk fölé, így folytattuk utunkat, és körülbelül annyira láttunk ki alóla, mint hangya a cipőtalp alól. Élvezet volt olyan felnőtte közt lenni, akik nem veszítették el tréfás gyermeki kedvüket. Többen kiszaladtak a felhő oltalmából a napsütésre, aztán kötekedve csúfolódtak: lassú lábon jár a szél. Amikor visszajöttek az árnyékba, nem győzték dicsérni a Mindenhatót, aki csodálatos hűvös levegővel ajándékozta meg az embert. Emlékszem, milyen könnyű szívvel, vidáman töltöttük azt a napot. Pedig késő délután tragédia leselkedett ránk, legalábbis én annak hittem akkor.

Volt köztünk egy harmincas éveiben járó fiatalember, akit Nagy Kővadásznak hívtak. Ő volt a legtehetségesebb drágakő-felfedező. A "nagy" jelzöt akkoriban kapta, mert ügyes módszerrel pompás, nagy darab opálköveket, de még aranyrögöket is talált az elhagyott bányavidékeken. Az Igazak népe régen nem sokra tartotta a drágakövet. Nem lehet megenni, márpedig mi másra volna jó egy olyan nép körében, mely nem ismeri a kereskedelmet? Csupán a szépségeért becsülték. Idővel aztán észrevet-

ték, hogy a fehér ember kincsnek tart bizonyos ásványokat. Ez még annál is meglepőbb volt számukra, hogy az ember megveheti, illetve eladhatja a földet. Az idő múlásával a drágakő fizetőeszközzé vált, így értesültek róla a törzs követői, ahogy egyre többször bejártak körülnézni a városba. A Nagy Kővadász sosem merészkedett egyetlen működő kitermelőhely közelébe sem, mert félt bennszülött társainak a szellemétől, akiket lekényszerítettek a bányákba. Hétfőn leszálltak a szerencsétlenek, és hét végénél előbb nem jöhettek föl. Öt közül négyen meghaltak. Általában valami bünténnyel vádolt, kényszers munkára ítélt emberek voltak ezek, akiknek gyakran még a feleségét és a gyermekeit is be kellett vonni a munkába, mert a rabra kiszabott magas norma teljesítéséhez legalább három emberre szükség volt. A szabályt megszegők büntetését meghosszabbították. Megszökni nem lehetett. *Az ember testi-lelki megalázása természetesen szigorúan törvényes keretek között történt.*

Azon a napon a Nagy Kővadász egy magaslat peremén lépdelt, amely beomlott, és a férfi hat-hét métert zuhant alá a durva, köves talajra. A tájat, amelyen gyalogoltunk, lecsiszolódott gránit- és kőlapok, helyenként kavicstenger fedte.

Addigra már vastag bőrkeményedés nőtt a talpamon, valóságos patám lett, mint a többiekben, de ezen a tájon olyan élesek voltak a kövek, hogy alig tudtam átjutni rajtuk. Gondolataim állandóan a lábam körül jártak. Felidéztem az otthoni

cipősszekrényt, tele túra- és edzőcipőkkel. Ekkor hallottam meg a lezuhanó Nagy Kővadász kiáltását. Mindnyájan odarohantunk a peremhez és lenéztünk. Ott feküdt szegény, akár egy rongycsomó, mellette vérfolt sötétlett. Néhányan leereszkedtek a szakadékba, és kézzől kézre adva pillanatok alatt följuttatták a sebesültet a peremre. Mintha mély vízből húztak volna ki egy fuldoklót. A kezek úgy dolgoztak teste alatt, akár a futószalag görgősoara.

Ahogy Nagy Kővadász ott feküdt a kőlapon, tisztán látszott a sebe. Alsó láb-
szárán nyílt törést szenvedett. Tejcsololádé színű bőrét átszúrta a kéthüvelyknyi
csont, mint óriási, csúf agyar. A lábát a törés felett egy fejpánttal gyorsan átkötötték.
Orvosságos Ember és Gyógyító Asszony két oldalról kezelésbe vette, a többiek pedig
nekiláttak, hogy táborot üssenek éjszakára.

Egyre közelebb húzódtam, míg egyszer csak ott álltam a tehetetlen sebesült
mellett. – Nézhetem? – kérdeztem. Orvosságos Ember lágyan mozgatta két kezét
néhány centiméterrel a seb fölött: először párhuzamosan, aztán ellentétesen, egyikkel
fentről lefelé, a másikkal lentől fölfelé. Gyógyító Asszony rám mosolygott, majd
mondott valamit Oootának, aki rögtön felém fordult.

– Gyere csak, neked mutatják – magyarázta. – Hallottuk, hogy a tied között te is gyógyító asszony vagy.

– Legalábbis azt hiszem – válaszoltam. Soha ne békéltem meg azzal a felfogással, hogy a gyógyítás kizárólag az orvoson és csodaszerein múlik. Évekkel korábban, maikor a gyermekbénulással vívtam csatámat, rádöbrentem, hogy a gyógyítás csupán csak egyik forrása a gyógyulásnak. Az orvosok segíthetnek a betegen, ha eltávolítják a testből, ami nem odavaló, ha injekciót adnak, helyükre rakják a csontokat, ám ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy a test egészséges lesz. Biztos vagyok benne, hogy sehol, soha, semelyik országban, semelyik korban nem létezett olyan orvos, aki mindig mindent meggyógyított volna. Legbelül mindenki gyógyító is egyben. Orvos abból lesz, aki felismeri és kiműveli saját tehetségét, hogy hivatása és legjobb tudása szerint odaadással szolgálja a közösséget. Most azonban nem volt idő vitára. Elfogadtam hát a kifejezést, amelyet Ooota használt és rájuk hagytam, hogy én a magam világában gyógyító asszonynak számítok.

Elmagyarázták, hogy a kezeket azért mozgatják föl-le a sérülés fölött, érintés nélkül, hogy újra összekapcsolják a törött részeket, s a láb ismét olyan legyen, mint amikor ép volt. A gyógyulás ideje alatt csupán duzzanat jelzi a beleset nyomát. Orvosságos Ember emlékeztette a törött csontot, hogy milyen volt természetes, egészsé-

ges állapotában. Ezzel megszüntette a fájdalmat, amely akkor keletkezett, amikor a csont kettétörve elvesztette harminc esztendő alatt kialakult formáját. Beszélgetett a csonttal.

A valódi dráma három főszereplője- Orvosságos Ember, a térdelő Gyógyító Asszony és hátán fekvő sebesült ekkor beszélni kezdett, mintha imádkozna. Orvosságos Ember a beteg bokája fölé tette mindkét kezét, de óvatosan, hogy ne érintse meg. Gyógyító Asszony ugyanígy a térdet vette kezelésbe. Közben különféle hangokon kántáltak. Hirtelen mindketten egyszerre felemelték a hangjukat és kiáltottak valamit. Nyilván meghúztak valamit, de én nem láttam belőle semmit. A csont mindenesetre visszacsusszant a semmibe, amelyből eddig kiállt. Orvosságos Ember összeszorította a felszakított bőrt, miközben intett gyógyító Asszonynak, aki nekilátott kibontani azt a két fursca, hosszú csövet, amelyet mindig magával hordott.

Hetekkel korábban kifaggattam gyógyító Asszonyt, hogyan vészeli át a nők a menstruációs időszakokat. Erre nádból, szénából és finom madártollból készült párnáskákat mutatott nekem. Megfigyeltem, hogy a nők ilyenkor magányosan félrevonulnak a pusztába, és ott hozzák rendbe magukat. A használt párnákat eltemették, úgy macska módjára. Egyszer megláttam, hogy egy asszony visszahozott valamit a tenyerében, és odaadta Gyógyító Asszonynak, aki kinyitotta a hosszú cső tetejét.

Megfigyeltem, hogy a csőben azokat a leveleket tartják, amelyekkel az én felhólyagzott, felsebzett lábamat és leégett bőrömet ápolták. Gyógyító Asszony betette a csőbe a rejtélyes valamit. Elég közel álltam hozzájuk, és amikor orromat megcsapta egy irtózatosan kellemetlen szag, rájöttem, hogy az a titokzatos valami egy alvadt vérdarab.

Aznap Gyógyító Asszony most nem a cső tetejét, hanem az alját nyitotta ki. Elmúlt a bűz. Nem éreztem semmiféle szagot. A tenyerébe ürítette a cső tartalmát: valami kátrányszerűséget, mely vastag és csillogó volt. Ezzel vette kezelésbe a sebszéleket, szépen elegyengette őket, miközben alaposan bekente a sérült felületet. Nem volt azután se kötözés, se sínbe rakás, se varrás, se mankó.

Túlestünk a megrázkódtatáson, és nekiláttunk a vacsorának. Az este folyamán az emberek felváltva fektették ölükbe Nagy Kővadász fejét, hogy kényelmesebben érezze magát fektében. Én sem maradtam ki, különben is meg akartam nézni a homlokát, kíváncsi voltam, van-e láza. A közelében akartam lenni annak az embernek, akin a kedvemért bemutatták gyógyító tudományukat. Ölembe tett fejjel, hunyorogva nézett föl rám.

Másnap Nagy kővadász lábra állt, és elindult a többiekkel együtt. Még csak nem is bicegett. Azt mondták, a reggeli szertartás csökkenti a csontsérülés fájdalmát és a puffedséget. Igazuk volt. Néhány napig figyelemmel kísértem, hogyan varasodik a fekete seb, majd hogyan kezd leszáradni. Öt nap múlva el is tűnt; ne látszott más, csak vékony forradás azon a helyen, ahol a csont átszúrta a bőrt. A férfi legalább hetvenkilós volt, ezért csak csodának tulajdoníthattam, hogy segítség nélkül ráállt a szabályosan kettétört csontra, amely ezek után nem szúrta át megint a bőrét. Tudtam, hogy a törzs minden tagja makkegészséges, de különös tehetségük volt ahhoz is, hogy mit csináljanak, ha súlyos betegség éri őket.

Hiszen ezek a gyógyító képességgel megáldott emberek sosem tanultak biokémiát vagy kórtant, mégis tisztában voltak az igazsággal, tudták, mit akarnak és mi a dolguk az egészség érdekében. .

Gyógyító Asszony megkérdezte tőlem: – Tudod már, meddig tart az örökké?

– Igen – válaszoltam. Értem már.

– Biztos vagy benne?

– Igen, az vagyok – erősítettem meg.

– Akkor hadd mondjak neked valami mást is. Az emberi lelkek csak látogatóban vannak ezen a világon. A lélek örökkévaló. Az emberek találkozása mind megannyi élmény, s az élményekből örökké tartó kapcsolatok lesznek. Az Igazak népénél teljes kört alkotnak az élmények. Nem szakítja meg, amint a mutánsok teszik. Ha valakit haraggal elhagyunk, s megbomlik a kör, akkor ezzel életünkben még máskor is találkozunk. Vagyis nemcsak egyszer szenvedünk, hanem újra és újra, míg meg nem tanuljuk a helyes cselekvést. Figyeljünk, tanuljunk, okosodjunk a történetből. Váljunk el békében, hálával, vagy ahogy ti mondjátok, szívünkben áldással.

Fogalmam sincs róla, hogy a fiatalember csontja gyorsan összeforr-e vagy sem. Nem volt lehetőségünk röntgenvizsgálatra, a sérült pedig csupán ember volt, nem csodalény, de mindez nem is számított. Az a lényeg, hogy nem voltak fájdalmai. Nem érzett utóhatásokat sem, a maga részéről – de a többiek is a magukéről – túlesett az élményen. Békés nyugalomban és remélhetőleg egy kicsit okosabban folytattuk utunkat. A kör bezárult, az ügyre senki nem fordított több időt és figyelmet.

Ooota elmondta, hogy a balesetet nem ők idézték elő. Csupán azt kérték a sorstól: ha úgyis jönnie kell, hát jöjjön egy ilyen eset, hadd legyen tanúja gyógyítási módszerüknek. Nem tudták előre, hogy lesz-e ilyen alkalom, ki lesz az áldozat, csak azt kívánták, hogy számomra legyen lehetőség a megismerésre. S amikor bekövetke-

zett a baleset, hálások voltak a sorsnak, amiért alkalmat adott nekik, hogy megosszák az élményt egy mutáns kívülállóval.

Akkor este én is hálás voltam, hogy betekinthessem ezeknek az állítólag civilizálatlan embereknek szűziesen titokzatos gondolkodásába. Szerettem volna még többet tudni gyógyítási módszereikről, de nem akartam, hogy miattam kockáztassák életüket. Nem volt kétséges számomra, hogy elég nagy feladat az is, ha valaki életben akar maradni az ausztrál pusztaságban.

Csupán arról feledkeztem meg, hogy olvasnak a gondolataimban, és szavak nélkül is tisztában vannak titkolt kíváncsiságommal. Este sokáig beszélgettünk a test fizikai valósága és létünk örökkévaló része közti kapcsolatról, valamint arról amit addig még nem érintettünk: hogy milyen szerepet játszanak az érzelmek az egészség és a jó közérzet szempontjából.

Azt vallják, hogy a dolgok iránt táplált érzelmeinknek nyoma marad. Rögzülnek testünk minden sejtjében, beépülnek személyiségünk, gondolkodásunk, örökkévaló énünk gyökereibe. Bár egyes vallások azt hirdetik, hogy az éhezőnek ételt, a szomjazónak italt kell adni, e törzs szerint nem az a fontos, amit adunk, és az sem, hogy kinek. A feltétlen szeretetelli segítség érzését kell átélni. Ha meglocsoljuk a tik-

kadt növényt, megitatjuk a szomjhalállal küszködő állatot, ha csak bátorítást adunk, azzal ugyanannyira közelebb jutunk életünk és teremtőnk megértéséhez, mint amikor ételt-italt adunk a rászoruló társunknak. Amikor az ember elhagyja e földi létet, lelkében ott van a lenyomata, hogy miként gazdálkodott érzelmeivel. Láthatatlan, megfoghatatlan érzések töltik ki örökkévaló lelkünket, mely különbséget tesz jó és rossz között. A cselekvés csupán eszköz, amely által az érzelem, a szándék, a gondolat megnyilvánul.

Az előző nap, a törött csontot helyére rakva, a két orvos östehetség pozitív gondolkodással vette rá a testet a gyógyulásra. Az eredmény legalább annyira múlt a szívükön és lelkükön, mint a kezükön. A sérült pedig felkészült, hogy befogadja a gyógyító erőt, hitt a gyors és teljes gyógyulásban. Döbbsen álltam a számomra csodának számító eredményt látva, amely az itteni emberek szemével nyilvánvalóan mindennapi volt. Eltűnődtem, hogy nálunk, Amerikában mily sok szenvedés kíséri a betegségeket, s e szenvedés lelki eredetű, nem a tudatunk, hanem a tudattalanunk irányítja.

Mi történne az Egyesült Államokban, ha az orvosok az emberi test gyógyulási képességében is hinnének, nemcsak az orvosságokban? Egyre nagyobb fontosságot tulajdonítottam az orvos-beteg kapcsolatnak. Ha az orvos nem bízik betege gyógyu-

lásában, azzal valóban ronthat a helyzeten. Már elég régóta tudom: ha az orvos azt mondja betegének, hogy nincs remény a gyógyulásra, akkor feltehetően az ő szakmai felkészültsége hiányos, az ő tudása nem elégséges. És nem arról van szó, hogy nincs remény a gyógyulásra. Ha azt a betegséget egy másik ember már legyőzte magában, az azt jelenti, hogy az ember szervezete képes megbirkózni az adott rendellenességgel. Hosszan beszélgettünk Orvosságos Emberrel és Gyógyító Asszonnyal, és rájöttem, hogy merőben új távlatból szemléltem az egészség és betegség viszonyát. – A gyógyulás független az időtől – mondták. – A gyógyulás és a betegség egy pillanat eredménye. Értelmezésem szerint ez azt jelentette, hogy az emberi test teljes egészében, minden sejtjében ép, egészséges, csupán egy pillanat kérdése, hogy valamelyik sejtben rendellenesség, zavar keletkezik. Aztán hónapok, talán évek telnek el, mire a tünetek jelentkeznek és diagnosztizálható lesz a betegség. A gyógyulás pedig ezzel éppen ellentétes folyamat. Az ember beteg, egészsége megrendül, és attól függően, hogy milyen társadalmi közegben él, gyógykezelésben részesül. Ismét egy pillanat műve, hogy a hanyatlás folyamata egyszer csak megtorpanjon, és a szervezet erősödni kezdjen. Az Igazak szerint testünk nem véletlenül válik valamely betegség áldozatává, hiszen testi valóságunk csupán eszköz, amelyen keresztül az örökkévaló tudat kapcsolatot tart a személyes tudatunkkal. Testünk figyelmeztet, és ekkor legjobb ala-

posan körülnéznünk, megvizsgálni, hogy vannak-e gyógyítandó sebeink: sérült kapcsolatok, megrendült bizalom, csontosodó félelem. Teremtőnkbe vetett hitünk gyengülése, megkérgesedett engesztelhetetlenség és így tovább.

Eszembe jutottak azok az amerikai orvosok, akik mostanában pozitív hozzáállást sugallva kezelik a rákos betegségeket. Legtöbbjüket nem nagyon szeretik a kollégák. Túlságosan "új", amit csinálnak. És most itt volt előttem a Föld őslakóitól származó nép, mely évezredekken keresztül megőrizte az öröklött, jól bevált módszereket és használják is őket. Mi pedig, az úgynevezett civilizált népek, tartunk a pozitív gondolkodástól, mert nem merünk hinni hasznában, inkább kivárunk, amíg néhány példán igazolódik működése. Ha súlyos beteg társunk minden lehetséges gyógykezelést megkapott, mégis a sír szélén áll, orvosa azt mondja a hozzátartozóknak, hogy megtett minden tőle telhetőt. Hányszor hallottam életemben a mentegetőzést: "Sajnálom, én már nem segíthetek. Isten kezében a döntés". Milyen gyermeken hangzik!

Nem hinném, hogy az Igazak természetfeletti gyógyítással gyógyítanak a betegségeket, a baleseteket. Bizonyos vagyok benne, hogy minden, amit tesznek, kiállná a mi tudományos vizsgálataink próbáját. Mi gépeket tervezünk, hogy tökéletesít-

sük az eljárásokat, ők pedig ékesen bizonyítják, hogy az elektromosság nélkül is boldogulhat az ember.

Az emberiség tévelyeg, küszködik, de Ausztrália kiemelkedő, modern egészségvédelmét csupán néhány ezer kilométer választja el attól a helytől, ahol az ősi orvoslás jóvoltából mindig is életet mentettek meg. Egy napon talán találkozik a két módszer, és tökéletes tudomány születik belőlük.

Micsoda ünnep lesz az a nap!

14 Totemek

A nap folyamán megváltozott, megerősödött a szél, és szemünket, egész testünket telefújta homokkal. Lábunk nyoma, ahogy megjelent a talajon, úgy el is tűnt, elfújta a szél. Szememet erőltetve próbáltam túlnézni a vörös porfelhőn – mintha vörös szemüveget tettem volna szememre. Végre menedékre leltünk egy sziklás hegygerinc tövében, és összekuporodva védtük magunkat a kíméletlen homokvihar elől. A bőrökbe bugyolálva kucorogtunk, az orrunk összeért. Beszélgettünk.

– Mit jelentenek nektek az állatok? – kérdeztem. – Totemek, törzsi jelvények, az ősökre emlékeztető jelképek?

– Egyek vagyunk – hangzott a válasz –, tanulunk erőt meríteni a gyengeségből.

Elmondták, hogy a barna sólyom, mely régóta követ minket, arra emlékezteti az embereket: olykor abban hisznek, amit éppen maguk előtt látnak. Ha fölemelkedünk, magasabbra törünk, az egész látóhatár kitárul szemünk előtt. Amikor a mután-

sok elpusztulnak a sivatagban, mert nem találnak vizet, valójában kétségbeesett haragjukba hálnak bele.

Az Igazak törzse szerint az emberiségnek még meg kell tanulnia, hogy úgy éljen, mint egy nagy család. Hisznek abban, hogy a világmindenség fejlődik, még nem végleges egész. Az emberek túl mohón vágynak a létezésre.

Meséltek a kengururól – erről a csendes, általában békés állatról, melynek magassága változatos, a hatvan, hetven centimétertől a két méterig, szőre puha, ezüstösszürke vagy rézvörös. A vörös kenguru születésekor akkora, mint egy babszem, s kétméteres lesz, mire megnő. Társaim szerint a mutánsoknak túl sokféle a bőrszínük és a testformájuk. A legfontosabb, amit a kengurutól megtanulhatunk, hogy sosem lép hátra. Nem is képes rá. Folyton előre megy, még akkor is, ha körbejár. Hosszú farka akár a fatörzs, elbírja egész testének súlyát. Sokan a kengurut választják jelképül, mert rokonságot éreznek vele, és mert felismerték: milyen fontos, hogy az ember megteremtse személyisége egyensúlyát. Én azonban szerettem visszatekinteni az életemre, a hibáimra és a rossz döntéseimre is; volt idő, amikor ez volt a legtöbb, amit tehettem. Hosszú távon ez aztán mindig előrelépést jelentett. A kenguru is ismeri a születésszabályozást, csak akkor szaporodik, ha körülményei megfelelőek.

Tanulhatunk a kígyótól is, amely gyakran levedli bőrét. Nem sokat fejlődik az ember, ha harminchét éves korában ugyanabban hisz, mint hétéves korában. Túl kell lépni a régi elképzeléseken, szokásokon, véleményeken, olykor még a barátokon is. Nehezen tanulja meg az ember, hogyan kell elhagyni dolgokat. A kígyó levedli bőrét, mert arra van szüksége. Nem férnek el az új dolgok, ahol kevés a hely. Aki eldobja régi ruháját, fiatalabbnak látszik és annak is érzi magát, bár nem fiatal. Az Igazak törzse nem érzi fontosnak, hogy számon tartsa az ember életkorát. A kígyó is mestere a rontásnak és a hatalomnak. De tanulságul ne feledjük, hogy e két adottságnak nem szabad eluralkodnia, mert pusztítóvá válhat. Sokfajta mérges kígyó létezik, amelyek mérgével embert lehet ölni. De a méreg nemcsak a gyilkolásban hatékony, hanem értelmes célra is használható. Jótékony ellenszere például a hangya-, a darázs- vagy a méhcsípésnek. A bennszülött törzs tiszteletben tartja a kígyók magánykeresését, hiszen az embernek is szüksége van egyedüllétre.

Az emu nagy termetű, erős testű madár, amely nem tud repülni. Gyümölcs-evő, s igen hasznos tevékenységet végez: a magokat nagy területen széthordja, amivel elősegíti az ehető növények terjedését. Nagy, zöldesfekete tojásokat rak. Ezt az állatot tekintik a termékenység jelképének.

Az Igazak népe, noha nincs már szabad kijárási a tengerhez, nagy becsben tartja a delfineket. A delfin volt az első állat, amellyel társalogni tudtak és amely a boldog, szabad életet jelentette. E játékos lényektől tanulták meg, hogy nincs versengés, nincs vesztes vagy győztes, csak játék, egyformán mindenki számára.

A pókok arra intenek, hogy nem szabad falánknak lenni. Példájuk azonban azt is mutatja, hogy a szükséges tárgyak nemcsak jók, hanem szépek és művésziek is lehetnek. De még arra is figyelmeztetnek, hogy könnyen válhatunk önteltté.

Beszélgettünk még a hangyák, a nyulak, a gyíkok és a vadlovak tanításáról is. Amikor megemlítettem kihalófélben lévő állatokat, akkor megkérdezték: vajon a mutánsok tisztában vannak- vele, hogy minden egyes kihalt faj közelebb hozza az emberiség végzetét.

A homokvihar végre elcsitult, kiástuk magunkat. Ekkor tudtam meg, társaim közös véleménye szerint milyen állatra hasonlítok. A hasonlóságot az árnyékom, a mozdulataim és hosszú, hangtalan léptű járásom alapján állapították meg. Nyomban neki is láttak, hogy lerajzolják az állatot a homokba. Százágra sütött a nap, ők kezük, lábukat, ujjait használták ceruzának. Elkészültek a fej körvonalai, valaki kis kerek füleket rajzolt hozzájuk. Megnézték az orromat, s ugyanolyan formát firkan-

tottak a homokra. Szellemasszony megrajzolta a két szemet, és azt mondta: a színe olyan, mint az enyém. Ezután apró pöttyökkel pontozták be a művet, én meg azon évszázadon, hogy lám, nem felejtették ki a szeplőimet sem.

– Nem tudjuk, milyen állat ez – mondták. – Nem Ausztráliában él. – Azt gondolták, az alighanem mitikus faj, nősténye szerzi vadászással a táplálékot, ideje nagy részét magányos kóborlással töltve. Kölykei biztonságát többre tartja, mint saját, vagy akár párja életét. Ooota mosolyogva hozzáfűzte: – Ez az állat általában szelíd, de azért éles fogai sem maradnak használatlanul.

Amikor megnéztem a kész rajzot, egy gepárdot pillantottam meg. – Ismerem ezt az állatot – mondtam. Elmeséltem mindent, amit ettől a nagy macskától tanulni lehet.

Nem felejtettem el, milyen csendes volt az éjszaka, a barna sólyom is elpihent, gondoltam.

Már a holdsarló is feljött a felhőtlen égre, amikor rádöbbsen, hogy gyakorlás helyett beszélgetéssel töltöttük az egész napot.

15 Madarak

Reggel Madár Nővér állt be a kör közepére. Felajánlotta, hogy megosztja tehetségét a csapattal, ha azzal mindenkinek a javára szolgál. Majd a Mindenható bizonyára alkalmat ad rá. Akkor már két vagy három hete nem láttunk madarat, kivéve az én hű barátomat, a bársonyos szárnyú, barna sólymot, amely időről időre megjelent mozgolódó táborunk fölött, és mind közelebb szállt hozzám.

A többiek nagyon izgatottak voltak, és addigra már én is hittem benne, hogy ha nagyon várjuk, a madarak egyszer csak megjelennek.

A napsugarak izzó narancsszíne a távoli hegyek oldalára tűzött, amikor megláttuk a közeledő szárnyakat. A színpompás madarak nagyobbak voltak, mint az én otthoni, kalitkában tartott törpepapagájom, de ugyanolyan tarkák. Olyan hatalmas raj volt, hogy a fürgén csapkodó szárnyaktól nem látszott az égbolt kékje. Hirtelen bumerángok hangja süvített bele a levegőbe, éles csiviteléstől kísérve. Mintha a madarak sürgetően rikoltozták volna: "Engem, engem, engem." aztán kettesével, hármasával pottyantak le a földre. Egy sem szenvedett a földön, azonnal elpusztult mind.

Este pompás vacsorát készítettünk, és sok szép színes tollal gazdagodtunk. Új fejpántok és melldíszek készülhettek, a nők számára pedig betétek a nehéz napokra. Megettük a húst. Az agyvelőt kiszedték és félrerakták. Szokás szerint megszáritották, hogy később gyógynövényekkel keverve orvosságnak, vagy vízzel és olajjal vegyítve cserzőanyagnak használják. A fölösleges részeket odaadták a dingóknak, amelyek kitartóan a nyomunkban vonultak.

Nem hagytunk kárba veszni semmit. A természet körforgásának megfelelően minden visszakerült a földbe. Olyan lakoma volt ez, ahol nincs maradék; igaz, egyetlen táborhelyünkről se hitte volna senki, hogy ott emberek ettek és aludtak.

Ezek az emberek tökéletes összhangban élnek a természet rendjével, nem zavarják meg a mindenséget.

16 A varrás

Aznap már nem ettünk többet. A tábortűz jól parázlott, időnként lángnyelvek lobbantak fel a határtalan égre. Néhányan körbeültük az izzó zsarátnokot. Mint a legtöbb amerikai bennszülött törzs, az itteniek is hittek benne, hogy ha körben ülnek, nagyon figyelniük kell egymást, különösen a szemben lévőket, mivel ő a lelki tükörkép. Amit a másikban becsülünk, azt a tulajdonságot magunkban is erősíteni akarjuk. A nem tetsző cselekedet, megjelenés vagy viselkedés pedig arra figyelmeztet, hogy ne kövessük a rossz példát. Az ember csak akkor ismeri fel mások jó vagy rossz tulajdonságait, ha maga is ugyanolyan erényekkel vagy gyengeségekkel rendelkezik. Egyedül az önfegyelemre és az önkifejezésre való készségünkben különbözünk. Társaim azt tartották helyesnek, ha az ember a saját elhatározásából változik meg. Mindenki meg tud változni, ha akar. Nincs megszabva, hogy mit vetközzünk le és mit szerezzünk meg. Másra csak a saját életünkkel tudunk hatni, azzal, ahogy és amit cselekszünk. Ez a hit erősítette a törzs tagjainak törekvését, hogy napról napra jobbak legyenek.

Én Varrómesterrel szemben foglaltam helyet. Az asszony előrehajtott fejjel ült, teljesen belemerült munkájába. Délután kérte meg rá Nagy Kővadász, akinek derekára csatolt szíjon hordott vízestömlője leesett a földre. Nem a nagy kengurubőr tömlő kopott el, amelyben kincsünket szállítottuk, hanem csak az egyszerű, övre csatolható bőrszíj.

Varrómester a fogával szakította el a természetes fonalat. Fogai simára és kicsire voltak koptatva. fölnézve munkájából így szólt:

– Nálatok, mutánsoknál nagy baj az öregedés. Kivénültök a munkából, aztán már nem vagytok hasznosak.

– Soha nem lehet annyira öreg az ember, hogy már semmit se érjen – tette hozzá valaki.

– Szerintem a mutánsok számára mindennél fontosabb az üzlet, mely azért alakult ki, hogy az emberek jobb tárgyakhoz jussanak, jobban kifejleszthessék egyéni tehetségüket, meggazdagodjanak. De az üzlet célja az üzlet. Minekünk ez nagyon furcsa, hisz mi a termékben valóságos dolgot látunk, az emberekben valóságos dolgot látunk, az üzlet azonban nem valóságos. Az üzlet csak fogalom, csak megegyezés, az

üzlet célja az üzlet, és nincs tekintettel semmire sem. Az ilyesmit mi nehezen értjük – fejtette ki Varrómester.

Úgy éreztem, beszélnem kell a szabad vállalkozás rendszeréről, a magántulajdonról, a részvénytársaságokról, a kötvényekről, a munkanélküli-segélyről, a társadalombiztosításról és a szakszervezetekről. Elmondtam, amit tudtam, az orosz típusú államról, a kínai és a japán gazdasági rendszer jellemzőiről. S mivel tartottam már előadásokat Dániában, Brazíliában, Európa-szerte, Srí Lankában, igyekeztem bemutatni az ottani életet.

Beszélgettünk az iparról és az ipari termékekről. Abban egyetértettek, hogy az autó egyes közlekedési eszköz. De nekik mégsem kéne, hisz olyan sokba kerül, hogy az ember a rabszolgájává válhat, aztán meg balesetbe keveredhet, vitákba, ellenségeket szerezhet, négy kerékre kell pazarolnia a drága sivatagi vizet. Egyébként is, ők sosem sietnek.

Elnéztem a velem szemben ülő Varrómestert. Sok figyelemreméltó jellemvonását becsültem. bár nem tudott olvasni, írni, mégis jól kiismerte magát a világ történelmében, a jelenkor eseményeiben. Tevékeny, alkotó asszony volt. Észrevettem, hogy ő már akkor felajánlotta segítségét Nagy Kövadásznak, mielőtt a férfi megkérte

őt, hogy javítsa meg a szíját. Volt életcélja, és annak élt. Beláttam, hogy igazuk van: sokat tanultam abból, hogy megfigyeltem a körben velem szemben ülő embert.

Kíváncsi voltam, vajon ő mit gondol rólam. Amikor kört formálva letelepedtünk, mindig került valaki velem szembe is, de nem tülekedtek a helyért. nem vitás, hogy azért, mert túl sokat kérdezek. Nem szabad megfeledkeznem róla, hogy ezek az emberek őszinték, és ha eljön az ideje, teljesen befogadnak majd maguk közé. Addig valószínűleg olyan vagyok, mint egy nyűgös gyerek.

Miután nyugovóra tértünk, még tűnődtem varrómester megjegyzésein. Az üzlet nem kézzelfogható, csak megegyezés, az üzlet célja az üzlet, és nincs tekintettel semmire: sem az emberekre, sem a termékekre, sem a szolgáltatásokra. Egészen pontos volt a meghatározás egy olyan embertől, aki még nem olvasott újságot, nem nézett televíziót, nem hallgatott rádiót. Abban a pillanatban örültem volna, ha az egész világ hallotta volna az asszony szavait.

Nem isten háta mögötti vidéknek kellene nevezni ezt a helyet, inkább az emberi világ közepének.

17 A gyógyító zene

A csapatban voltak olyanok, akik rendelkeztek azzal, amit a mi szavainkkal a zene gyógyító erejének lehetne nevezni. Nem valódi gyógyszer volt ez, amellyel fizikai értelemben gyógyítanak. Inkább valami csoda volt, amelynek birtokosa az egész csapatot jó közérzetre, vidámságra hangolta. Ooota elmagyarázta, hogy nagyra becsülik a csontok helyreillesztésének a tehetségét, de nem tartják többre, mint például az élőlények tevékenységét, a madarak tojásrakó képességét. Mindegyikre szükséges van a világnak, mindegyik személyhez, egyedhez kötődik. Egyetértettem vele és eszembe jutott, hogy jó lenne végre tojást enni.

Aznap kiderült, hogy nagy koncert van készülöben. Hangszerek természetesen nem voltak csekély poggyászunkban, de én már leszoktam a kérdezősködésről, hogy miként és honnan kerülnek elő bizonyos dolgok.

Délutánra érezhetően nőtt az izgalom, amikor a körülbelül hatméteres sziklafalakkal határolt, mindössze négy méter széles szurdokba értünk. Itt ütöttünk tábort éjszakára, és amíg a zöldségből és bogarakból álló vacsora készült, a zenészek felállították a színpadot. A szurdokban hatalmas növények voltak, hordó alakú terméssel.

A termést levágták és kikotorták belőle a tökbélre emlékeztető nedves részt, amelyet elrágcsáltunk. A magokat félretették. A magunkkal hozott bőrök közül néhányat ráfeszítettek a kivájt tökformákra, és bármilyen hihetetlen, máris készen álltak a nagyszerű dobok.

A közelben kiszáradt, korhadt fatörzs hevert, ágai közt termeszek laktak. Egyik ágát levágták, a rovarokat pedig lerázták róla. A termeszek teljesen kirágták a fa közepét, az üreg tele volt fűrészporral. Hosszú bottal kitisztították a korhadt belső részt, alaposan kifűjték, és kész is volt a hosszú, üreges cső. Mintha csak Gábiel arkangyal harsonáját láttam volna. Később tudtam meg, hogy ez az a mély hangon megszólaló fűvós hangszer, amelyet az ausztrálok didzseridúnak hívnak.

Egyik zenész botokat ütügetett össze, a másik két kövel verte hozzá a ritmust. Az összeszedett paladarabokat zsinórra kötve felaggatták, ezekből olyan hangot sikerült előcsalogatni, mint a csilingelő csengettyűké. Valaki más zsinagheghez erősített lapos fadarabból készült bűgattyút pörgetett, mely zűgva-bűgva szűlt. A muzsikűsok mesterien bántak a hangerűssűggel és a szurdok akusztikájű is pompásnak bizonyűlt. *Koncert* volt ez a szű valűdi értelműben.

Gyakran énekeltek is, akár egyedül, akár csoportosan, néha több szólamban. Egyik-másik daluk egyidős lehetett történelmükkel. Olyan énekeket hallottam tőlük, amelyek akkor születtek itt a sivatagos pusztában, amikor a fehér ember még nem ismerte a naptárt. Aztán jöttek a legfrissebb darabok is, amelyeket a tiszteletemre rögtönöztek. És újabb bölcsességgel leptek meg: "Ahogy a zenész szüntelenül keresi a legszebb hangot, úgy várja a zene a világmindenségben, hogy valaki megszólaltassa".

Mivel nem volt írásbeli kultúrájuk, a tudást, a dalok és a táncok őrizték és adták nemzedékről nemzedékre. Történelmi eseményeiket a sziklára rajzolták, vagy dalokban és jelenetekben örökítették meg. Mindennap énekeltek, hiszen elevenen kellett tartani a múlt történeteit, és meg kellett emlékezni az elmúlt kerek esztendőről is. Ha minden eseményt megörökítenek és időrendben sorba raknak, összeállna a világ több ezer éves történelmének képeskönyve.

Közvetlen tanúja lehettem annak, hogy miként élnek teljes életet ezek az emberek, akiknek szint semmilyen anyagi eszközük nincs. Az ünnepi koncert befejeztével a zenészek visszatették hangszereiket oda, ahol találták őket. A magokat elvetették, hogy jövőre is legyen utánpótlás. A sziklafalra jeleket festettek, így az utánuk jövő vándorok is könnyen rátalálnak a termésre. Letették a botokat, ágakat és köve-

ket, a zenészek önbecsülését kielégítette az alkotás öröme, a tehetség tudata. A muzsikos magában hordozza a zenét, nincs szüksége különleges hangszerekre. Ő maga a zene.

Mintha én is azon a napon ébredtem volna rá, hogy egész létünkben önkiszolgálók vagyunk. Mi tesszük gazdaggá életünket, magunkat ajándékozzuk meg, rajtunk múlik, mennyire vagyunk találékonyak és boldogok. Zeneszerzőnk és muzsikusaink emelt fővel vonultak el. – Igazán jó koncert volt – jegyezte meg az egyik. – Talán ez volt a legjobb – helyesbített a másik. Aztán meghallottam, amint a főszereplő így szólt: – Nemsokára Zenészsról Nagy Zenészre változtatom a nevemet.

Nem tartottam önteltnek. Ezek az emberek valamennyien tisztában voltak képességeikkel és azzal, hogy mindenkinek fejlesztenie kell és meg kell osztania a többiekkel azt a sok csodát, amely megadatott neki. Az új név felvételének ünnepélyes pillanata nem képzelhető el saját értékeink elismerése nélkül.

A törzs, tagjai tudomása szerint itt él az idők kezdete óta. A tudósok szerint legalább ötezer esztendeje laknak Ausztrália földjén. Csodálatraméltó, hogy évezredek alatt sem pusztították ki erdőiket, nem szennyezték be vizeiket, nem veszélyeztették az itt élő állatfajokat, nem fertőzték meg környezetüket, mégis mindig volt

elegendő ennivalójuk, megfelelő menedékük. Sokat nevetnek, ritkán sírnak. Hosszú életet élnek, termékenyek, egészségesek és lélekben erősek.

18 Álomvadász

Izgalmasan kezdődött a nap, amint szokás szerint kelet felé fordulva csoportba verődtünk. Csupán halvány fény jelezte a közelgő hajnalt. A kör közepén szellemasszony váltotta fel a törzsfőnököt, aki már befejezte reggeli imáját.

Szellemasszony sok testi tulajdonságában hasonlított rám. Ő volt az egyetlen a bennszülött nők között, aki többet nyomott hatvan kilónál. Habár a nagy forróságban való gyaloglástól és a napi egyszeri étkezéstől rengeteget veszítettem a súlyomból, még mindig elég zsírtartalékom maradt, szinte hájas voltam, és mély lábnyomokat hagytam magam után a homokon.

Szellemasszony ott állt hát a félkör közepén, és magasba tartott karral felkínálta szolgálatait az égben lakozó láthatatlan hallgatóságnak. *Eszközül ajánlotta magát, ha a Mindenható aznap őt kívánná közvetítőjéül választani.* Velem, a nagy vándorlás idejére örökbe fogadott idegennel akarta megosztani tehetségét. A könyörgés befejeztével hangosan köszönetet mondott. Ezután a többiek is megszólaltak, előre hálát adva a nap folyamán rájuk váró adományokért. Megtudtam, hogy más alkal-

makkor a szertartás csendben zajlik, telepatikus párbeszéd formájában, de mert én kezdőnek számítottam és vendég voltam, a kedvemért ezt a megoldást választották.

Késő délutánig gyalogoltunk rendületlenül, megállás nélkül. Útközben nem találtunk egyebet gyér növényzetnél. Én ezt megkönnyebbülten vettem tudomásul, mert így legalább nem voltak tüskék sem, amelyek beleálltak volna a talpamba.

Csupán késő délután törte meg a csendet valaki, mert a távolban észrevett egy törpefákból álló ligetet. Nagyon furcsa fák voltak, törzsükből hatalmas, bokorszerű, sűrű lombzat ágazott szerteszét. Ezt kérte, ezt várta annyira Szellemasszony.

Előző este, amikor leültünk a tűz köré, ő és három társa fogott egy-egy bőrdarabot, amelyeket keretekre varrtak jó erősen. Másnap így cipelték a kifeszített irhákat. Nem kérdeztem, mi célból. Megtanultam már, hogy mindent elmondanak, ha eljön az ideje.

Szellemasszony megragadta a kezemet, és mutogatva a fákhoz irányított. Néztem, de semmit sem láttam. Izgatottsága föltűnő volt. Alaposabban kutattam tekintetemmel, mígnem hirtelen megpillantottam egy hatalmas pókhálót. Vastag volt és erős, csillogott a sok száz szálból szőtt, mértani pontossággal tervezett mű. Most már majdnem mindegyik fán láttam egyet. Az asszony mondott valamit Oootának, aki

erre azonnal tolmácsolta szavait: válasszak magamnak egy pókhálót. Fogalmam sem volt, melyiket keressem, de annyit már tudtam, hogy a bennszülöttek ösztönös sugallatra döntenek. Ráböktem az egyikre.

Társam ezután a derekán viselt zacskóból illatos olajat vett elő, és körbekente vele a kifeszített bőrt. Ezután félrehúzta útjából a faleveleket, és a sík, olajos felületű alkalmassággal megközelítette a pókhálót, majd egyetlen gyors mozdulattal hozzányomta a hálózhoz, mely tökéletesen rásimult a feszülő bőrre. Láttam, hogy a többiek is megérkeztek, kiválasztottak egy-egy háló, és azok a nők, akiknél keret volt, ugyanolyan határozottan zsákmányul ejtették a finom szövédéket.

Mialatt mi eljátszadoztunk, a többiek tüzet raktak és összegyűjtötték a vacsora való: törpe fákon lakó kövér pókokat, gyökereket és egy répara emlékeztető gumót, amit még nem kóstoltam.

Vacsora után a tűz köré gyűltünk, mint minden este. Szellemasszony a tudományáról mesélt. Mindannyian egyedi lények vagyunk, mondta, s kivételes adottságokkal rendelkezünk, amelyek valódi tehetséggé válhatnak életünk során. Ő volt a törzs álomvadásza. A világon mindenütt minden ember álmodik, de nem mindenki képes emlékezni álmaira, vagy megfejteti jelentésüket. "Az álom a valóság árnyéka"-

magyarázta. Minden, ami létezik és megtörténik a valóságban, az megnyilvánul az álmok világában is. Ott keresendő minden válasz. A különleges pókhálók hasznos eszközei a dalokkal, tánccal kísért szertartásoknak, amelyeken útmutatást kérnek a mindenségtől, hogy hogyan értelmezzék az álmok jelentését, üzenetét. A megfejtésben Szellemasszony szokott segíteni.

Megértettem, hogy az álom fogalma magában foglalja a tudatosság különböző szintjeit. Van ősalom, amikor a gondolat megteremti a világot; van testen kívüli, mély, meditációhoz hasonló álom; van alvó, pihentető álom és így tovább.

A törzs álomvadászaira azért van szükség, hogy a többiek tanácsért folyamodjanak hozzájuk, ha úgy hozza a sors. Ha nem értenek valamit egymás közötti kapcsolataikban, ha egészségük miatt aggódnak, vagy kíváncsiak az események hátterében lévő okokra, az álmokhoz fordulnak, melyek hitük szerint világosan megadják a választ. Mi csak egyféleképpen, alvás közben álmodunk, ám az Igazak ébren, tudatosan is képesek rá. Nem szednek semmiféle szert, kizárólag megfelelő légzés-technikával és kellő összpontosítással, tudatosan lépnek be az álmok tartományába.

Először azt az utasítást kaptam, hogy táncoljak az álomvadással. A pörgés különösen jól sikerült. Erősen a kérdésre kellett gondolni, és forgás közben egyre

csak azt ismételgetni. A bennszülöttek szerint úgy kell pörögni, hogy a test hét megfelelő pontján fokozódjon az energia örvénylése egyenesen állva, karunkat széttárva, mindig jobbra.

Elég hamar elszédültem, leültem hát és eltöprengtem, hogy mennyire megváltozott az életem. Egy távoli földön, amelynek négyzetkilométerére nem egészen egy ember jut, de területe háromszorosa Texasénak, táncoló dervist játszom, fölve-rem a port, hogy közeget teremtsék, amely az álomvadászt összeköti a végtelen égbolttal.

A bennszülöttek csak akkor álmodnak éjjel, ha ők maguk hívják az álmot. Az alvás kizárólag a testük felfrissítésére szolgál, és nem a szunnyadó életerő ideje. Szerintük mi azért álmodunk éjszaka, mert társadalmunk nem engedi meg, hogy napközben tegyük, s a nyitott szemmel való álmodásról végképp semmit sem tudunk.

Elérkezett az ideje, hogy aludni térjünk. Elvackoltam magam a homokon, kis-párna gyanánt karomat tettem a fejem alá. Kaptam egy kis vizet, azt mondták, hogy felét rögtön igyam meg, a többit ébredés után. Ez segít majd visszaemlékezni ál-mom legapróbb részleteire is. A kérdés, amelyet töltöttem, beleivódott a tudatomba: Ha véget ér ez a vándorlás, mit kell majd tennem a tudással, amelyet itt kaptam.

Másnap reggel Szellemasszony Ooota tolmácsolásában arra kért, hogy meséljem el álmomat. Nem reméltem, hogy meg tudja fejteni a jelentését, hiszen semmi olyasmit nem álmodtam, ami Ausztráliára utalt volna, de azért elmondtam neki. Leginkább arra volt kíváncsi, mit éreztem, milyen érzéseket váltottak ki belőlem az álomban látott dolgok és történések. Meglepő volt, hogy mennyire kifaggatott, pedig tökéletesen ismeretlen volt számára a civilizált életforma, amelybe álomban vissza-kerültem.

Megtudtam, hogy viharos változások történtek életemben, és hogy sokan elhagytak, akikre pedig annyi időt, erőt pazaroltam. Ám azt is tudtam ár, milyen érzés higgadt, nyugodt, megbékélt embernek lenni, és ez az érzés bármikor előhívható bennem, amikor akarom és szükségem van rá. Rájöttem, hogy életem során több életet is élhetek és képes vagyok becsukni magam mögött a képzeletbeli ajtót. Már nem tudok azokkal az eddig elfogadott emberekkel, helyekkel, értékekkel, hitekkal élni. Lelkem épülésére már becsuktam egy ajtót, új életet kezdtem, s ezzel mintha a létra magasabb fokára léptem volna. S ami a legfontosabb. Semmit sem kell kezdenem a megszerzett információval. A helyesnek vélt elvek szerint éltem, olyan emberek között, akikhez a sors rendelt. Az ajtók kinyíltak előttem. Nem én üzentem. Én csak hírnök voltam.

Kíváncsi voltam, vajon a többiek, akik szintén táncoltak az álomvadással, mesélnek-e álmaikról? Ám mielőtt bármit kérdeztem volna, Ooota, mint aki olvas a gondolataimban, így szólt: – Szerszámkészítő kér szót. – Szerszámkészítő idős férfi volt, nemcsak szerszámot készített, hanem ecsetet, edényt és bármit, amire szükség volt. Az ízületi fájdalmai okát kutatta. Álmában teknősbékát látott, amely alig tudott kívánszorogni a holtágból, mert elvesztette két lábát, teste féloldalra dőlt. A Szellem-asszony álomfejtő szavaiból megtudta, hogy itt az ideje mesterségbeli utódját kinevelnie. Igaz, nagyon lelkiismeretesen végezte munkáját, de már nem lelte örömét benne, inkább kényszerből tette a dolgát. Változtatnia kellett, mert egyoldalúvá lett, már nem volt kiegyensúlyozott.

A következő napokban láttam szerszámkészítőt, amint társait tanítja. Megkérdeztem tőle, vannak-e fájdalmai. Ráncos arcán széles mosoly derült fel és így szólt: – Gondolkodás közben ízületeim rugalmassá válnak, mindenem mozgékony lesz. Nincsenek panaszaim.

19 Meglepetés vacsorára

Egy reggel Nagy Állatok Rokona mondott imát, amelyben tisztelettel szólította meg testvéreit. Igaz is, már jó ideje nem találkoztunk természetes állatokkal.

Ausztráliában kevés nagy állat él. Errefelé nincs elefánt, oroszlán, zsiráf és zebra, mint Afrikában. Furdalta az oldalamat a kíváncsiság, miféle meglepetést tartogat számomra a jövőendő.

Aznap fürge iramban szedtük a lábunk. Nem volt elviselhetetlen a hőség, a hőmérséklet valamivel kevesebb lehetett, mint negyvenöt fok. Gyógyító Asszony vastagon bekente gyíkból és növényből készült olajjal az arcomat és az orromat, de még többet tett két fülem csücskére. Nem számoltam, hány réteg bőr hámlott le rólam, de jó néhány lehetett: sokszor úgy éreztem, hogy nem lesz többé fülem, mert a nap szüntelenül perzselte. Szellemasszony volt a megmentőm. Társaim válságstábot alkotva azonnal találtak orvosságot bajomra, bár az ilyesmi szokatlan volt számukra. Mulatságos alkalmatosságot készítettek, régimódi fülvédőre emlékeztetett, amelyet nálunk azelőtt télen viseltek. Szellemasszony fogott egy inszalagot, kört csinált be-

lőle, Varrómester pedig tollakat erősített hozzá. Ezzel takarták be két fülemet, de előtte jól bekenték olajjal. Felszabadító érzés volt.

Vidáman telt a nap. Kitalálósdit játszottunk gyaloglás közben. Társaim állatokat, hullőket utánoztak, vagy múltbéli eseményeket játszottak el, mi, többiek pedig igyekeztünk megfejtetni a rejtvényt. Egész nap nevettünk. Útitársaim lábnyomát már nem láttam annyira egyformának; kezdtem észrevenni az egyéni jellegzetességek apró eltéréseit is.

Közeledett az este, s csak akkor jutott eszembe, hogy körülnézzek a sík vidéken. Az előttünk elterülő pusztá sárgás színét a zöld árnyalatai tarkították. Amint előrébb jutottunk, néhány fát pillantottam meg. Addigra már nem lepődtem meg azon, hogy az Igazak népe előtt lépten-nyomon a legkülönbébb dolgok bukkannak fel a semmiből. Tiszta lelkesedésük, amellyel a legkisebb ajándékot fogadták, átragadt rám is.

Előttünk álltak hát a nagy állatok – négy vad teve –, és eleget akartak tenni tiszteletet érdemlő rendeltetésüknek. Csak egyetlen nagy púp nőtt rajtuk, és nem voltak olyan ápoltak, mint cirkuszban vagy állatkertben látható rokonaik. A teve nem

őshonos Ausztráliában. Annak idején szállítás, közlekedés céljára hozták ide őket, és néhány állatnak sikerült túlélnie a hajtókat.

Megálltunk. Hat felderítő kilépett a csapatból, és két csoportra oszolva előrement. Hárman kelet, hárman nyugat felől közelítettek az állatokhoz. Néma csöndben, behúzott nyakkal lopakodtak. Mindenkinél volt bumeráng, lándzsa, hajítódárda. Az utóbbi hosszú fanyélből és lándzsahegyből álló eszköz. A teljes kar és a csukló összehangolt mozdulatával nagyon pontosan lehet célozni vele, és a hajítótávolság megháromszorozódhat. A tevecsordában egy hímet, két nőtényt és egy fiatal, ég növendék állatot láttunk.

A vadászok éles szemmel gyorsan felmérték a csapatot. Később elmesélték, hogy szavak nélkül, azonnal eldöntötték. Az idősebb nőtényt kell elejteniük. Kísérőtársaim a dingók módján megérezték, melyik a leggyengébb állat, mely szinte hívójeleket küld a vadászoknak: kapja meg létezéséért a tiszteletet e napon, és hadd éljen tovább az erősebb. A villámtámadás beszéd és kézjelzés nélkül, tökéletesen időzítve, összehangoltan zajlott le. Egy lándzsahegy pontosan a fejet, a másik ugyanabban a pillanatban a mellet érte, és az állat azonnal elterült. Három életben maradt társa nyomban elvágatott, patáik hangja még sokáig hallatszott.

Mély gödröt ástunk, alját és oldalát vastagon kibéleltük száraz fűvel, Nagy Állatok Rokona késével úgy nyitotta föl az állat hasát, mint egy villámzárat. Meleg levegő szisszent ki belőle, s vele együtt megcsapta orrunkat a langyos vér erős, jellegzetes szaga. Kiszedték a belső részeket, a szívet és a májat félretették, mivel a törzs nagyra becsüli a két szerv fáradhatatlan erejét és szívósságát. Orvosszemmel megfigyeltem, hogy milyen óriási mennyiségű vasat fogyasztanak rendszertelen és kiszámíthatatlan érkezéseik során. A vért különleges tömlőbe öntötték, amelyet gyógyító Asszony ifjú tanítványa hordott a nyakában. Félretették a patákat is, mert mint megtudtam, azok is sok mindenre használhatók. Persze fogalmam sem volt, mire.

– Mutáns, ez a teve a te kedvedért érte meg a felnőttkort – kiáltotta felém az egyik mészáros, és fölemelte az állat óriási hólyagját.

Nem volt titok, hogy elepedek a vízéért, s egyfolytában keresték számomra a megfelelő méretű hólyagot, hogy jókora vizestömlőt készíthessenek belőle. Ennél jobbat nem is találhattak volna.

Láthatóan olyan legelőn jártunk, melyet kedveltek az állatok, mert rengeteg trágyakupacot láttunk. A sors iróniája, hogy olyasmit találok becsesnek, amiről ré-

gebben még beszélni is undorító lett volna. Lám, akkor meg boldogan és hálásan kaptam fel az ürüléket, mert csak becses fűtőanyagot láttam benne.

Amúgy is vidám napunk még több nevetéssel és tréfálkozással ért véget, amikor megvitattuk, hol hordjam a vizesstömlőt: a derekamon, a nyakamba akasztva, vagy hátizsákként. Másnap néhányan a teve irháját emelték napernyőnek a fejük fölé, így folytattuk utunkat. A védelmül szolgáló bőr így kikészítve gyorsabban szárad. Előzőleg alaposan megtisztították, majd bekenték a fák kérgéből kivont cserzőanyaggal. Mivel a teve túlságosan nagy volt, a maradékhúst csíkokra vágták. Ami nem főtt meg jól a gödörben, azt faágak végére kötözték.

Néhányan mint zászlót cipeltük keresztül a sivatagon az ágakat, amelyeket természetes módon konzerválódott a szélben lobogó, száradó tevehús.

Nem mindennapi felvonulás volt, annyi bizonyos.

20 Csokoládé helyett hangya

Olyan perzselőn tűzött a nap, hogy szememet csak hunyorgatva tudtam kinyitni. Pórusaimból gyöngyözött az izzadság, patakokban folyt végig két mellem, ráncaim és hajlataim közt, minden lépésnél éreztem, hogy összedörzsölődő combom csuromvizes. Még a lábam feje is verejtékezett. Ilyet még nem éltem át. Elhagytuk a kellemes, ötvenfokos hőmérsékletet és tűrhetetlen hőségbe kerültünk. Talpam furcsa alakzatba torzult. Az ujjaim hegyétől a sarkamig, a külső talpélemtől a belsőig csupa hólyag volt, s a külső hólyagok alatt még frissebbek keletkeztek. Úgy éreztem, leszárpad a lábam.

Elesigázva bandukoltunk. Az egyik asszony egyszer csak eltűnt a sivatagban, majd jókora, legalább méteres, üde zöld ággal bukkant fel ismét. A közelben nem láttam ilyen növényt. Frissnek és egészségesnek látszott, pedig körülöttünk minden kiégett, szikkadt, csontszáraz volt. Senkinek nem jutott eszébe megkérdezni, honnan szerezte az ágot a Vidámságnak nevezett nő. Ő volt a játékmester, aznap este neki kellett megszerveznie a közös időtöltést. Azt javasolta: játsszunk teremtetést.

Átkeltünk egy nagy hangyabolyon, amelyben ijesztő, kövér potrohú, két-háromcentis hangyák nyüzsögtek. A többiek biztattak: finom étel a hangya. Ezúttal ezekben a sürgő kis állatokban tisztelhattuk aznapi vacsoránk egyik fogását. A mézhangyáknak ez a fajtája is gömbszerű hasában tárolja a mézet. Nem nő meg akkorára, mint a dús növényzet között élő rokonai, méze is kevésbé édes, sűrű és aranysárga. Nem csoda, hiszen itt gyűjtik a mézet ezen a kopár, napszitta, szeles vidéken. Az ízletán talán a kandiscukorra emlékeztet leginkább. Az emberek kinyújtják a kezüket, összegyűjtenek rajta néhány hangyát, majd szájukba veszik a kezüket és kiszívják a mézet a kis állatokból. Az arckifejezésekből ítélve nagyon finom lehetett. Tudtam, hogy tőlem is elvárják, hogy előbb-utóbb megkóstoljam, így hát elszántam magam. Megfogtam egy hangyát, és gyorsan bekaptam. Nem szabad egészben lenyelni, el kell harapni, aztán lehet élvezni a méz ízét. Nekem mindenesetre nem sikerült. Nem tudtam megbírkózni a nyelvemen izgó-mozgó lábakkal, és ráadásul a hangya az ínyemre mászott. Kiköptem. Később tüzet gyújtottunk, a hangyákat levélbe csomagolva megsütötték parázson, s én egyszerűen lenyaltam őket, mint megolvadt csokoládét a csomagolópapírról. Van olyan jó, mint a narancsvirágméz. Persze városban aligha lenne ennyire kapós.

Este Játékmester darabokra tépte a napközben talált levelet. Nem számolta ki, ahogyan mi szoktuk, mégis mindenkinek pontosan egy levél jutott. Amíg szétosztotta a darabkákat, mi dalra fakadtunk. Aztán elkezdődött a játék.

Először csak egy levéldarab feküdt a homokon, aztán még egy, majd még egy, míg az ének tartott. Figyeltük az alakuló formát, kirakósjátékot játszottunk. Gyűltek a darabkák a földön, a szabályok szerint bármelyik részletet el lehetett mozdítani, ha valaki úgy érezte: az ő darabja illik a helyébe. Ebben az igazán közösségi, nem versenyszerű játékban nem számított a sorrend. Hamarosan kirajzolódott homokban egy levél felső része. Mindnyájan felugráltunk, örültünk, kezet ráztunk, ölelkeztünk. A fele ment le a játéknak, melyben mindenki részt vett. Aztán megint nekigyürkőztünk és komolyan belemerültünk. Hamarosan rám került a sor, jól szemügyre vettem a formát és letettem a darabkámat. Később újra megnéztem a képet, és már nem tudtam eldönteni, melyik volt az én darabkám. Visszaültem a helyemre. Ooota kérdés nélkül is megértette, hogy mi a bajom, és hozzám fordult:

– Ne aggódj. Igaz, úgy látszik, mintha a kis levelek külön darabok volnának, mint ahogy egy-egy ember is külön példánynak látszik, de tudjuk, hogy egyek vagyunk. Ezért hívják ezt a játékot teremtésnek.

Ooota tolmácsolta a többiek magyarázatait is. – Mindnyájan egyek vagyunk, de ez nem jelenti azt, hogy nem különbözünk egymástól. Minden ember egyedi. Nem tölthetik ki ketten ugyanazt az űrt. Amint a levelet darabkái teszik teljes egészé, minden egyes léleknek is megvan a maguk külön helye. Mindenféle kitérőt tehetünk, de előbb-utóbb visszakerülünk a magunk helyére. Van, aki nem térne le a kitaposott ösvényről, más meg szeret fáradtságos kerülőutakon járni.

Arra lettem figyelmes, hogy mindenki engem néz. Erre felálltam, és odamentem a kirakóhoz. Már csak egyetlen folt maradt kitöltetlenül, s a megfelelő darabka néhány centiméterrel távolabb hevert. Amikor elhelyeztem az utolsó mozaikot, üdv-rivalgás harsant a tágas pusztaságban, bele a végtelenségbe, amely magába öleli az emberiség e maroknyi csapatát is.

A távolban falkányi dingó emelte föl foltos pofáját és elnyújtva vonyított a bársonyosan fekete égre, amelyen apró gyémántokként ragyogtak a csillagok.

– Az embernek az a sorsa, hogy végigjárja életútját. Mi egyenes ösvényt járunk be a világmindenségben. A mutánsok többféle hitet követnek; azt vallják, hogy minden ember útja más, ami az egyiknek megváltás, az a másiknak semmit nem jelent, mint ahogy nem egyféleképpen gondolkodnak az örökkévalóról sem. Holott az

az igazság, hogy ugyanazt az életet éljük mindannyian. Csak egyetlen folyamat van. Egyetlen faj létezik, csak az árnyalatok különfélék. A mutánsok pedig vitatkoznak, hogy hogyan nevezzék Istent, milyen templomba járjanak, melyik napon és milyen szertartás szerint imádkozzanak, hogy eljött-e Isten a Földre, hogy mit jelentenek tanításai. Holott egy igazság van. Ha megsértünk valakit, magunkat sértjük meg. Ha segítünk valakin, magunkon segítünk. Húsból és vérből vagyunk mindannyian, szívünk és szándékaink azonban különböznek. A mutánsok évszázadokban gondolkodnak. Az Igazak az örökkévalóságban. Egyetlen egész vagyunk, őseinket, meg nem született unokáinkat, minden életet beleszámítva.

Miután befejeztük a játékot, odajött hozzám egy férfi, és azt kérdezte: igaz-e, hogy van olyan ember, aki élete végéig sem ébred rá, hogy milyen adottságokat kapott a teremtetőtől. El kellett ismernem, hogy egyes elkeseredett betegeim úgy érzik. Elment mellettük az élet, mások viszonyt tudják, hogy tettek valamit. Igen, vallottam be, minálunk sokan nem hisznek saját adottságaikban, és az élet értelmére csak haláluk órájában gondolnak. Ahogy ezt mondtam, a férfi szemében könny gyűlt, megrázta a fejét, mint aki képtelen megérteni, hogy ilyesmi megtörténhet.

– Miért nem hisztek benne, hogy aki egyetlen embert is boldoggá tesz a dalával, az jó dolgot művel? Ha egyvalakin segít, az is jó. Egyszerre úgymint csak egyen lehet segíteni – mondta.

Megkérdeztem tőlük, hallottak-e Jézusról. – Természetesen – válaszolták. – A hittérítők azt mondták róla, hogy ő Isten fia. A mi idősebb fivérünk. A Mindenható emberi megtestesülése. Őt illeti a legnagyobb hódolat. Sok-sok évvel ezelőtt eljött a mutánsokhoz, hogy megmutassa nekik, hogyan kell élniük, de ők elfelejtették. Jézus nem fordult meg a mi népünk között, pedig bizonyosan megtehetette volna, hiszen mi mindig itt éltünk. Ám üzenete nem nekünk szólt, nem ránk vonatkozott, mert mi nem felejtettük el a tanítást. Mi neki tetszően éltünk. Hozzá híven. Önmagunkhoz híven. – Egy pillanatra elhallgattak, majd így folytatták: – A Mindenható megfoghatatlan. Ti a forma rabjai vagytok. Nem tudtok elképzelni semmit, ami láthatatlan, kézzelfoghatatlan. Nekünk Isten, Jézus, a Mindenható nem egyszerűen csak a dolgokat körülvevő vagy a bennük lévő lényeg. Ő a minden.

E törzs számára az élet, a létezés egyenlő a mozgással, a haladással, a változással. Eleven és holt időben gondolkodnak. Az emberek akkor holtak, amikor mérgesek, csalódottak, sajnálják magukat vagy félnek valamitől. A lélegzés nem azonos az étellel. Csupán azt jelzi a többieknek, hogy készen áll-e már a test az eltemetetés-

re, vagy sem. Mindazonáltal nem minden lélegző ember létezik elevenen. Nem haszontalan megtapasztalni negatív érzelmeket, a rossz lelkiállapotot sem, de épeszű ember nem erre vágyik. Amikor a lélek emberi testbe költözik, játszani kezd: megismeri a boldogságot, a szomorúságot, a féltékenységet, a hálát és a többi érzést. Ám az embernek az a dolga, hogy okuljon tapasztalataiból és eldöntse, mi a fájdalmas és mi a kellemetlen számára.

Később a sport, a játék került terítékre. Meséltem nekik az Egyesült Államok népszerű sporteseményeiről, és azt is bevallottam, hogy a labdajátékosokat jobban megfizetjük mint a tanárokat. Szerettem volna bemutatni nekik egy játékot. Azt javasoltam: álljunk egy vonalba és fussunk, amilyen gyorsan csak tudunk. Aki a leggyorsabban fut, az lesz a győztes. Gyönyörű, hatalmas barna szemükkel először rám meredtek, aztán egymásra. Végül megszólalt az egyik. – Ha egy valaki győz, akkor az összes többi veszít. Mi ebben a mulatságos? A játék arra való, hogy jókedvre derítsen. Miért készítenél bárkit is arra, hogy győzzön vagy veszítsen? Furcsa szokás, nehéz felfogni. Nálatok ezt élvezik az emberek? – Elmosolyodtam, és némán meg ráztam a fejemet.

A közelünkben állt egy kiszáradt fa, gyorsan segítőtársakat kértem, levágtunk egy nagy faágat, egy sziklára fektettük, és máris készen volt a mérleghinta. Jó mulat-

ság volt, még a legidősebbek is vígan hintáztak le s föl. Vannak dolgok, miket nem csinálhat egyedül az ember, mondták, ilyen ez az újonnan megismert mulatság is. Hetven-, nyolcvan-, kilencvenéves emberek önfeledten, felszabadult gyerekként élvezték a játékot, amelyben nincsenek győztesek és vesztesek.

Hosszú állatbeleket összekötve megtanítottam őket ugrókötelezni, aztán négyzeteket rajzoltam a homokba, és megmutattam nekik az ugróiskolát. Végül besötétedett, elfáradtunk, testünk pihenni vágyott. Elnapoltuk a szórakozást.

Hanyatt fekve hosszan elnyújtózkodtam és belefeledkeztem a vakítóan szikrázó, csillagos égbe. Nem hiszem, hogy a drágakövek szebben ragyognak egy ékszerbolt kirakatának sötét bársonyán. Szememet mint mágnes vonzotta a legkáprázatosabba fénylő csillag. Ez a látvány döbrentett rá, hogy ezek az emberek nem öregszenek meg, mint ahogy mi. Testük persze elfonnyad és elszárad, de csak úgy, mint a gyertya fogy: lassan, fokozatosan. Náluk nem fordul elő, hogy húszéves korukban egyik, negyvenéves korukban másik szervük felmondja a szolgálatot. Itt ismeretlen fogalom a nálunk oly gyakori stressz.

Testem lassan lehűlt. Sokat szenvedtem előtte, de megérte. Elgondolkodtam, hogyan mesélhetném el otthon, amit itt átéltem. Talán nem is hinnének nekem. Igen,

erre föl kellett készülnöm. Valószínűleg elképzelhetetlennek tartanák ezt az életmódot. Ám abban biztos voltam, hogy a testi gyógyítás csak akkor ér valamit, ha az ember örök, néha megsebzett, vérző, fájó lelkének ápolásával párosul.

De hogyan? – kérdeztem magamtól, és szememet nem tudtam levenni a csilagos égről.

21 Az élen

Amint felkelt a nap, hirtelen nagyon meleg lett. Aznap a reggeli szertartás különleges élményt hozott: engem állítottak a félkör közepére, arccal kelet felé. Ooota azt tanácsolta, hogy a magam nyelvén köszöntsem a Mindenhatót, és kérjem imában a napi áldást.

A szertartás végén, induláshoz készülődve Ooota felvilágosított, hogy rám került a sor, én vezetem a csapatot, nekem kell az élre állnom. – De én alkalmatlan vagyok erre – mondtam. – Nem tudom, merre kell mennünk, hol találunk bármit. Igazán megtisztelő, de én csakugyan képtelen vagyok elvezetni benneteket.

– Nem mondhatsz ilyet – biztattak. – Itt az ideje, hogy megpróbáld. Csak így ismerheted meg otthonodat, a Földet, az élet formáit, kapcsolatodat minden láthatóval és láthatatlannal. Ma neked kell vezetned. Egy darabig jó hátul kullogni, kellemes középben elvegyülni a többiekkel, de egyszer mindenkre rákerül a sor, és akkor az élre kell állni. sosem érted meg a vezető szerepét, ha nem érezted magadon a felelősséget. Előbb-utóbb kivétel nélkül mindenkinek meg kell ismernie a különféle szerepeket, ha nem ebben az életben, akkor egy másikban. Egy módja van, hogy kiálljuk a

próbát: neki kell gyürkőzni. Így vagy úgy, valamilyen szinten addig kell újra meg újra próbálkozni, míg nem sikerül megtennünk, amire elszántuk magunkat.

Így hát elindultunk: én az élen. Iszonyatos forróság volt, a hőmérséklet jóval meghaladta a negyvenöt fokot. Napközben megálltunk, és az éjszakai takarókból árnyékot vontunk magunk fölé. Miután mérséklődött a meleg, ismét nekivágtunk az útnak, és még akkori is mentünk, amikor máskor már tábort verünk. Menet közben se növényt, se állatot nem láttunk – nem volt ennivalónk. Vizünk sem. A levegő továbbra is fojtogató maradt a nem szűnő hőségtől. Végül feladtam és megálljt vezényeltem.

Éjszaka segítségért fohászkodtam. Nem volt ételünk, se innivalónk. Könyörögtem Oootának, de elutasított. Kértem a többieket, akik, bár nem ismerik nyelveimet, biztosan megértik szívem szavát.

– Segítsetek nekem! Segítsetek rajtunk! – ismételtettem egyre, de senki nem válaszolt.

Inkább arról beszélgettek, hogy ideig-óraig mindenki az utolsó sorban menetel. Gondolkodóba estem: vajon nálunk a csavargók, a hajléktalanok beletörődnek-e az örök áldozat szerepébe? A legtöbb amerikai szívesen elvegyül a középmezőnyben. Nem túl gazdag, de nem is túl szegény. Nem szenved halálos betegségben, de nem is

egészen egészséges. Erkölcsileg nem makulátlan, de nem bűnöző. Előbb vagy utóbb azonban nem ártana mindannyiunknak előrelépni, az élre állni, ha felelni akarunk önmagunkért.

Úgy aludtam el, hogy kiszáradt, megduzzadt nyelvemmel cserepes ajkamat nyalogattam. Nem tudtam, vajon az éhségtől, a szomjúságtól, a hőségtől vagy a kimerültségtől szédülök-e.

Másnap reggel megint az én vezetésemmel indultunk útnak. A forróság aznap sem kímélt bennünket. Torkom összeszorult, nyelni nem tudtam. Nyelvemet már kemény taplónak éreztem, mintha többszörösére duzzadt volna, olyan volt, mint a két fogsorom közé szorult száraz spongya. Alig kaptam levegőt. Nehézkesen préseltem tüdőmbe a perzselő levegőt, és megértettem, miért adnak hálát ezek az emberek a koala mackóéhoz hasonló orrukért. Széles, nagy lyukú szaglószerük könnyebben megbirkózik a belélegzett meleg levegővel, mint az én pisze európai orrom.

A kopár látóhatár egyre ellenségesebbnek tűnt. Mintha szembe akarna szállni az emberiséggel, mintha nem is ehhez a világhoz tartozna. Ez a föld ellenállt minden haladásnak, és most az élettől is idegenné vált. Nem voltak utak se, repülőgépek a magasban, nyomát sem lehetett látni semmiféle élőlénynek.

Tisztában voltam vele, hogy ha a bennszülöttek nem segítenek, valamennyien odaveszünk. Vonszoltuk magunkat, minden lépés fájdalmas erőfeszítés volt. A távolban sötét, súlyos esőfelhőt pillantottunk meg. Gyötrelmesen messze volt tőlünk, mi pedig képtelenek voltunk olyan gyorsan haladni, hogy idejében odaérjünk és élvezhessük áldásos ajándékát. Még annyira sem kerültünk a közelébe, hogy legalább jótékony árnyékában részesülhessünk. Csak távolról sóvárogtunk, és úgy éreztük magunkat, mint akinek az orra előtt elhúzzák a mézesmadzagot.

Aztán egyszer csak felkiáltottam. Talán mert bizonyítani akartam, hogy jön még ki hang a torkomon, talán csak merő kétségbeesésből, de hasztalan. A föld, mint lesben álló, rémületes szörnyeteg elnyelte a hangot.

Hűvös vízzel teli medence káprázata jelent meg szemem előtt, de amint közelebb értem a helyhez, csak homokot láttam.

Még egy nap telt el ennivaló, víz és segítség nélkül. Éjjel annyira elcsigázott, beteg és csüggedt voltam, hogy még a párnaként használt bőrt is elfelejtettem a fejem alá tenni. Azt hiszem, egyszerűen csak kidőltem és álomba zuhantam.

A harmadik reggel odamentem egyenként mindenkihez, és térden állva könyörögtem, olyan hangosan, ahogy elgyötört testem erejéből futotta: – kérlek benne-

teket, segítsetek nekem! Tegyetek valamit, hogy megmeneküljünk! – Nagyon nehezemre esett a beszéd, hiszen nyelvem annyira kiszáradt, hogy folyton a szájpadrólomhoz tapadt.

Figyelmesen néztek rám, de csak álltak némán, mosolyogva. Szerintem azt gondolhatták: "Mi is éhesek és szomjasak vagyunk, de ez a te erőpróbád, nekünk pedig az a dolgunk, hogy mindenben támogassunk, amit meg kell tanulnod." Vagyis senki nem segített rajtam.

Csak mentünk és mentünk. Megállt a levegő, semmi sem rezdült, az egész világ merő fenyegetés volt. Mintha minden ellenem szegült volna. Nem volt segítség, nem volt kiút. Elkábultam a hőségtől, testem érzéketlenné vált, mindenem zsibbadt. Alig éltem. A teljes kiszáradás jelei mutatkoztak rajtam. Éreztem, hogy semmi kétség: meghalok.

Gondolataim csapongtak. Eszembe jutott a fiatalságom. Apám, aki keményen dolgozott a Santa Fe-i vasútnál. Olyan jóvágású, kedves ember volt! Mindig volt ideje, hogy szeretetet, támogatást, bátorítást adjon számomra. Anyám otthon volt, értünk élt. Mindig enni adott a csavargóknak, akik pontosan tudták, hogy a mi házuk az egyetlen a városban, ahonnan nem dobják ki őket. A nővérem kitűnő tanuló

volt, csinos és szeretnivaló, órákig elnéztem, ha találkára készülődött. Arról ábrándoztam, hogy ha megnövök, olyan leszek, mint ő. Felidéztem az öcsém képét, ahogy átölelte a kutyánkat, ahogy panaszkodott, hogy az iskolában a lányok a kezét fogdosásák. A három testvér három jó barát volt. Bármilyen történt is, mindig kiálltunk egymásért. Az évek múltával azonban messzire kerültünk otthonról. Azon a napon a családom nem sejtette, hogy milyen nagy bajban vagyok a messzi Ausztráliában. Olvasztam már, hogy a haldokló előtt felvillan az egész élete. Agyamban nem úgy pergett le az életem, mint egy videofilm kockái, hanem össze-vissza tolakodtak elő a legkülönbözőbb emlékek. Láttam magam, amint az edényt törölgetve állok a konyhában és nehézkesen betűzöm a szavakat. A hosszú "légkondicionálás" szóval mindig meggyűlt a bajom. Eszembe jutott első szerelmem, egy tengerész, aztán a templomi esküvőm, a szülés csodája – első gyermekem a kisfiam volt, a lányomat otthon szültem. Felidéztem valamennyi munkahelyemet, iskoláimat, az egyetemi diplomámat, tanulmányaimat, aztán eljutottam a felismeréshez, hogy itt fogok meghalni az ausztrál sivatagban. Mi volt ez az egész? Valóra váltottam, amiért megszülettem? Édes Istenem! – könyörögtem magamban, segíts megértenem, mi folyik itt.

És akkor azonnal megkaptam a választ.

Több mint tízezer mérföldet utaztam amerikai otthonomtól, de gondolkodásomban egy lépést sem tettem előre. Egy bal féltékéjű világból érkeztem. Olyasmin nevelkedtem, amiben a logika, az ésszerűség, az olvasás, az írás, a matematika, az ok-okozati összefüggés volt a meghatározó; itt pedig, ebben a jobb féltékéjű valóságban olyan emberek között vagyok, akik sosem használják az én úgynevezett tudományos fogalmaimat, civilizált kellékeimet. Őket a jobb agyfélteke irányítja, teremtőképességeikre, képzeletükre, ösztöneikre, megérzéseikre, a lélekre hagyatkoznak. Nem tartják fontosnak, hogy szavakba öntsék közlendőjüket, hiszen megtehetik – nevezük bárminek – gondolatátvitel, ima, meditáció közvetítésével. Én hangos szóval könyörögtem, esedeztem segítségért. Milyen ostobának tűnhettem a szemükben! Ők bizonyára csendben tették volna, lélek a lélekhez, szív a szívhez, ember a minden létezőt összefogó világmindenség tudatához. Egészen addig a pillanatig másnak, tőlük nagyon különbözőnek tartottam magam. Pedig hányszor mondták, hogy mi egyek vagyunk, és ők együtt élnek a természettel, de addig én megmaradtam külső szemlélőnek. Távol tartottam magam. Eggyé kellett válnom velük, a világmindenséggel, és meg kellett tanulnom úgy kifejezni magam, ahogy az Igazak népe teszi. És ekkor végre sikerült. Gondolatban köszönetet mondtam ezért a felfedezésért, és némán ki-

áltottam: "Segítség! Kérlek benneteket, segítsetek!" Elismételtem magamban azokat a szavakat, amelyeket reggelenként tőlük hallottam:

"Hadd tanuljak, ha számomra és minden élő számára az a lehető legjobb."

Hirtelen, talán sugallatra, megszólalt bennem valami: "Tedd a követ a szád-ba". Körülnéztem, kavics után kutatva, de nem találtam. Mindenütt csak finom homok és homok. Megint azt súgta a belső hang: "Tedd a követ a szád-ba". Akkor eszembe jutott a kavics, amelyet annak idején választottam, és már három hónapja a ruhám mellrészébe csomózva hordtam. Egészen megfeledeztem róla. Most előkerestem, és a számba vettem. Csodák csodája, ahogy megforgattam nyelvemmel a kavicsot, azonnal megindult a nyáltermelésem. Megint tudtam nyelni. Volt már remény. Talán nem halok meg aznap.

"Köszönöm, köszönöm, köszönöm" – hajtogattam gondolatban. Legszívesebben sírva fakadtam volna, ha a teljes kiszáradás küszöbén maradtak volna még könnyeim. Ehelyett tovább esedeztem segítségért: "Képes vagyok tanulni. Megteszek mindent, amit kell. Csak segíts, hogy vizet találjak. Nem tudom, mit csináljak, mit keressek, merre menjek".

Újabb gondolat hasított belém: "Légy víz. Légy víz. Ha azzá tudsz válni, találász vizet". Fogalmam sem volt róla, mit jelenthet ez az egész. Nem volt értelme. Légy víz! Hiszen az lehetetlen! Persze ezt bal agyféltekém beidegződései súgták, amelyekről már-már sikerült megfeledkeznem.

Félretettem hát minden ésszerűséget, és megnyitva magam az ösztönös megérzés előtt, behunytam a szemem és megpróbáltam vízzé válni. Így folytattam utamat, minden érzékemre figyeltem. Éreztem a víz illatát, ízét, hallottam, láttam. Hűvös voltam és kék, áttetsző és zavaros, nyugodt és fodrozódó, jeges és langyos, pára, gőz, eső, hó, verejték egyszerre, én magam a szomjoltó, csobbanó, áradó és határtalan víz, mely minden lehetséges formájában bennem testesült meg.

Sík vidéken vágtunk keresztül, amerre csak a szemünk ellátott, mindenütt csak síkság. A táj egyhangúságából csupán egy alacsony, vörösesbarna halom emelkedett ki, egy másfél méternyi magas homokdűne, tetejét sziklás perem szegélyezte. Mintha tévedésből került volna a barátságtalan kopárságba. Szinte önkívületben fölmásztam a tetejére, szemem félig lehunyva a vakító fénytől, és leültem a köré. Ahogy lenéztem, láttam, hogy ott állnak az én hű, odaadó, szerető társaim, és fülig érő szájjal mosolyogva néznek föl rám. Erőtlenül én is mosolyra húztam a számam. Kinyújtottam hátrafelé a kezemet, meg akartam támaszkodni, és valami nedveset

érintettem. Azonnal megfordultam. Hátam mögött a peremen, amelyen ültem, jókora, körülbelül háromméteres átmérőjű, fél méter mély gödröt pillantottam meg, tele csodálatos, kristálytisztá vízzel, amely a tegnapi nagy felhőből eshetett le.

Őszintén hiszem, hogy az első korty langyos víz közelebb vitt Teremtőnkhez, mint egész addigi életemben az összes imádság, templomi áhítatosság.

Óra nélkül nem lehettem biztos benne, de nem telhetett el harminc percnél hosszabb idő azóta, hogy megpróbáltam vízzé válni. Ennyi kellett, hogy boldog rivalgással dughassuk fejünket a kútszerű mélyedésbe.

Nem tudtunk betelni szerencsénkkel, boldogan ünnepeltünk, s ekkor egy megtermett hulló bukkant fel mellettünk. Hatalmas volt, úgy festett, mintha az őskorból felejtették volna ott. Nem káprázat, nagyon is valóságos lény. Ígéretesebb vacsoráraláló nem is kerülhetett volna utunkba, mint ez az elképzelhetetlen külsejű állat. Valósággal belerészegedtünk a lakoma gyönyörébe.

Akkor éjjel végre megvilágosodott előttem, hogy mit jelent a bennszülöttek hite, hogy a táj tükrözi az ősök jellemvonásait. Ez a sziklába vájt csészeforma, amely a síkságból türemkedett elő, talán egy régi-régi ősanya tápláló keble lehetett, s meg-

kövült testével megmentette az életünket. Elkereszteltem a dombocskát Georgia Catherine-nek – így hívták az édesanyámat.

Mint már annyiszor, ismét fölnéztem a bennünket körülvevő végtelen égre, és hálát adva beláttam, hogy a világ valóban a bőség földje. Tele van kedves emberekkel, akik segítenek, amikor fel akarjuk adni az életünket. Mindenütt van étel és víz is, ha képesek vagyunk egyformán adni és kapni. Ám mindabból, amit életemben kaptam, a lelki támaszt, a szellemi útmutatást tartottam a legtöbbre. Van segítség minden nehéz helyzetben, még a halállal való viaskodásban is, amelyen immár túljutottam.

22 Az eskü

Amióta a törzzsel együtt éltem, nem különböztettem meg a hét napjait. Még azt sem tudtam pontosan, melyik hónapban járunk. Az időnek egyáltalán nem is volt jelentősége. Egyszer azonban az a különös érzésem támadt, hogy Karácsony van. Hogy miért, nem tudom. Nem jelezte pompásan feldíszített karácsonyfa, se tojáslikőrös kristályüveg. De alighanem aznap volt december huszonötödike. Ez eszembe juttatta a hét napjait, és egy esetet, amely néhány évvel korábban történt a munkahe-lyemen.

A várószobában két lelkész vallási vitába bonyolódott. Beszélgetésük egyre hevesebb csatározássá fajult, ahogy erővel próbálták meggyőzni egymást, hogy a Biblia szerinti szombat szombatra vagy vasárnapra esett-e. Itt az isten háta mögött ne-
vetségesnek tűnt a szóváltásuk. Új-Zélandban már elmúlt Karácsony, amikor az Egyesült Államokban Karácsony este volt. Magam elé képzeltem a piros vonalat, amely a világatlaszban az óceán kékjét metszi. Itt kezdődik s itt áll meg az idő. A folytonosan mozgó óceán egy láthatatlan határvonalán születik újjá a hét minden napja.

Eszembe jutott egy péntek este, amikor a Szent Ágnes Középiskola diákjaként az Allen vendéglő egyik padján ültem. Előttünk hatalmas húsok feküdtek érintetlenül, vártuk, hogy éjfél után az óra. Ha egyetlen harapás húst eszünk pénteken, az halálos bűn, örök kárhozat lett volna. Néhány év múlva megváltozott a szabály, de azt hiába kérdezgettem, hogy mi történt azokkal a boldogtalan, kárhozott lelkekkel, akik a húsevésben találtattak bűnösnek. Olyan ostobának tűnt ez az egész.

Arra gondoltam, nincs méltóbb megünneplése a karácsonynak, mint az Igazak népének életmódja. Ők a mi fogalmaink szerint nem ülnek évente különféle ünnepeket. Valamikor az év során mindenkinek kijut az ünneplésből, de nem a születésnapjáról emlékeznek meg, hanem egyéni adottságait, a közösségért tett érdemeit, szellemi, lelki fejlődését magasztalják. Eszükbe sem jut, hogy az öregedés ünneplésre méltó volna: ám a fejlődés annál inkább.

Különleges adottságáról az egyik asszonyt Időmérőnek nevezték el. Tudtam, hogy hitük szerint mindannyian többféle tehetséggel rendelkezünk és fejlődőképeseek vagyunk. Azt a nőt az idő művészenek tekintették, társát, Emlékezőt az emlékek részletes felidézése mesterének. Kértem az asszonyt, avasson be a mesterségébe, mire ő azt válaszolta: majd ha a törzs tagjai eldöntik, hogy érdemes vagyok-e rá. Idejében megtudom én is.

Három este folyt a tanácskozás, de nem értettem belőle semmit. Kérdezősködés nélkül is tisztában voltam vele, mi a beszélgetés tárgya: beavassanak-e a titokba, vagy sem. Azt is sejtettem, hogy nem a személyem miatt mérlegelnek, hanem azért, mert mutáns vagyok. Amint később megtudtam, a törzsfőnök vállalta védelmemet, Oootának jutott az ügyész szerepe. Végül megszületett a döntés: beavatnak olyasmibe, amibe kívülállót még sosem vontak be. Az időméréshez valószínűleg túl sok ismeretre van szükség.

Folytattuk vándorutunkat. Megváltozott a táj, a homokon kívül már volt szikla, gyér növényzet, itt-ott dombok, a terep sem volt már olyan sík, mint amilyen eddig keresztülvergődtünk. Kitaposott csapás látszott a földön, ki tudja, e sötét bőrű nép hány nemzedéke járt rajta. Nem hangzott el vezényszó, ám egyszer csak megállt a csapat, és két férfi előrement. Két fa között széthúzták a bokrokat, és az ott lévő nagy köveket félregurították. Feltárult a hegy oldalában nyíló barlang bejárata, amelyet a szél telehordott homokkal: a férfiak gyorsan kiásták. Ooota így szólt hozzám:

– Nem sokára megismerheted az időmérés tudományát. Majd meglátod, mi okozott nagy töprengést társaimnak. Addig nem léphetsz be erre a szent helyre, amíg meg nem esküszöl, hogy nem fogod elárulni e barlang titkát.

Engem kint hagytak egyedül, a többiek pedig bementek. Füstszalagot éreztem, keskeny füstcsíkot láttam felszállni a dombot takaró szikla alól. Kisvártatva a bennszülöttek egyenként hozzám járultak. Először a legfiatalabb jött: megfogta a kezemet, belenézett a szemembe és bennszülött nyelven mondott valamit, amit ne értettem. Aggódását azonban nagyon is átéreztem: mit fogok én kezdeni azzal a tudással, amelyet éppen most készülnek átadni nekem.

Hanghordozása, beszédének ritmusa, el-elhallgatása elárulta, hogy népének féltett kincsét először mutatják meg egy mutánsnak.

Másodiknak egy asszony, Mesemondó lépett elém. Ő is a kezébe vette a kezem, úgy beszélt hozzám. A szikrázó napsütésben arca még sötétebbnek látszott, vékony szemöldöke kékesfeketének, a pávatoll és a szeme fehérje pedig vakítónak, akár a kréta. Intett Oootának, hogy jöjjön oda és közvetítsen. Amíg a férfi beszélt, az asszony fogta mindkét kezem és mélyen a szemembe nézett:

– Meg volt írva, hogy ide kellett jönnöd, erre a földrészre. Már születésed előtt egyezséget kötöttél, hogy találkozol valakivel, és kölcsönös előnyökre együttműködsz vele. Az is benne volt az egyezésben, hogy addig nem kutatsz utána, amíg be nem töltöd az ötvenedik évedet. Most eljött az idő. Azonnal ráismersz a másira, hiszen ugyanabban a percben születtetek és lélekben azonosak vagytok. A szerződés a ti örökkévaló lényetek legmagasabb szintjén kötöttetett.

Megdöbbszemtem. Ugyanezt hallottam egy különös fiatalembertől egy étteremben, amikor Ausztráliába érkeztem. És most szinte szóról szóra megismétli ez az idős bennszülött asszony.

Mesemondó ezután fogott egy marék homokot, és a tenyerembe szórta. Aztán még egyszer belemarkolt a homokba, majd tenyerét kinyitotta, a homok lepergett ujjai között. Intett, hogy tegyem én is ugyanazt. Ezt négyszer megismételtük, a négy elem – a víz, a tűz, a levegő és a föld – nevében. Ujjaimhoz finom szemcsék tapadtak.

Egyenként léptek ki a barlangból, kezemet fogva mindenki beszélt hozzám. Ooota azonban már nem tolmácsolta szavaikat. Aki elmondta, mait akart, visszament a barlangba, majd kilépett a másik. Időmérő az utolsók között jött ki, de nem egye-

dül. Emlékező volt vele. Így hármásban fogtuk egymás kezét és körbe-körbe jártunk. Még mindig összekulcsolt ujjainkkal megérintettük a földet, azután felálltunk és az ég felé nyújtottuk karunkat. A hét irány – észak, dél, kelet, nyugat, fent, lent és bent – nevében hétszer megismételtük a mozdulatot.

Az utolsó előtti Orvosságos Ember volt, az utolsó a törzsfőnök. Ooota kísérte őket. Elmondták, hogy az ősrégi szent helyeket már nem tudhatják magukénak a bennszülöttek, ők sem. Minden törzs számára legszentebb helye az Uluru, mai nevén Ayers-szikla volt. A világ legnagyobb monolitja, ez a több mint négyszáz méter magas hatalmas vörös szikla, ma már turisztikai látványosság. Úgy nyüzsögnek rajta a látogatók, mint a hangyák, hegymászás után a kirándulók elégedetten visszatérnek a közeli hotelba, és fennmaradó idejüket uszodák fertőtlenített vizében lubickolva töltik. Noha hivatalos vélemény szerint a helyhez egyaránt joguk van az angol állampolgároknak és az őslakosoknak, az igazság az, a szikla már nem szent, már nem szolgálhat szent szertartás színhelyéül.

175 évvel ezelőtt a mutánsok táviróvezetékei már elkezdték behálózni a területet. Az őslakosoknak más helyet kellett keresniük, ahol a törzsek összegyűlhetnek. Azóta eltűnt az ősi művészet, nyomuk veszett a történelmi faragásoknak és ereklyéknek. Néhány emlék az ausztrál múzeumokban talált menedékre, de a legtöbbjüket

elhordták a világ minden tájára. A sírokat feldúlták, az áldozati helyeket kifosztották a bennszülöttek szerint a mutánsok azt hitték. Ha összerombolják az ősi rítus színhelyeit, azzal elpusztítják az őslakosság eredeti vallását is. Nem jutott eszükbe, hogy az emberek bárhová elmehetnek. A szent helyek megszüntetése azonban valóban nagy csapás volt, mert a fontos törzsi találkozásokra azután már nem kerülhetett sor. Ez volt a kezdete a bennszülött lakosság teljes szétforgácsolódásának. Volt, aki küzdött ellene és meghalt a vesztes csatában. A többség a fehér ember világát választotta, elkápráztatta az ígért bőség, a korlátlan mennyiségű étel, és a rabszolgaság törvényesen elfogadott nyomorúságában lelte halálát.

Ausztrália első telepesei fegyencek voltak, akiket hajókon hurcoltak ide, láncra verten. Így oldották meg a brit fegyházak túlszűfoltosságát. Még a rabok őrzésével megbízott katonák is olyan emberek voltak, akiket a királyi bíróságok szívesebben tudtak távol az országtól. Nem véletlen, hogy az elítéltekből, miután letöltötték büntetésüket, és pénz és munka nélkül szabadlábra kerültek, többnyire kegyetlen rabszolga-felügyelők lettek. Olyan emberek fölött gyakorolhattak hatalmat, akik gyengébbek voltak náluk. A szenvedő szerep az őslakosoknak jutott.

Ooota elmesélte, hogy törzse körülbelül tizenkét nemzedékkel ezelőtt került ide.

– E szent hely tartotta s tartja életben népünket az idők kezdete óta, amikor a föld burjánzóan zöld volt, és amikor a nagy vízözön elsöpört mindent. Népünk biztonságban élt itt. Nem kutatták repülőgépek, a fehérek nem bírták a sivatagi körülményeket, aki idemerészkedett, itt lelte halálát, így nem is jutott beljebb. A bennszülötteken kívül nagyon kevés ember tudott e hely létezéséről, a mi fajtánk ősi emléktárgyait mégis a tieitek vették el. Nem maradt másunk, csak amit látni fogsz itt a föld felszíne alatt. Egyetlen más ausztráliai törzs sem őrizhetett meg semmit sem történelmének emlékeiből, csak a mieink. A mutánsok mindent elvettek tőlünk. Ez minden, ami maradt egy egész népből, egy egész fajtából, isten igaz népéből, a bolygó egyetlen, igaz emberi lényéből.

Gyógyító Asszony aznap másodszor is odajött hozzám, és egy edényben piros festéket hozott magával. A törzs által használt színek, egyebek között a test négy alkotóelemét jelképezik: a csontokat, az idegeket, a vért és a szöveteket. Kézmozdulataival jelezte, gondolataival sugallta, hogy fessek pirosra arcomat. Miután elkészültem, mindenki előjött, és én mindegyikük szemébe nézve szigorúan esküt tettem, hogy soha senkinek nem árulom el e szent hely hollétét.

És ezzel bebocsátást nyertem.

23 Álomidő

Odabent hatalmas, tömör sziklafallal határolt tér volt, amelyből többféle átjáró nyílt. A falakat színpompás zászlók, a természetes sziklaperemeket domborművek díszítették. Amit a sarokban láttam, attól úgy éreztem: elment a józan eszem, hiszen valóságos édenkerti csoda tárult szemem elé! A hegy tetején lévő kövek úgy helyezkedtek el, hogy a napfény beszűrődött közöttük. Tisztán hallottam a kövön csöpögő víz hangját, amely a föld alatti sziklacsatornában szakadatlanul csörgedezett tovább. Természetesen egyszerű, de nemes és felejthetetlen látvány volt.

Még sohasem láttam embereket, akik ennyire méltók lettek volna a személyes tulajdonukra. A barlangban tartották a szertartásokon használt kegyszereket csakúgy, mint a szépen kidolgozott takarókat, a halomba rakott, puha irhákat és bőroket. Vágóeszközöket láttam, amelyeket tevépatákból készítettek. Fölfedeztem egy termet, amelyet múzeumnak véltem. Egész gyűjteményt pillantottam meg olyan tárgyakból, amelyeket hosszú évek óta hoznak magukkal a városokba felderítőútra induló bennszülöttek. Voltak ott újságokból kivágott képek televízióról, számítógépről, autóról, tankról, rakétaszállítóról, automata gépről, híres épületekről, a legkülönfélébb ember-

fajtákról, de még csábítóan talált ingyenségekről is. Őriztek ajándékba kapott nap-szemüveget, radírt, övet, villámzárt, biztosítótűt, csipeszt, hőmérőt, elemet, tollat, ceruzát és néhány könyvet.

Az egyik zugban anyagot szőttek. A szomszédos törzsek ugyanis gyapjával és más fonallal kereskedtek egymás közt, de még takarókat is csináltak fakéregből és alkalmanként kötelet fontak. Végignézttem, hogyan dolgozik egy férfi, aki éppen az ölébe fektetett fonalakat sodorta össze. Újabb és újabb szálakat csavart hozzá, míg elég hosszú kötél nem lett belőle. Aztán több szálát összefogva különféle vastagságú köteleket készített. Sok mindenben felhasználják a hajszálakat is. Akkor még nem tudtam, hogy az irántam való tapintatból takarják el testüket, mert tisztában vannak vele, hogy engem zavarba hoznának ruhátlanságukkal.

Egyik ámulatból a másikba estem, miközben Oootát hallgatva folytattam a felfedezőutat. Beljebb helyenként fáklyára volt szükség, de a nagy csarnok mennyezetén keresztül beszűrődött a leggyengébben derengő fény is, mivel a hegy tetején lévő köveket kívülről el lehetett mozdítani. Kiderült, hogy az Igazak népének barlangja nem egyszerűen csak imádságra szolgál, hiszen életünk szinte minden pillanata szertartásokból áll. Számunkra ez a legszentebb hely, ahol megemlékeznek történelmükről, ahol az igazságot, értékeiket őrzik. Menedék is, ide rejtőznek a mután-

sok világa előtt. Miután visszamentünk a legnagyobb terembe, Ooota fából és kőből készült szobrokra hívta fel a figyelmemet. Kísérőm orrlyuka még jobban kitágult, miközben azt magyarázta, hogy a fejdíszek jelzik: mit ábrázol a szobor. A rövid fejdísz jelképezi az ember gondolatait, emlékezetét, értelmi képességeit, a testi érzékelést, a gyönyört és a fájdalmat, mindent, ami a tudathoz és a tudatalattihoz tartozik. A hosszú fejdísz szimbolizálja az alkotó ént, melynek segítségével hasznosítjuk a tudást, felfedezzük a még nem létező dolgokat, átélünk valóságos vagy természetfölötti jelenségeket, okulunk a bölcs tapasztalatokból, amelyeket minden eddigi létezőtől kapunk. Az embereket hajtja a tudásszomj, de időnként megfélelkeznek arról, hogy a tudásnak megfelelő formában kell megnyilvánulnia. A hosszú fejdísz jelenti tökéletes énünket, örökkévaló lényünket is, amely segít eligazodnunk, valahányszor döntenünk kell, hogy amire készülünk, az valóban a javunkat szolgálja-e. A harmadik szobor fejdíszre eltakarta a faragott arcot, hátul pedig a földig ért. Ez jelképezte a háromféle megközelítési módot: a fizikait, az érzelmit és a szellemi.

A szobrokat a legapróbb részletekig kidolgozták, de legnagyobb meglepetésemre az egyiknek hiányzott a szembogara. Világtalan jelkép volt. – Azt hiszik az emberek, hogy a Mindenható látja őket és úgy ítél fölöttük – magyarázta Ooota. – Mi

pedig azt valljuk, hogy ő már minden élőlény szándékát és érzelmeit nagyon jól ismeri.

Az az éjjel volt az egész vándorút legfelejthetlenebb élménye. Akkor értettem meg, miért vagyok ott és mit várnak tőlem.

Ünnepséget rendeztünk. Figyeltem a művészeket, akik fehér tajtékporból festéket készítettek: kétárnyalatú okkert és citromsárgát. Játékmester néhány centiméter hosszú botocskákat fogott, az egyik végüket szétrágta és ecsetet csinált belőlük. A festők keze alól bonyolult minták és állatfigurák kerültek ki. Engem tollruhába öltöztettek, amelyben sok finom, vaníliaszínű emutoll volt. Én személyesítettem meg a nevető jégmadarat. Az volt a szerepem a szertartás jelenetében, hogy eljátsszam a hírnök madarat, amely üzenetet visz a világ legtávolabbi tájaira. A jégmadár szép, szívós, erős testű, nagy becsben tartott lény, hangos kacagása sokszor a majmok lármás makogását juttatja az ember eszébe.

Először énekeltünk és táncoltunk, majd kisebb kört alkottunk. Kilencen voltunk: a törzsfőnök, Ooota, Orvosságos Ember, Gyógyító Asszony, Időmérő, Emlékező, Békítő, Madarak Fia és jómagam.

A törzsfőnök pontosan velem szemben foglalt helyet, lábát maga alá húzta, mintha párnán ült volna; előre hajolt, egyenesen a szemembe nézett. Valaki a körön kívülről kezébe adott egy folyadékkal telt kőserleget. Belekortyolt. Átható tekintetét, amellyel a szívem mélyére látott, nem vette le rólam, míg a serleget átadta a jobbján ülőnek. Azután így szólt:

– *Mi, a Mindenható igaz népének törzse elhagyjuk a Földet. Eldöntöttük, hogy fennmaradó időnkben a szellemi lét legmagasabb fokán éljük az életet: szüzséséget fogadtunk, a test önmegtartóztatását választottuk. Nem lesznek többé gyermekeink. Amikor elmennek legfiatalabbjaink is vége lesz ez emberi fajnak.*

Örökkévaló lények vagyunk. Több hely van a világmindenségben, ahol a lelkek arra várnak, hogy kövessenek bennünket és megtestesüljenek. Mi az első lények közvetlen leszármazottai vagyunk. Az idők kezdete óta kiálljuk a túlélés próbáját, rendíthetetlenül őrizzük az ősi értékeket és törvényeket. A mi közösségi tudatunk tartja egységben a Földet. És most eljött az ideje, hogy elhagyjuk e helyet. Az emberek megváltoztak, elherdálják lakóhelyünk lelkét. Elmegyünk, hogy az égben egyesítsük.

Rád esett a választás, mutáns hírnök, hogy megmondd a tiednek: mi elmegyünk innen. Elhagyjuk Földanyánkat. Könyörgünk, hogy belássátok végre, mit tesz a ti életmódotok a vizekkel, az állatokkal, a levegővel, mit tesztek önmagatokkal. Könyörgünk, hogy rátaláljatok a helyes útra, és ne engedjétek elpusztulni ezt a világot. Most még visszanyerhetitek az igazi létezés sérthetetlen szellemét. Még van idő, hogy kellő figyelemmel, törődéssel véget vessetek a bolygón tomboló pusztításnak, de mi már nem tudunk tovább segíteni nektek. A mi időnk lejárt. Megváltoztak az esőzések, megindult a fölmelegedés, és látjuk, hogy évről évre fogyatkoznak a növények, az állatok. Tovább már nem tudunk emberi formát adni a lelkeknek, mert hamarosan víz és élelem nélkül marad a sivatag.

Megvilágosodott az elmém. Most végre megértettem. Azért fedték fel magukat és kerestek egy kívülállót, mert hírnökre volt szükség. De miért éppen engem választottak?

Felém nyújtották a serleget. Ittam egy kortyot. Égette a torkom, olyan íze volt, mintha ecetet és whiskyt keverték volna össze. Továbbadtam az edényt.

A törzsfőnök még nem fejezte be. – Most ideje nyugovóra térni, megpihentetni testedet, gondolataidat. Jó éjszakát, nővérem. Holnap ismét beszélgetünk.

Békítő férfias, idős arca olyan gyűrött és barázdált volt, akár a vidék, amelyen végigvándoroltunk. Belekezdett hát a történetbe, mely szerint az idők kezdetén, amelyet ők *álomidőnek* neveznek, minden szárazföld egy volt. A Mindenható megteremtette a világosságot, és az első napkelte szilánkokra zúzta az örökös sötétséget. A végtelen űrt milliónyi égitest töltötte ki, köztük a mi bolygónk. Egyhangú és élettelen volt, felszíne kopár, csupasz. Néma csönd vont köréje burkot. Egyetlen virág sem hajladozott, szellő sem rezdült. Nem verte fel madárdal az űr némaságát. Ekkor a Teremtő értelmet adott az égitesteknek, mindegyiknek mást és mást. Először életet lehelt a miénkbe, azután megszülettek a vizek, a levegő, a föld. Az élet minden formájában megjelent. Az én népem szerint a mutánsok számára nehezen felfogható az, akit Istennek neveznek, mert csak formákban képesek gondolkodni. Mi nem úgy képzeljük el a Mindenhatót, mintha nagysága, alakja és súlya volna. Ő a lényeg, a teremtés, a tisztaság, a szeretet, a mérhetetlen, kifogyhatatlan erő. Sok törzsi legenda szól a szivárványkígyóról, az erő és tudatosság áramlásának jelképéről, hiszen az áramlás kezdetét teljes nyugalom előzi meg, aztán megindul a hullámozás, s belőle hang, szín és forma keletkezik.

Megértettem, hogy Ooota nem az éber vagy akár alvó emberi lény tudatosságát igyekezett tolmácsolni, hanem a teremtő tudatot. Mert az a minden, a lényeg.

Benne él a kövekben, a növényekben, az állatokban, az emberiségben. Isten megteremtette az embert, ám testünk csupán örökkévaló lelkünk házául szolgál. Szerke a világegyetemben vannak helyek, amelyek más örök életű lényeknek adnak otthont. Törzsük hite szerint a Mindenható először megteremtette az asszonyt, és aztán varázsolta életre a világot. A Mindenható nem személy. Ő Isten, a legfőbb lény, a határtalan jószág, az oltalmazó hatalom. Energiáját kiterjesztette mindenre és megteremtette a világot.

Hitük szerint Isten a maga képmására alkotta az embert, de nem fizikai értelemben, hiszen ő testetlen. A lelkek szintén Isten hasonmásai, hiszen képesek a tiszta szeretetre, a békére, az alkotásra és a gondviselésre. Mi, emberek szabad akaratot kaptunk, valamint ezt a bolygót, hogy itt megismerhessük az érzelmeket, amelyek az emberi testben lakozó lélekben hevesen törnek fel.

Az álomidőnek három korszaka van. Kezdetben volt az idők kezdete; az álomidő azt a szakaszt is felöleli, amikor a föld már megteremtettet, de még nem nyert formát. Az ember legelő s ősei, érzelmeiket, tetteiket próbálgatva minden megkötöttség nélkül éltek, és azt gondolták, hogy nem kell fékezni indulataikat, szabadon dönthetnek. Vagy találtak, vagy teremtettek okot a haragjukra, hogy féktelen dühük kitörhessen. Ám a bosszúvágy, a mohóság, a gerjedelem, a hazugság és a hatalom-

vágy nem vezet semmire, nem ezeket az érzelmeket kell fejlesztenünk. Ezért kellett eltűnniük a föld színéről a legelső embereknek. Helyüket kőtömbök, vízesések, sziklák és más jelenségek foglalták el. Ezek még ma is léteznek a világon, és intő például, tanulságul szolgálnak mindazoknak, akik elég bölcses ahhoz, hogy okuljanak belőlük. A valóságot a tudatosság alkotta meg. Ezután kezdetét vette az álomidő harmadik korszaka, a *jelenkor*. Az álom még mindig tart, és a tudat azóta is egyre formálja a világot.

A földet nem lehet birtokolni, hiszen mindenkié, hozzátartozik minden létezőhöz. Osztozni, egyezséget kötni csak tisztességes, emberi módon lehet. A birtoklás végérvényesen kizár mindenki mást, mert benne nyilvánul meg a határtalan önzés. Mielőtt az angolok Ausztráliába jöttek volna, mindenkinek jutott a földből.

Amikor az első emberek megjelentek Ausztráliában, a földrészek még nem szakadtak el egymástól. A tudósok feltételezése szerint 180 millió évvel ezelőtt létezhetett Pangea, az összefüggő szárazföld, amely kettéhasadt. Laurasion helyezkedtek el az északi kontinensek, Gondwanán pedig Ausztrália, Antarktiszt, India, Afrika és Dél-Amerika. India és Afrika 65 millió évvel ezelőtt elsodródott, délen meghagyva Antarktiszt, jobbra és balra Dél-Amerikát és Ausztráliát.

Az emberiség történelmének hajnalán, mesélték tovább, az emberek egyre messzebb és messzebb vándoroltak. Váratlan helyzetekbe, ismeretlen közegbe kerültek, de feladták az igazságot, és az életben maradás, boldogulás érdekében inkább szabadjára engedték erőszakos érzelmeiket. Minél messzebbre jutottak, annál jobban megváltozott hitviláguk, átalakultak értékeik, és a hűvösebb északi éghajlat alatt bőrük színe fokozatosan kivilágosodott.

A bennszülöttek szemében egyik bőrszín sem különb a másiktól, de szerintük már sosem térhetünk vissza a kezdetek eredeti állapotához, amikor még minden ember azonos színű volt.

A mutánsokat egészen más tulajdonságok jellemzik. Először is nem sokáig bírják a nomád életmódot. A legtöbben közülük úgy élik le az életüket, hogy nem tudják, milyen érzés meztelenül állni az esőben. Épületekben laknak, hozzászoktak a mesterséges fűtéshez, napszúrást kapnak a szabad ég alatt.

Másodszor, a mutánsoknak nincs olyan jól működő emésztőrendszerük, mint az Igazaknak. Arra van szükségük, hogy táplálékaikat feldolgozzák, előkészítsék, kezeljék, tartósítsák. Több mesterséges anyagot fogyasztanak, mint amennyi természetes. Sőt odáig fajult a dolog, hogy allergiát kapnak az alapvető, természetes

anyagoktól, a levegőben szálló virágportól. Csecsemőik olykor nem bírják saját anyjuk tejét.

Korlátolt a gondolkodásuk, hiszen a maguk beosztása szerint mérik az időt. Csak a mában élnek, felelőtlenül rombolnak, nem gondolnak a holnapra.

Ám a legnagyobb különbség az Igazak és a mutánsok között, hogy az utóbbiak lelkében félelem honol. Az Igazak nem ismerik ezt az érzést. A mutánsok ijesztgetik gyermekeiket, büntetőtörvényre és börtönökre van szükségük. Olykor még az országok biztonságát is arra alapozzák, hogy más országokat fegyverrel fenyegetnek. A bennszülöttek szerint a félelem az állatvilág jellemzője, mert a túlélés szempontjából szükség van rá. Ha az emberek ismerik a Mindenható Teremtőt és megértik, hogy a világmindenség nem sebtében összetákolt rendszer, hanem állandó fejlődésben kibontakozó terv, akkor nem sújtják őket félelmek. Nem mindegy, hogy hit vagy félelmek töltenek-e el bennünket. A tárgyak, amelyekkel a mutánsok körülveszik magukat, félelmet gerjesztenek, mondják a bennszülöttek. Minél több dolgot birtokol az ember, annál több a félnivalója. Ráadásul nem önmagáért, hanem a tárgyakért él.

Az Igazak szemében képtelenségnek tűnt, amikor a hittérítők arra tanították gyermekeiket, hogy étkezés előtt összekulcsolt kézzel mondjanak kétperces imát.

Hiszen ők, az Igazak *már a hála érzésével telten ébrednek!* Egész napjukat úgy töltik, hogy semmiben sem biztosak, hogy semmit sem várnak el. Ha a hittérítőknek oktatniuk kell gyermekeiket a hálaérzés velük született tulajdonságára, akkor nem ártana komolyan felülvizsgálni a társadalmunkat. Akkor talán kiderülne, hogy inkább nekik van szükségük segítségére.

Azt sem értik, hogy a térítők miért tiltják, hogy az ember lerója tartozását a földnek. Mindenki tudja, hogy minél kevesebbet veszünk el a földtől, annál kevesebbet kell visszaadnunk neki. Miért baj az, ha a bennszülöttek a homokra cseppentett vérükkel törlesztik adósságukat és fejezik ki hálájukat a földnek, az Igazak tiszteletben tartják, ha valaki elhatározza, hogy abbahagyja a táplálkozást és a szabad ég alatt megvárja, míg földi létezése véget ér. Nem hiszik, hogy a betegség vagy a baleset által kiváltott halál természetes volna. Azt vallják, hogy az ember nem ölhet meg semmit, ami örökkévaló. Nem pusztíthatjuk el, amit nem mi teremtetünk. Hisznek a szabad akaratban: ha a lelkek önként választják meg, hogy hova mennek, ugyan miféle törvény akadályozhatja meg, hogy hazatérjenek? A döntés nem személyes, nem kötődik a tárgyasult valósághoz, hanem a mindent ismerő én hozza meg az örökkévaló szintjén.

Hiszik, hogy az emberi lét befejezése szabad akaratunkon és választásunkon múlik. 120-130 éves korában az ember már úgy érzi, hogy visszavágyik az *örökkévaló világba*, s megkérdezi a Mindenhatótól: vajon akkor cselekszi-e a legjobb jót, ha visszatér? Ilyenkor összefojetelt rendeznek, és megünneplik az életet.

Az Igazak népének gyermekei évszázadok óta ugyanazokat a szavakat, ugyanazt a mondatot súgják az újszülött fülébe. Minden ember ugyanazt a bátorító kijelentést hallja életében először: "Szeretünk és segítünk utadon." Az utolsó ünnepen mindenki átöleli a búcsúzó, és ezzel a mondattal bocsátja útjára. Ezt hallotta érkezésekor, ezt hallja távozásakor! Az útrakelő ekkor lekuporodik a homokra, és megszünteti életműködését. Nem kell több, mint két perc, és elhagyja testét. Utána nincs szomorúság, nincs gyász. Társaim megígérték, hogy engem is megtanítanak, miként kell átlépnem az emberi világból a láthatatlan tartományba, de csak akkor, ha már elég érett vagyok hozzá.

Végül befejeztük a beszélgetést, amely nagyon hosszúra nyúlt és mélységesen kimerített mindnyájunkat. A barlang tegnap még üresen kongott, de mára tele lett étellel. Tegnap agyamat több évtizedes tanulással szerzett tudomány töltötte be, ma mégis úgy szívódott bele a teljesen más, de fontosabb tudnivaló, mint a szivacsba. Életfelfogásukat, mely annyira különbözik a miénktől, olyan nehezen tudtam követni,

megérteni, hogy gondolataim hálásan és megkönnyebbülten siklottak át az öntudatlanság békés tájaira.

24 Emlékek

Másnap megnézhettem azt az átjárót, ahol az időt mérték. Kőből olyan szerkezetet képeztek ki, amelyen a napfény rásüt egy rúdra, még hozzá úgy, hogy csak egyszer egy évben mutat azonos mintát. Amikor ez bekövetkezik, tudják, hogy éppen egy év telt el a legutóbbi mérés óta. Ekkor nagy ünnepség veszi kezdetét, amelyet Időmérő és Emlékező tiszteletére rendeznek. Az idő két ismerője ilyenkor tartja évenkénti szertartását. Először fölfestik a falra az elmúlt hat bennszülött évszak valamennyi jelentős eseményét. Az évszak napjainak, a Nap és a Hold állásának és más, fontos megfigyelésnek megfelelően följegyeznek minden születést és halált. Több mint 160 festett vagy faragott jelet számláltam össze. Eszerint, ha jól értelmeztem, a törzs legfiatalabb tagja tizenhárom éves, négyen pedig betöltötték a kilencvenet.

Nem volt róla tudomásom, hogy Ausztráliában valaha is folyt volna nukleáris kísérlet, amíg a barlang falán meg nem láttam az arra utaló jelet. A magas rangú katonáknak valószínűleg sejtelmük sem lehetett róla, hogy a gyakorlat színhelyének közelében emberek tartózkodhatnak. A bennszülöttek följegyezték azt a napot is, amikor a japánok Darwint bombázták. Emlékező tudott az összes fontos eseményről,

és papír, ceruza nélkül is időrendben följegyezte valamennyit. Időmérő átszellemült arccal azt ecsetelte, milyen felelősséggel jár a jelek fölfestése, faragása. Úgy éreztem, mintha egy drága ajándékot szorongató gyerek boldogságtól ragyogó szemébe néztem volna. Pedig ő és Emlékező ugyancsak előrehaladott korban volt már. Megdöbbenve gondoltam arra, hogy a mi életünkben hány és hány idős, feledékeny ember sodródik tehetetlenül, akikre már nem bíznak semmit. Itt a vadonban meg ahogy öregszik az ember, úgy válik bölcsebbé, szavának súlya és tisztelete van a vitákban. Itt az öregek jelentik a törzs összetartó erejét, ők mutatnak példát a többieknek.

Visszaszámláltam és megtaláltam a falon az én születésem napját jelző rovatát. Eszerint a mi szeptemberi hónapunknak megfelelő időszak huszonkilencedik napján a kora reggeli órákban született közülük valaki. Megkérdeztem, hogy ki az. Megtudtam, hogy Fekete Hattyú, a törzsfőnök.

A csodálkozástól majdnem leesett az állam. Mekkora a valószínűsége, hogy az ember találkozzon valakivel, aki ugyanabban az évben, ugyanazon a napon, ugyanabban az órában született a világ másik végén, méghozzá pontosan úgy, ahogy megjósolták. Mondtam Oootának, hogy szeretnék bizalmasan beszélni Fekete Hattyúval. Nem leltem elutasításra.

Fekete Hattyú már évekkel ezelőtt tudott lelki rokonáról, aki az északi féltekén, egy, a mutánsok társadalmában született emberben lakozik. Fiatalkorában el akart indulni, hogy megtalálja őt az ausztrál városokban, de azt mondták neki, hogy legalább ötven évet kell várnia, míg mindketten elég érettek lesznek és tisztelni tudják majd egymást.

Meséltünk egymásnak születésünk körülményeiről. Az ő édesanyja több napi járóföldet tett meg egyedül, míg elérkezett az idő. Kezével gödröt kapart a homokban, a nagyon ritka, fehér koala finom bőrével bélelte ki, és ott szülte meg fiát. Az én életem fertőtlenített, fehér kórházi szobában kezdődött, miután az én anyám is több mérföldet tett meg Chicagóból, hogy a maga választotta helyen szüljön meg engem. Az ő apja távol volt, amikor fia született, mint ahogy az enyém sem volt a közelben a világrajövetelem idején. Életében már többször megváltoztatta nevét, csakúgy, mint én. Elmagyarázta, hogy milyen előzményei voltak a névváltoztatásoknak. A ritka fehér koala, amely anyja útjába akadt, azt jelentette, hogy a születendő gyermek lelke vezetésre termett. Ahogy a fiú növekedett, sokban hasonlított az ausztráliai fekete hattyúra, ezért választotta magának ezt a nevet, amelyhez később hozzátette a "királyi" jelentésű jelzőt. Ezután én is megismertettem vele névváltozásaim történetét.

Nem törődtünk vele, hogy a köztünk lévő lelki kapcsolat valóban régtől létezett-e vagy mítosz volt csupán. A lényeg az volt, hogy valóságos barátság alakult ki köztünk, mégpedig azonnal. Ezután még sokat beszélgettünk meghitten.

A legtöbbször személyes természetű dolgokról csevegtünk, melyekkel nem akarom untatni olvasóimat, de úgy érzem, lelki fivérem bölcs megjegyzései másoknak is tanulságul szolgálhatnak.

Királyi Fekete Hattyú azt mondta, hogy az emberi világot az állandó kettősség jellemzi. Addig ezt úgy értelmeztem, mint a jó és a rossz, a szabadság és a rabszolgaság, a harmónia és a diszharmónia ellentétpárja. De tévedtem, mint kiderült. A világot nem a fehér, és a fekete jellemzi, hanem a szürke árnyalatai, az átmenetek, amelyek egyre közelednek az eredetihez. Erre én elnevettem magam, és azt mondtam: még ötven évre lenne szükségem, hogy ezt megértsem.

Még aznap fölfedeztem az időmérő átjáróban, hogy először a bennszülöttek alkalmazhatták a festékszórás módszerét. Mindig nagy gonddal óvták környezetüket, a természetet, ezért sosem használtak mérgező vegyi anyagokat; ebben hajthatatlannak bizonyultak az idő múlásával is. Módszereik ezért nem változtak szinte semmit, ugyanolyanok, mint amilyenek ezer évvel ezelőtt voltak. A falon sötétvörössel dol-

goztak, az ujjukkal festettek vagy állatszőrt használtak ecsetnek. Néhány óra múlva a festék megszáradt, ekkor megmutatták, hogyan kell fehérét keverni márgából, vízből és gyíkolajból. Mindezt egy darab öblös fakérgen végeztük el. Amikor a keverék megfelelő sűrűségű lett, a fakérget csőszerűen behajlították, majd a festéket a számba töltötték. Nagyon különös érzést keltett, de nem volt kellemetlen, alig éreztem az ízét. Ezután a piros falfelületre helyeztem a tenyeremet, és körbefújtam festékkel az ujjaimat. Mihelyt elkészültem, óvatosan leemeltem telefröcskölt kezemet. Íme a mutáns jele a szent falon! Nem vehettem volna nagyobb megtiszteltetésnek, ha a Sixtusi kápolna mennyezetére festik az arcképet.

Egy egész napon át tanulmányoztam a falon lévő ábrákat. Megtaláltam az angol fennhatóság elismerésének jelét, följegyezték a pénz bevezetését, az első autó, az első repülőgép, az első sugárhajtású gép megjelenését, az Ausztrália fölött keringő műholdak észlelését, a nap- és holdfogyatkozások időpontját, még egy repülő csészealjnak nézett tárgyat is, amelyen nálam is mutánsabb mutánsok utaztak. Megőriztek néhány olyan feljegyzést is, amelynek a korábbi időmérők és emlékezők voltak szemtanúi, és nem hiányzott a krónikából a városokból visszaérkezett megfigyelők beszámolója sem.

Régebben fiatalokat küldtek az úgynevezett civilizált területekre, de kiderült, hogy a fiatalok nem a legalkalmasabbak a feladatra. Ők könnyen elcsábultak, ha ígértek nekik egy furgont, vagy ha mindennap fagyaltot ehettek, és csak karnyújtásnyira voltak az ipari társadalom csodáitól. Az idősebbek megfontoltabbnak bizonyultak, ismerték ugyan a csábító vonzerőt, de ellenálltak neki. Egyébként a törzs soha nem tartotta vissza erőszakkal azokat, akik el akartak menni; az elveszített ember legfeljebb később visszajött. Oootát születésekor elvették édesanyjától, ami annak idején nem volt gyakori, de nem számított törvénytellenesnek. A fehérek mindenigyekezetükkel azon voltak, hogy megtérítsék a pogányokat, megmentseik lelküket, ezért a gyerekeket intézetekbe zárták, és megtiltották nekik anyanyelvük használatát és az ősi szertartások gyakorlását. Ooota tizenhat évig a városban nevelkedett, majd megszökött, hogy megkeresse az övéit.

Jót neveltünk, amikor Ooota elmesélte, hogy mi történt, amikor a nagylelkű állam lakást adott a bennszülötteknek. Az emberek kint aludtak az udvaron, és a házat raktárnak használták. Én akkor már tudtam, hogy ők egészen másként értelmezik az ajándék fogalmát. Szerintük valami csak akkor igazán ajándék, ha azt adjuk a másinak, amire vágyik. Nem lehet ajándék az, ami csak nekünk tetszik és úgy erőszakoljuk rá a másikra. Az ajándék nem köthető feltételekhez, azt önzetlenül adják. S

aki kapja, azt csinál vele, amit akar: használhatja, összetörheti, továbbadhatja, bármit tehet vele. Hiszen az övé, az ajándékozó nem várhat cserébe semmit. Ha ez nem így van, akkor nem is ajándékról van szó, akkor azt másképp kell nevezni. Egyet kellett értenem, hiszen az én társadalmamban ajándéknak számító dolgok többsége e nép szemében valami egészen másnak tűnik fel. Szerencsére otthon is élnek olyan ismerőseim, akik két kézzel szórják az ajándékot, anélkül, hogy tudnának róla. Bátorítanak, felvidítanak, mindig lehet számítani rájuk, megbízható, önzetlen barátok. Nem győztem csodálni ezeknek az embereknek a bölcsességét. Bárcsak ők irányítanak a világot! Mennyire megváltoznának az emberi kapcsolatok!

25 Bizalom

Másnap bebocsáttatást nyertem a legféltettebb föld alatti csarnokba. Nagy tisztelet övezte e termet, itt tanácskoznak az én beavatásom dolgáról is. Fáklyával kellett megvilágítani a csiszolt opálberakásokkal díszített falakat. A padlóról, a falakról és a mennyezetről visszaverődő, a szivárvány minden színében pompázó fények csodaszép látványa valósággal elbűvölt. Még soha nem láttam ennél szebbet. Úgy tűnt, mintha egy kristálygömbben álltam volna, körülöttem mindenütt cikázva táncoló fények. Régen a törzs tagjai itt léphettek, mi úgy mondanánk, meditáció útján, közvetlen kapcsolatba a Mindenhatóval. Megpróbálták érzékeltetni velem, hogy mi a különbség a mi imáink és az Igazak Istennel folytatott párbeszéde között. Mi hangoosan, kifelé imádkozunk, a szellem világába küldjük szavainkat, ők éppen az ellenkezőjét teszik. Hallgatnak, figyelnek. Megtisztítják magukat minden gondolattól és befogadásra készen várnak. Hiszen az ember nem hallhatja a Teremtő hangját, ha megállás nélkül beszél.

Sok-sok esküvői szertartást tartottak, és sok nevet változtattak meg itt. Haláluk előtt az öregek e helyet akarják látni. A múltban, amikor az egész földrészt egye-

dül a bennszülöttek lakták, minden törzsnek megvolt a maga temetkezési szokása. Voltak, akik múmiaszerűen becsavarták halottaikat és hegyoldalakra vágott sírokba temették őket. Annak idején az Ayers-szikla sok test nyugalmaát őrizte, de ez már a múlté. Az itteniek többsége nem nagyon törődik a holttesttel, így gyakran csak közönséges gödröt ásnak számára a homokban. Abba hisznek, hogy a test a szó szoros értelmében visszatér a földbe, és mint a világegyetem minden alkotórésze, belekerül az örök körforgásba. Más népek temetetlenül hagyják halottaikat a sivatagban, étkéül az állatoknak, amelyek nélkülözhetetlen részei az életet biztosító táplálékláncnak. Azt hiszem, az a legnagyobb különbség köztünk és az Igazak népe között, hogy ők tudják, hova mennek, amikor földi életük utolsó lélegzetét beszívják.

Mi, mutánsok nem tudjuk. Ha az ember képes ezt felfogni, megbékélve, bizakodva távozik; ha pedig nem, csak küzdelem vár rá.

Az ékkövektől ragyogó terem a színhelye egy különleges mesterség elsajátításának is: itt tanulják meg az eltűnés művészetét. A bennszülöttekről az a hír járta, hogy kámforra változnak, ha ellenséggel szemben találják magukat. A városba származott őslakosok mindig cáfolták, mesebeszédnek tartották a mendemondát, az ő népük, mondták, sosem volt épes rendkívüli dolgokra. De nem volt igazuk. Az illúziókeltés művészetét mesterfokon művelik itt a bozótos sivatagban. Az Igazak népe a

megtöbbszöröződés illúziójára is képes. Egyetlen ember tíznek vagy akár ötvennek is tud látszani. Valójában ez a fegyverük az életben maradáshoz. Csupán a többi ember-fajta félelmeire építenek. Nincs is szükségük rá, hogy lándzsákkal kergessék el ellenfeleiket. A fenyegető tömeg láttán a halálra rémült ellenség elmenekül, és később ördögi mesterkedésről, gonosz varázslatról mesél borzongató történeteket.

Csupán néhány napot töltöttünk a szent helyen, de mielőtt megint útnak indultunk volna, a szent teremben szertartást tartottak értem, azután különleges rítus szerint a szellemek oltalmába ajánlottak. A ceremónia kezdetén bedörzsölték a fejemet. Homlokomra ezüstszürke koalabőrből készült, fonott pántot tettek, amelynek közepén opáلكő ragyogott. Arcomat kivéve egész testemre madártollakat ragasztottak társaim, akiket ugyancsak toll borított. Lenyűgöző ünnepség volt, amelyet a tollakból és nádakból készült szélkerekek csengő, zúgó hangja tett még pompásabbá. Olyan fenséges volt, mint amikor a legszebb katedrálisok orgonáiból szárnyal a zene. Megszólaltak agyagsípok és rövid, fából faragott, a mi fuvoláinkra emlékeztető hangszerek is.

Éreztem, hogy igazán befogadtak. Kiálltam a próbát, amelyet nekem szántak, bár sosem mondták meg előre, hogy mikor és miből vizsgázom. Amint bent álltam a

kör közepén, hallgattam a tiszteletemre szóló éneket és zenéjük ősi , tiszta dallamát, mélységes megindultság kerített hatalmába.

Másnap reggel csak a csapat egy része indult el, megfogyatkozva folytattuk vándorutunkat. Hogy merre vettünk irányt, azt nem tudhattam.

26 Boldog hétköznapot!

Vándorlásunk idején két alkalommal tartottunk ünnepséget egy-egy tehetség tiszteletére. Senki nem szenvedett hiányt az elismerésben, mindenkit megünnepeltek, de a születésnapokról nem emlékeztek meg – hiszen sokkal nagyobb dolog az, amikor az egyéniséget, az életben tanúsított rátermettséget illetik dicsérettel. Szerintük az idő múlása arra szolgál, hogy az ember lehetőséget kapjon a fejlődésre, hogy bőlcsőbbé váljon, kiteljesítse önmagát. Ha valaki előrelép az előző évhez képest – és ezt neki magának kell éreznie –, bejelenti a többieknek, és megünnepelteti magát. Aki tudja, hogy jobb lett, elért valamit, azt az egész közösség megdicséri.

Egy alkalommal azt az asszonyt köszöntötték, kinek tehetsége, hogy ők mondják, orvossága, a hallgatás képessége volt. Titoktartónak hívták. Ha valaki beszélgetésre vágyott, vagy ki akarta önteni a lelkét, meg akart szabadulni valami nyomasztó dolog súlyától, vallomást szeretett volna tenni, ez az asszony mindig rendelkezésre állt. A beszélgetést bizalmasan kezelte, tulajdonképpen nem adott tanácsot, de nem is ítélt. Tenyerébe vette az illető kezét vagy fejét, és meghallgatta. Báto-

rította a rászorulókat, hozzásegítette őket, hogy megoldják a dolgokat, hogy meghallják, amit a szívük diktál.

Eszembe jutottak az otthoni emberek. Fiatalok tömegei, akiknek nincsen céljuk, példaképük, a nincstelenek, akik haszontalannak érzik magukat, a kábítószer rabjai, akik egészen más, vélt valóságban akarnak élni, nem abban, amely körülveszi őket. Bárcsak magammal hozhattam volna őket, ide, ahol láthatnák: milyen kevés is elég ahhoz, hogy az ember a köz javára legyen, milyen nagyszerű érzés ismerni értékeinket, és igazi próbára tenni magunkat.

A Titoktartónak nevezett asszony tisztában volt saját értékeivel, mint köztük mindenki más. Az ünnepségen valamennyien kissé méltóságteljesebben ültünk, mint máskor. Titoktartónak az volt az óhaja, hogy a világmindenség örvendeztessen meg minket finom ennivalóval. S lőn – aznap este bogyóktól, szőlőszemekről roskadozó növények közt sétáltunk.

Néhány nappal korábban már láttuk, hogy messze tőlünk felhőszakadás van, és ahogy közelebb értünk, a pocsolyákban temérdek ebihalra leltünk. A porontyok fennakadtak a forró köveken, és gyorsan kiszáradtak, de olyan vacsorát csináltunk

belőlük, amilyenről álmodni sem mertem volna. Ünnepi ételeinkbe egyéb kevésbé étvágygerjesztő, nyálkás, szökdécselő lények is bekerültek.

Nem maradt el a muzsikálás, éneklés sem. Megtanítottam nekik egy texasi dalt, amelyet dobokkal próbáltunk kísélni. Jó mulatság volt, nemsokára mindnyájan neveltünk. Bemutattam, hogyan táncolnak kettesben a mutánsok, és felkértem Királyi Fekete Hattyút, hogy legyen a párom. Pillanatok alatt megtanulta a keringő alaplépéseit, de nem volt hozzá zenei kíséretünk. Dúdolni kezdtem hát a dallamot, és bátorítottam a többieket, hogy dúdoljanak velem. Nemsokára az egész társaság hangosan zümmögött és keringőzött Ausztrália szabad ege alatt. Megtanítottam nekik egy amerikai néptáncot is, Ooota nagyon jól bevált szólótáncosnak. Akkor este elhatároztam: ha a gyógyítás művészetét el tudtam sajátítani, talán megpróbálkozhatom a zenével is.

Elérkezett a megfelelő pillanat, hogy bennszülött nevet kapjak. Társaim szerint több dologhoz is tehetségem volt, megéreztek, hogy szeretem őket és életmódjukat, s közben nem tagadom meg a sajátomat sem, ezért elneveztek Két Szívnek.

Titoktartó ünnepén sokan méltatták az asszony értékes tulajdonságát, megvallották, hogy megnyugtató lényére valamennyiüknek nagy szüksége van. Titoktartó ragyogott a boldogságtól, és szerény méltósággal, királyi fennkölességgel fogadta a dicséretet.

Csodálatos éjszaka volt. Mielőtt álomba merültem volna, köszönetet mondtam a világmindenségnek az egész, felejthetetlen napért.

Ha rajtam múlik a választás, annak idején bizonyára sosem indultam volna el ezekkel az emberekkel, étlapról nem rendeltem volna ebihalat. Most mégis eszembe jutottak jelentéktelenné kopott ünnepeink, amelyek eltörpültek a bennszülöttekkel töltött csodálatos idő mellett.

27 Elsodorva

Talpunk alatt a földet kikoptatta az erózió. Nem mehettünk egyenesen, három méter mély gödröket kellett kerülgetnünk. Egyszer csak elsötétült az ég. Haragos szürke viharfelhők tornyosultak fölöttünk, vészjóslóan gomolyogva az égen. Nem messze villám csapott le a földre. Nem sokkal utána fülsiketítő égzengés dördült. Mintha az egész ég egyetlen hatalmas villanólámpa lett volna. Mindnyájan menedék után futkostunk, de hiába széledtünk szerteszét, senki nem talált fedelet a feje fölé. Pedig ez a vidék már nem látszott teljesen terméketlennek, nőtt rajta tuskés bozót, itt-ott csenevész fácska, a felszínt vékony talaj borította.

Aztán egyszer csak leszakadt az ég, a ferdén bevágó esővíz patakokban folyt a földön. A felhőszakadás hangja messziről olyan volt, mintha dübörgő vonat közeledne. Éreztem, ahogy remeg alattam a föld. Óriási esőcseppek hullottak az égből. Villámcsapkodás és irtózatosszerű égzengés tette próbára az idegeimet. Nyomban a derekamon lévő szíj után kaptam. Azon hordtam a vizeztömlőmet és az iguánabőrökből készült bugyromat, amelyet gyógyító Asszony teletömött füvekkel, olajokkal és porokkal. Részletesen elmagyarázta, melyik mire való, honnan van, de azt hiszem, legalább

olyan hosszú időt venne igénybe mindegyiket megismernem és alkalmazását megtanulnom, mint az amerikai orvosképzést: hat év egyetem, majd újabb évek a tudományos fokozatokig. Megtapogattam a bugyrot, hogy megvan-e.

A szakadó esőben és a mennydörgésben is meghallottam az újabb zajt. Olyan erősnek és félelmesnek tűnt, amelyet még nem hallottam életemben. Ooota rám kiáltott: – Kapaszkodj meg egy fában! Simulj hozzá szorosan! – Csakhogy nem volt fa a közelemben. Ahogy körülnéztem, valami furcsát láttam végigsöpörni a sivatagon. Hatalmas volt, fekete, legalább tíz méter széles és nagyon gyorsan gurult. Felém tartott, és mielőtt észbe kaphattam volna, elért. Rengeteg víz, örvénylő, tajtékzó, sáros áradat zúdult rám. Elkapott a zuhatag, maga alá temetett. Levegő után kapkodtam. Kinyújtott karral próbáltam megkapaszkodni valamiben, akármiben. Felbuktam, tájékozódó képességemet elvesztettem. Két fületem sár, sűrű iszap tömte be. Tehetetlenül hánykolódtam, bukfaceztem. Egyszer csak fennakadtam valamin, és végre megállapodtam. Egy bokorra tekeredtem rá. Erőmet megfeszítve kinyújtottam nyakamat és igyekeztem lélegzethez jutni. De fuldokoltam az oxigénhiánytól. Nem volt más választásom, levegőt kellett vennem. Nyeltem egyet. Szavakkal el nem mondható, micsoda rémület tört rám. Olyan erők csaptak le rám orvul, amelyeket még csak idő sem volt megismerni. Felkészültem, hogy belefulladás a vízbe, de meglepetésemre

nem vizet nyeltem, hanem végre levegőt. Még nem tudtam kinyitni a szemem, arcomat vastag sárréteg borította. A bozót nyomta az oldalamat, ahogy a sodrás egyre szorosabban köréfonta testemet.

Aztán amilyen gyorsan jött, ugyanolyan hirtelen elmúlt az ítéletidő. Az utolsó nagy hullám után a víz apadni kezdett. Kövér esőcseppeket éreztem a bőrömön. Fölfelé fordítottam az arcomat és hagytam, hogy az eső kimossa szememből a sarat. Megpróbáltam fölegyenesedni, de még túlságosan gyenge voltam. Beértem annyival, hogy kinyitom a szememet. Körülnézve megállapítottam, hogy lábam a magasban kalimpál, másfél méternyire a föld felett, félúton egy hasadék oldalában. Feltűnedezték a többiek, hallottam a hangjukat. Nem tudtam felkapaszkodni, lezuhantam. Alaposan beütöttem a térdemet, de botladozva megindultam valamerre. Hamarosán rájöttem, hogy a hangok az ellenkező irányból jönnek, ezért megfordultam.

Nemsokára újra együtt voltunk. Szerencsére senkinek sem esett komoly bántódása. Éjszakai takaróink azonban elúsztak, én a derékszíjammal együtt elvesztettem értékes ingóságaimat is. Ott álltunk az esőben, amíg a víz lemosta bőrünkről a sarat, s visszaadta az anyaföldnek. Társaim egymás után tekerték le magukról a ruhát, és amúgy csupaszon igyekeztek kimosni az anyag ráncaiban, hajtásaiban lerakódott iszapot, hordalékot. Én is levetköztem. Ujjaimmal beletúrva csapzott hajamba, nem

találtam a fejpántomat. Nyilván elvesztettem a víz alatti vergődésemkor. Nagyon szerencsétlen látványt nyújthattam, mert a többiek odajöttek segíteni. Néhány földön fekvő ruhadarab összegyűjtötte az esővizet. Intettek, hogy üljek le, majd az ázott anyagokból a fejemre csavarták a vizet, ujjakkal pedig nekiláttak, hogy kibontsák összekuszálódott tincseimet.

Miután elállt az eső, felöltöztünk. Megvártuk, amíg megszáradt a ruhánk, azután kiráztuk belőle a maradék homokot. A meleg levegő gyorsan elpárologtatta a nedvességet, és bőröm olyan lett, akár a festőállványon kifeszített vászon. Ekkor értettem meg, hogy ebben a nagy melegben a bennszülöttek miért nem szeretnek ruhában járni. Csak az én kedvemért öltöztek fel, hogy ne érezzem magam kellemetlenül. Mit tesz a vendéglátók figyelmessége!

Azon lepődtem meg igazán, hogy ez az egész kaland szinte csak egy pillanatnyi ijedelmet okozott. Minden elúszott, de mint minden rosszban, ebben is volt valami jó. Legalább jobban éreztem magam – és bizonyára jobban festettem –, miután rám szakadt az ég és lecsutakolt az eső. A viharnek köszönhetően eszembe jutott az élet nagyszerűsége, a hozzá való ragaszkodásom. A halál közelsége rádöbrentett, hogy öröm és kétségbeesés forrása kizárólag önmagunkban keresendő. A szó szoros értelmében mindenünk eltűnt, nem maradt másunk, csak a rajtunk lévő gönc. El-

vesztek az apró ajándékok, emlékek, amelyeket hazavettem volna az Egyesült Államokba, és az unokáimra hagytam volna. Választhattunk. Elfogadjuk-e, ami történt, vagy siránkozunk felette. Tárgyaim elvesztésével leckét kaptam a függetlenségből. Társaim azt mondták: ha nem ragaszkodtam volna olyan görcsösen a tárgyakhoz, a természet ereje nem sodorta volna el őket. Talán végre megtanultam, hogy a tapasztalatot kell becsülni, és nem a tárgyakat.

Aznap este a bennszülöttek kis gödröt ástak. Meggyújtották a tüzet, és apró köveket raktak bele, amelyek gyorsan felforrósodtak. Amikor leégett a tűz, a kövekre nedves ágakat raktak, azokra vastag gyökeret, majd az egészet betakarták száraz fűvel és homokot szórtak a tetejére. Úgy váraкоztam velük, mint háziasszony a villanytűzhely mellett, hogy mikor sül ki a sütemény.

Este a kényelmes dingőbőr nélkül is gyorsan álomba zuhantan, de előtte még eszembe jutott az estéli imádság: "Uram, add meg nekem, hogy beletörődjem a megváltoztathatatlanba, adj bátorságot, hogy a változtathatót megváltoztassam. Add, hogy fel tudjam ismerni a különbséget."

28 Keresztelő

A szakadó eső után virágok dugták elő fejüket a semmiből. A csupasz, terméketlen táj egyszeriben tarka szőnyeggé változott. Virágokon lépdeltünk, virágokat ettünk, virágfüzérrel díszítettük fel magunkat tetőtől talpig. Pazar látvány volt.

Közelebb kerültünk a tengerparthoz, hátunk mögött hagyva a sivatagot. A növényzet napról napra sűrűbb lett, dúsabbá vált minden, magasabbra nőttek a fák. A táplálék is gazdagodott. Válogatni lehetett a magvakban, a zsenge hajtásokban, diókban, vad gyümölcsfélékben. Egyik férfi bevágta egy fa törzsét, mi pedig a nyílás alá tartottuk újonnan szerzett vizesedényünket. Csodálkozva néztem, hogy szabályosan belecsurgott a víz. Vándorutunkon először halászni is tudtunk. Sohasem felejttem el a füstölt hal kellemes zamatát. Most már hulló- és madártojást is találtunk.

Egy nap egy vadonban rejtőző, mesés szép tóhoz értünk – addigra társaim már felcsigázták kíváncsiságomat a meglepetés beharangozásával. Nem csalódtam. A tó mély volt és hideg. A nagy víztükör sziklás, köves medencéje partján dús bokrok burjánoztak, mintha az őserdőbe kerültünk volna. Olyan izgatott lettem, ahogy társaim megjósolták. A szép, nagy tó úszásra csábított, a legszívesebben azonnal bele-

vettem volna magam, de barátaim türelemre intettek. Előbb a víz urától engedélyt kellett kérni, az ő jóindulatán múlt, hogy fürödhetünk-e. Bennszülött társaim szertartásosan nekiláttak az engedélykérésnek. Miközben kántáltak, a víz felszíne fodrozódni kezdett. Középtájról, pontosan velünk szemben hullámok indultak a túlsó part felé. Egyszer csak hosszú, lapos fej bukott ki a víz alól, kiszáratva pedig a hozzá tartozó kétméteres, ragyás bőrű krokodilt. Egészen elfeledkeztem a krokodilokról. Nemsokára előjött a párja is, majd kimásztak és eltűntek a parti növényzetben. Ekkor intettek, hogy mehetek úszni, de kezdeti lelkesedésem némileg alábbhagyott.

Biztosak vagytok benne, hogy nincs a vízben több krokodil? – faggattam őket gondolatban. Honnan tudhatták, hogy csak két krokodil volt a vízben? Megnyugtatósomra kerítettek egy hosszú faágot, és megturkálták vele a vizet. A mélyből nem érkezett válasz. Őrséget állítottunk figyelni a krokodilokat, ha visszatérnek, mi többiek pedig elmentünk úszni. Üdítő volt pancsolni, lebegni a vízben, évek óta nem nyújtóztattam ki olyan jól a gerincemet, mint akkor.

Különösen hangzik, de bátor alámerülésem a krokodilos tóban egyfajta keresztelkedés volt új életemben. Nem új vallást, hanem új hitet kaptam ajándékba.

Nem táboroztunk le a tó partján, folytattuk a gyaloglást. Megint találkoztunk, igaz, jóval kisebb krokodillal, mely még számomra is félreérthetetlen módon felajánkozott az aznapi vacsoraasztalra. Az igazak népe nem fogyaszt sok krokodilhúst, mert a hüllőket erőszakosnak és alattomosnak tartják. Az elfogyasztott hús rezgése összevegyülnek a szervezet saját rezgéseivel, ami megnehezíti a lelki béke, a szelídség megőrzését. Sütöttünk krokodiltojást is, förtelmes íze volt. Amikor az ember táplálékért esedezik a mindenséghez, nem találhatja, hogy mit kap. Nagyjából tudja, hogy mit várhat, mindent elfogad és lenyel, legfeljebb nem kér még egyszer.

Mialatt a víz mentén vándoroltunk, sok vízisíklót találtunk. Estig életben tartották őket, hogy friss húst ehessünk vacsorára. Megfigyeltem, hogy a táborban egy ember határozott mozdulattal megfogta a kígyót, sziszegő fejét a szájába vette, jól a foga közé szorította, majd keze egyetlen, de gyors és erős rántásával fájdalommentesen megölte az állatot, amely így eleget tett küldetésének.

A bennszülöttek hittek abban, hogy Isten nem szenvedésre teremtette az élőlényeket. Senki ne okozzon se az embereknek, se az állatoknak nagyobb szenvedést, mint amekkorát maga is elvisel. Mialatt a kígyók füstölődtek, én mosolyogva ücsörögtem és régi jó barátomra, Dr. Carl Clevelandre gondoltam, amint határozott moz-

dulatokkal bemutatja hallgatóin, hogy hogyan kell helyre tenni a kificamodott testrészeket. Egyszer majd kipróbálom rajta, hadd tudja meg ő is. Csak el ne felejtsem!

"Minden teremtmény csak annyi szenvedést okoz, amekkorát maga is elvisel." Érdemes elmerengeni ezen a gondolaton. Szellemasszony elmagyarázta, hogy a létezésünk legmagasabb fokán lévő lélek nem válogat test és test között, beköltözik a tökéletlen testbe is; így tud hatni a többi életre. A valaha megölt emberek születésük előtt a teljes életet választották, ám az idők folyamán az lett a feladatuk, hogy közreműködjenek egy másik lélek megvilágosodásában. Megölték őket, de ez az örökkévalóság előtt tett beleegyezésükkel történt, hiszen létezésük az örökkévaló fogalma szerint mérhető. A gyilkos nem felelt meg a küldetésének, és valahol, valamikor a jövőben újra kell próbálkoznia. A bennszülöttek hiszik, hogy a betegségeknek, a rendellenességeknek szellemi vonatkozásai vannak, amelyekre ügyelni kell. Jó lenne, ha a mutánsok megismernék testüket és figyelnének rá, mert csak így tudják meg, hogy mi zajlik bennük.

Akkor éjjel, az áthatolhatatlanul fekete pusztaságban, új világ kelt életre körülöttem, és rádöbbsentem, hogy sikerült legyőznöm magamban a félelmet. Vonakodva láttam hozzá, mint lusta városi diák, de éreztem, hogy máris jót tett nekem a kaland, amelyben részem lehetett az isten háta mögötti földön. Ott, ahol csak föld, ég és

egy ősvilág létezik, ahol a félelmet nem ismerő ember uralkodik, egyetértésben pikelyes, agyaras, tollas barátaival.

Úgy éreztem, végre kész vagyok elfogadni az életet, amelyet örökségül kaptam.

29 Búcsú

Hosszasan kapaszkodtunk fölfelé, és jóval magasabb helyen táboroztunk le, mint korábban. A friss levegő arra utalt: közel az óceán, habár még nem látszik.

Nagyon korán ébredtünk. Éppen hogy felkelt a nap, de már sokan talpon voltak, sürgölődtek. Tüzet raktak, ami csak ritkán fordult elő. Amikor fölnéztem, megpillantottam a sólymot, ott gubbasztott fölöttem a fán.

Elvégeztük szokásos reggeli szertartásunkat, majd Királyi Fekete Hattyú megfogta a kezem, és közelebb vont a tűzhöz. Ooota felvilágosított, hogy a törzsfőnök különleges áldást akar mondani.

Mindenki körénk gyűlt; én a kör közepén álltam, széttárt karral. Az emberek lehunyt szemmel tartották arcukat az ég felé. Királyi Fekete Hattyú a mennyekhez intézte szavait. Ooota tolmácsolt:

– Köszöntelek, Mindenható Teremtő! Itt állunk színed előtt a mutánssal. Idáig vándoroltunk vele, és elültettük benne a te tökéletességed szikráját. Kiválasztottuk, megváltoztattuk őt, pedig te tudod, hogy egy mutáns átalakítása milyen nehéz feladat.

Sápadt bőre természetesen lebarnult, fakó haja hamarosan lenő, és szép sötét lesz. Csak különös színű szemét nem tudtuk megváltoztatni.

Sok dologra megtanítottuk, de mi is tanultunk tőle. Az ő világuknak is megvan a jó oldala. Ismerik az igazságot, de azt mélyen eltemetik a különféle érdekek, az anyagiasság, a bizalmatlanság és a félelem alá. Életükben sok a fölösleges vesződés. Ez abból látszik, hogy létezésük majdnem minden másodpercében természetellenes, átmeneti, felszínes, tetszetős külsejű, de lényegtelen dolgokat művelnek, és nagyon keveset törődnek örökkévaló lelkükkel és a belső fejlődésükkel.

Kiválasztottuk e mutánst, és a fészekből most útjára bocsátjuk: repüljön magasra, messzire, rikoltson, mint a jégmadár, vigye el mindenkihez a hírt, hogy mi elhagyjuk e világot.

Nem ítéljük el mutáns társainkat, imádkozunk értük, feloldozzuk őket, amint magunkért is imádkozunk és magunkat is feloldozzuk. Könyörgünk, hogy szándékaik, cselekedeteik és értékeik ne kerüljenek egymással ellentmondásba, s minél hamarabb megértsék, amíg még nem késő, hogy minden teremtmény ugyanazt az életet éli. Imádkozunk, hogy ne rombolják tovább a Földet, ne pusztítsák el egymást. Imádkozunk, hogy legyenek köztük elegenden, akik képesek változtatni a dolgokon.

Azt kívánjuk, a mutánsok társadalma meghallja és megértse üzenetünket.

És most bevégezem.

Szellemasszony elkísért egy darabon, és ahogy a napsugarak kezdtek áttörni a hajnali derengésen, az előttünk húzódó városra mutatott. Eljött az ideje, hogy visszatérjek a civilizációba. Ráncos, barna arca, átható tekintetű, fekete szeme a sziklapeyemen túli világ felé fordult. A törzs monoton nyelvén szólalt meg, miközben a távoli városra nézett, és én megértettem, ez a reggel az elbocsátás reggele – a törzs elengedi a kezem, s nekem is hagynom kell, hogy mestereim a maguk útját járják. Vajon jól megjegyeztem-e, amire tanítottak? A választ csak a jövő adja meg. És emlékezni fogok-e mindenre? Sokkal jobban érdekelt, hogy közvetíteni tudom-e az üzenetet, mint az, hogy hogyan fogadja hirtelen visszatérésemet az ausztrál társadalom.

Visszatértünk a többiekhez, és mindenkitől elbúcsúztam. Öleléssel köszöntünk el egymástól, ahogy igaz barátok teszik. Ooota így szólt:

– Nincs semmink, amit neked adhatnánk. Biztosak vagyunk benne, hogy mindent megtanultál, elfogadtál és elvettél tőlünk, amire szükséged volt. Ez a mi ajándékunk.

Királyi Fekete Hattyú nem engedte el a kezemet. Úgy láttam, könnyek gyűltek a szemébe. Én is sírtam. – Kérlek, ne veszítsd el egyik szívedet sem, kedves barátom – tolmácsolta szavait Ooota. – Nyitva volt számunkra mindkét szíved. Most már mindkettőt betölti a két világ – a miénk és a tiétek – iránti megértés és szeretet.

Engem is megajándékozta egy második szívvel. Most már én is ismerem és megértem, ami túl van a számomra elképzelhetőn. Nem feledkezem el barátságunkról. Menj békével, gondolatban veled leszünk és vigyázunk rád.

Szeme villant, és még jelentőségteljesen hozzátette: – Majd találkozunk, ha már nem leszünk e nehézkes emberi testbe zárva.

30 Vidám befejezés?

Útközben azon tűnődtem, hogy életem már soha többet nem lesz olyan tisztán egyszerű és értelmes, mint amilyen ebben a néhány hónapban volt, és hogy lelkem egy része mindig visszavágyik majd ezekbe az időkbe.

Majdnem egész nap gyalogoltam, mire elértem a várost. Fogalmam sem volt róla, hogy hol vagyok éppen, és hogyan jutok el a lakásomba. Messziről láttam az országutat, de úgy gondoltam, nem volna ajánlatos rátérnem, így hát maradtam inkább a bokrok között. Egyszer csak megfordultam, hogy visszanézzek, és hirtelen szél kerekedett a semmiből. Mint óriási radír, letörölte lábnyomaimat a homokról. Mintha sosem jártam volna az ausztrál vadonban. Vissza-visszatérő oltalmazóm, a nagy barna sólyom éppen akkor húzott el a fejem fölött, amikor elértem a város szélét.

Távolabb idős embert pillantottam meg, farmerban, trikóban, széles nadrágszíjjal, fején régi, agyonhordott zöld búrkalap. Nem mosolygott rám, amikor felbukkantam, sőt, szeme kerekre nyílt, mint aki nem hiszi el, amit lát.

Tegnap még megvolt mindenem, amire szükségem lehetett: étel, ruha, menedék, jó közérzet, társaság, zene, szórakozás, családi kapcsolatok és sok-sok vidám, mosolygós barát – s mindez ingyen. Ekkor döbbsentem csak rá, hogy ennek vége.

Ha nem koldulok, éhen halok. Most már fizetni kell mindenért, ami a létfenntartásomhoz szükséges. De nem volt hitelem: abban a pillanatban nem voltam több nyomorult, rongyos koldusnál. Csak én tudtam, kit rejt az ágrólszakadt, koszos külső. Most lettem igazán hajléktalan.

Közelebb értem az ausztrál férfihoz, megkérdeztem, hogy nem adna-e kölcsön némi aprópénzt. – Most jövök a sivatagból, telefonálnom kell, de nincs pénzem. Legyen szíves, adja meg a nevét, címét, visszafizetem.

A férfi csak állt és bámult, homlokán összefutottak a ráncok. Azután jobb kézzel belenyúlt a nadrágzsebébe, kihúzott valamennyi aprót, közben a másik kezével befogta az orrát. Sejtettem, hogy már megint kellemetlen szagot árasztok. Két hét telt el azóta, hogy megfürödtem a krokodilos tóban, akkor is szappan nélkül. Az ember csak a fejét rázta, jelezve, hogy nem tart igényt a visszafizetésre, és gyorsan odébbállt.

Végigmentem néhány utcán, s megláttam egy csapatnyi gyereket. Hazafelé tartottak, a délutáni iskolabuszra várakoztak. Jellegzetes, agyoncsutakolt egyenruhás ausztrál gyerekek voltak, egyformák, mint két tojás. Csupán a cipőjük árult el róluk valamit. Leplezetlenül megbámulták meztelen lábamat, amely inkább hasonlított patához, mint női végtaghoz.

Szörnyen festhettem, de azt reméltem, hogy megjelenésem – hiányos öltözékem és négy hónapja fésületlen hajam ellenére – nem túlságosan ijesztő. Arcom, karom vállam szeplős és foltos lett a rengeteg hámlástól. Azonkívül, mi tagadás, már én is éreztem, hogy bűzt árasztok.

– Bocsánat – szólítottam meg a gyerekeket. – Most érkeztem a bozótosból. Megmondanátok, merre találok telefonfülkét? Vagy van a közelben posta is?

Érdeklődve néztek vissza rám. Egyáltalán nem ijedtek meg, majdnem megpukkadtak a visszafojtott nevetéstől. Amerikai kiejtésem csak még inkább megerősítette bennük az ausztrálok régi hitét, hogy minden amerikai bolond. Mindazonáltal megmondták, hogy két saroknyira találok telefonfülkét.

Felhívtam a bankomat, hogy küldjenek pénzt, ők pedig megadták a postahivatal címét, amelyre átutalják. Odamentem. A tisztviselők arckifejezéséből tudtam,

hogy tájékoztatást kaptak a szokatlan megjelenésű ügyfélről. A tisztviselő elég keletlenül nyújtotta át a pénzt, nem pazarolta az időt azonosításomra. Amint felvettem a köteg bankjegyet, azonnal befújta a pultot fertőtlenítőszerrel, még rám is jutott belőle.

Kezemben a pénzzel fogtam egy taxit, és elhajtottam egy nagyáruházba, ahol vettem nadrágot, blúzt, gumiszandált, sampont, hajkefét, fogkrémet, fogkefét, hajcsatokat. Később megállítottam a vezetőt egy utcai árusnál, és egy műanyag szatyrot televásároltam friss gyümölccsel, fél tucat különféle dobozos gyümölcslével. Ezután kerestünk egy motelt, és a sofőröm megvárta, míg bejelentkezem. Mindketten kétségbe vontuk, hogy egyáltalán beengednek, ám a kezemben lobogtatott bankó láthatóan feledtette a megnyerőnek nem mondható külsőmet. Megnyitottam a vízcsapot és áldást mondtam a fürdőkádra. Amíg folyt a víz, telefonáltam a légitársaságnak, a következő napra repülőjegyet foglaltattam. Ezután három óra hosszát csak áztam a kádban, és az utóbbi évek, de persze leginkább az utóbbi hónapok emlékei, eseményei közt kutattam.

Másnap kimosakodva, fénylő arccal, tiszta, bár rémes hajjal fölszálltam a gépre. Bicegtem, a papucsot át kellett szabnom egy kicsit, és még így is alig fértek el benne jól fejlett patáim, de legalább jó illatot árasztottam. Sikerült zseb nélküli ruha-

darabokat vásárolnom, ezért a pénzemet kénytelen voltam begyűrni valahogy az ingembe.

Háziasszonyom nagyon megörült nekem. Igazam lett, rendezte ügyeimet a háztulajdonossal, amíg én távol voltam. Azonnal megadtam az adósságomat. A kedves, előzékeny üzletember, akitől a televíziót és a képmagnót béreltem, még csak felszólítást sem küldött, és nem kobozta el a készülékeket. Ő is örült, hogy viszontlát. Biztos volt benne, nem megyek el a bérelt tárgyak visszaadása és a számla rendezése nélkül. Az oktatási programmal is megvártak. Kollégáim aggódtak értem, de szemrehányásukat tréfába fojtották: bizonyára elmentem opálkövet bányászni, mondták, mert nem volt kedvem bemenni az intézetbe. Kiderült, hogy Ooota megegyezett a terepjáró tulajdonosával: ha nem térünk vissza, a tulajdonos kimegy a sivatagba járműért, és értesíti munkaadóimat. Így tudták meg, hogy vándorútra mentem, amelynek hosszát és időtartamát csak a bennszülöttek ismerik. Munkatársaimnak nem volt más választásuk, tudomásul vették távolléteimet. S mivel nem volt, aki végigvigye a programot, kénytelenek voltak várni rám.

Felhívtam a lányomat. Megnyugtatta a hangom, és izgatottan leste minden szavam a történetekről. Végül bevallotta, hogy nem aggódott túlságosan eltűnésem miatt. Biztos volt benne, hogy ha valóban nagy bajba keverednék, azt valamiképpen

megérezné. Amikor átnéztem nagy halomnyi postámat, láthattam, hogy a család nem feledkezett meg rólam karácsonykor. Nekem persze nem volt mentségem, hogy nem küldtem nekik ajándékot.

Végül nem halogathattam tovább, neki kellett állnom, hogy jól kiáztassam a lábamat, ledörzsöljem horzsakővel, bekenjem testápolóval, különben nem húzhattam se harisnyát, se cipőt. A végén elektromos késsel kellett lefűrészelnem talpamról és sarkamról az elhalt bőrkeményedést.

A legkülönbélebb dolgoknak tudtam örülni, és jobban, mint valaha: a pengének, amellyel elborotváltam a hónom alatt hosszúra nőtt szőrzetet, a párnának, amellyel magasabbra emeltem a fejemet, és a vécépapírnak. Nem álltam meg, hogy ne beszéljek folyton a bennszülöttekről, akikkel annyira megszerettük egymást. Próbáltam lefesteni életmódjukat, elmagyarázni értékrendjüket, s legnagyobb hévvel a Föld sorsára vonatkozó üzenetüket akartam megértetni.

Valahányszor olvastam valamit az újságban a veszéllyel fenyegető környezetrombolásról, vagy a növényzet pusztulásának valószínűségéről, tudtam, igazat adtam nekik: az Igazak népének el kellett mennie. Alig van ennivalójuk, épp csak tengetik

életüket, magukra vannak utalva, egyedül kellene védekezniük a káros sugárzások ellen.

Helyesen látják, hogy az ember nem képes belélegezhető levegővel megtölteni a Földet. Csak a fák és más növények adhatnak megfelelő mennyiségű oxigént. Ahogy barátaim mondták: "Meg fogjuk ölni a Föld lelkét". Minden téren megnyilvánuló mohóságunk leleplezte mélységes tudatlanságunkat, amelyen csak a természet iránti tisztelet változtathat. Az Igazak népe kiérdemelte a jogot, hogy úgy döntsön, nem akar tovább élni ezen a túlnépesedett bolygón. Az idők kezdetétől fogva megőrizték önmagukat, megmaradtak igaz, becsületes, békés népnek, és soha nem vették el kapcsolatukat a világmindenséggel.

Sehogy sem fért a fejembe, hogy azok közül, akikkel beszélgettem, senkit nem érdekeltek a bennszülöttek értékei. Azt hiszem, az ismeretlen megértése, a más-ság befogadása kelthetett bennük félelmet. Én pedig egyre hevesebben igyekeztem meggyőzni mindenkit, hogy az ő tudományuk által bővíthetnének ismereteink, enyhülhetnének társadalmi gondjaink, sőt még a betegségekből is könnyebben kigyógyulhatnánk. De hiába, süket fülekre találtam. Az ausztrál emberek udvarias elutasítással fogadtak mindent. Még Geoff – aki legalább hajlandó volt végighallgatni – sem akarta elfogadni, hogy a bennszülöttek is adhatnak tanácsot, mutathatnak köve-

tendő példát. Elismerte ugyan, hogy nagyszerű volt vállalnom ezt az egyszer az életben adódó kalandot, de szerinte itt az ideje visszatérnem a hagyományos női szerephez. Egészségvédő programomat kidolgozván végül úgy utaztam el Ausztráliából, hogy nem tudtam elmondani az őslakók között átélt élményeimet.

Úgy látszott, hogy utazásom következő szakaszában nem én döntök, hanem egy nálamnál erősebb hatalom.

Az Egyesült Államok felé tartva a repülőgép fedélzetén beszélgetésbe elegyedtem a mellettem ülő férfival, egy középkorú üzletemberfélével, kinek pocakja majd szétrepedt. Mindenféléről csevegtünk, végül az ausztrál őslakosokra terelődött a szó. Elmeséltem neki nagy kalandomat. Figyelmesen hallgatott, aztán megjegyezte:

– Ha senki nem tudott ezeknek az embereknek a létezéséről, akkor kit érdekel, ha elmennek innen? Őszintén szólva nem hiszem, hogy bárki észrevenné. Azonkívül – tette hozzá – ez az ő véleményük, mi meg pontosan az ellenkezőjét gondoljuk. Elképzelhetőnek tartja, hogy egy egész társadalom téved?

Hosszú hetekig magamba zártam mindazt, amit az Igazakról gondolok. Olyan mélyen megérintettek, olyan nagy hatással voltak életemre, hogy nem mertem megkockáztatni az elutasítást, amellyel élménybeszámolómat fogadhatják. Nem akartam

disznók elé szórni a gyöngyöt. Lassan azonban ráébredtem, hogy régi barátaim őszintén kíváncsiak mindenre. Voltak, akik arra biztattak, hogy nyilvános előadásokon meséljek ausztráliai kalandomról. A közönség mindig egyformán reagált; álmélkodva figyelő hallgatóságom arra a következtetésre jutott, hogy ami megtörtént, azt nem lehet meg nem történtté tenni, de talán még meg lehet változtatni.

Tény, hogy az Igazak törzse el akar menni, de üzenetük velünk marad akkor is, ha életmódunkra, magatartásunkra sok feleslegesség, ostobaság rakódott. Nem akarjuk rábeszélni őket, hogy maradjanak és sokasodjanak. Abba nem szólhatunk bele. De legyen gondunk, hogy békét ígérő, gazdag örökségüket a valóságban használjuk. Most már tudom, mindnyájunknak két életünk van: egy, amelyben tanulunk, s még egy, amelyet a tanulás után élünk. Eljött az ideje, hogy meghalljuk fivéreink, nővéreink és az egész Föld fájdalmas sóhajtásait.

Lehet, hogy a világ sorsa jobb kezekben volna, ha az újabbnál újabb fölfedezések mellett olykor visszatalálnánk múltunkhoz is.

A törzs nem ítélte el a mi korszerű találmányainkat. Sőt, becsülendőnek tartotta az emberi önkifejezésünk vágyát, a találékonyságunkat és a merész vállalkozásainkat. Tudásszomjunkat azonban, nézetük szerint úgy kellene kielégítenünk, hogy

az mindenütt minden élő javára szolgáljon. Remélik, hogy megváltoztathatjuk az anyagi javak értékéről vallott nézeteinket. Hisznek benne, hogy az emberiség még sosem volt ilyen közel ahhoz, hogy paradicsomi életet élvezzen. Megvannak a módszereink, hogy kifejezzük magunkat, felismerjük értékeinket, otthont adjunk a Föld összes lakójának. Csak akarnunk kell.

Gyermekeim és legjobb barátaim bátorítására és támogatásával belefogtam, hogy leírjam ausztráliai kalandjaimat. Bárhova hívtak: polgári összejövetelekre, börtönökbe, templomokba, iskolákba, elfogadtam a meghívást és meséltem élményeimről. A fogadtatás nem volt egyforma. A Ku-Klux-Klan ellenségnek nyilvánított, egy másik fehér fajvédő csoport Idaho államban rasszista feliratokat ragasztott az előadásom közelében parkoló autókra. Jártam olyan ókonzervatív keresztény gyülekezetben, amelyek az ausztrál bennszülött népet pokolra való pogányoknak tartotta. Egyik tekintélyes ausztrál tévétársaság közvélemény-kutató műsorától négy munkatárs az Egyesült Államokba repült, eljött egy előadásomra, és a hátsó sorokból próbálta kétségbe vonni, amit mondtam. Azt állították, hogy egyetlen bennszülött sem maradt ki a népszámlálásból, azok sem, akik a vadonban élnek. Szélhámosnak neveztek. De a dolgok érdekesen alakultak. Minden mocskolódó megjegyzés után jelentkezett a hallgatóságból valaki, aki lelkesen érdeklődött a telepátia iránt, tudni akarta, hogyan

lehet illúziókeltéssel helyettesíteni a fegyvereket, vagy részletesen szerette volna megismerni az Igazak népének értékeit, életmódját, szokásait.

Sokan megkérdezték, mennyiben változtatta meg életemet ez az élmény. Csak azt válaszolhattam: gyökeresen. Hazaérkezésem után nem sokkal meghalt az édesapám. Mellette voltam, fogtam a kezét, szeretettel búcsúztam tőle a hosszú utazás előtt. A temetés utáni napon kértem a mostohaanyámtól valamit, ami apámra emlékeztet – egy mandzsettagombot, nyakkendőt, egy régi kalapot, bármit. Ő azonban elutasított: – Itt nincs számodra semmi – mondta. Valaha bizonyára keserűen vágtam volna vissza, de most már nem tettem. Gondolatban megáldottam a drága lelket, és önnön létezésemre büszkén végleg elhagytam szüleim otthonát; fölnéztem a tiszta, kék égre, és kacsintottam apámnak.

Most már tudom, hogy semmit sem értem volna azzal, ha mostohaanyám kedvesen azt mondja: – Válassz valamit. Ez a hát tele van a szüleid holmijával. Vigyél bármit, ami édesapádra emlékeztet.

Hogy nem teljesült, amit vártam, eszembe jutott bennszülött barátaim kétfenekű bölcsessége: csak az állja ki a próbát, aki rááll, hogy kiállja a próbát. Most éle-

tem olyan szakaszához értem, amikor megragadhatom az alkalmat, hogy kiálljam a szellemi próbát, bár helyzetem nem a legkedvezőbb.

Már tudom, hogy mi a különbség a történesek szemlélése és megítélése között. Nem felejttem el, hogy a világon minden az ember lelki gazdagodását szolgálja.

Nemrégiben előadásom egyik hallgatója bemutatott egy hollywoodi férfinak. Missouriban történt, egy hideg, havas januári estén. Megvacsoráztunk, aztán órákig beszélgettünk, míg a többi vendég evett, kávézott. Másnap reggel azzal hívtak föl, hogy filmet csinálhatnánk kalandjaimról, beszéljük meg.

– Hova tűnt az este? – kérdezte. – Már fizettünk, vettük a kabátunkat, búcsúzkodtunk, amikor valakinek feltűnt, hogy elment. Kint is körülnéztünk, de hírért se láttuk, még egy lábnyomot sem hagyott a hóban.

– Igen – válaszoltam röviden. Fejemben abban a pillanatban fogalmazódott meg a gondolat: "Életem hátralévő részét úgy akarom tölteni, hogy használjam azt a tudást, amelyet az ausztrál vadonban szereztem. Mindent használni akarok. Még az illúziókeltés művészetét is!"

Én, Burnam Burnam, a bennszülött ausztrál wurundjeri törzs tagja ezennel kijelentem, hogy elolvastam a Vidd híré az Igazaknak! című könyv minden sorát.

Életem első könyve, amelyet egyszer sem tettem le, míg el nem jutottam az utolsó oldalig. Izgatottan és nagy figyelemmel kísértem végig a beszámolót. Kitűnő munka, melynek szerzője nem élt vissza a tőlünk, az Igazak népétől kapott bizalommal. Úgy mutatja be értékeinket, kincseinket, rejtett szellemi életünket, hogy csak büszkék lehetünk mindarra, amit örökségünknek tekinthetünk.

Miközben az élményeit meséli, kijavított egy történelmi tévedést. A tizenhatodik században William Dampier dán felfedező azt írta rólunk, hogy mi vagyunk a "legprimitívebb, legelhagyatottabb nép, amely a Föld színén él". Ez a könyv a tudatos lét sokkal magasabb szintjére emel minket, s olyannak mutat be, amilyenek valójában vagyunk: méltóságteljes, fejedelmi népnek.

Burnam Burnam, a wurundjeri törzs főnökének levele a szerzőhöz.

Vége.